

157.6

24440

9.3

การศึกษารายการเฝ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางโพธิ์ไม้อาวาส
สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมสูดดมสารระเหย

ปริญญานิพนธ์

ของ

อังสนา เปศะนันท์

- 7 เม.ย. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

188284

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานับฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รศ.กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ
(อ.อรุณศรี กุมท)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ
(อ.อรุณศรี กุมท)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานับฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(อ.ดร.ศิริยา พูลสุวรรณ)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาแนะนำจาก
รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง อาจารย์อรุณศรี กุมท ซึ่งกรุณาเป็นประธานและ
กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในการเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นและ
ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอย่างดียิ่งตลอดมา พร้อมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์
ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส อาจารย์ทุกท่านในโรงเรียน
ที่กรุณาให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเจ้าหน้าที่ใน
คลินิกสุขภาพจิต คลินิกยาเสพติด ศูนย์บริการสาธารณสุข 3 บางซื่อ และเพื่อน ๆ นักจิตวิทยา
ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือโดยเฉพาะ คุณจิราพันธ์ ประเสริฐศรี คุณประภา วิเชียรสิงห์
และอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา
ตลอดมาอย่างดียิ่ง

อังสนา เปะสนันท์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
การศึกษารายกรณี	6
ความหมายของการศึกษารายกรณี	7
จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี	7
ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี	9
กระบวนการในการศึกษารายกรณี	12
วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี	38
สารระเหย	41
ความหมายของสารระเหย	41
สาเหตุของการติดสารระเหย	42
พิษของสารระเหยและอาการแสดง	45
วิธีเส้นสารระเหย	46
การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาสารระเหย	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารระเหย	51
การวิจัยในประเทศ	51
การวิจัยในต่างประเทศ	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการศึกษารายกรณี	54

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการศึกษา	56
ประชากร	56
กลุ่มตัวอย่าง	56
วิธีการศึกษารายกรณี	56
แผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	63
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
ลักษณะทั่วไป	64
การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	64
การวินิจฉัย	77
การช่วยเหลือ การป้องกัน และส่งเสริม	79
การทำนายผล	82
การติดตามผล	83
การสรุปผลและข้อเสนอแนะ	83
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
บทย่อ	87
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	87
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	88
สรุปผลการศึกษา	88
การอภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	103
ประวัติย่อของผู้วิจัย	114
บทคัดย่อ	115

คำนำ

ในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพนั้น ย่อมเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาประเทศชาติไปสู่ความเจริญ ประเทศไทยได้ตระหนักถึงคุณค่าของเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพมีการศึกษาที่ดี ทำประโยชน์ให้แก่สังคม รัฐบาลจึงได้กำหนดให้มีแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) โดยมุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี มีความสามารถและมีบทบาทที่เหมาะสมต่อการพัฒนาประเทศ แต่เนื่องจากนโยบายที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมมากขึ้น เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความยากจน ปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการกระทำผิดเกี่ยวกับอบายมุขต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคม ที่มีผลเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีจิตใจอ่อนไหว และถูกชักจูงให้หลงใหลไปกับสิ่งที่ยั่วยุได้ง่าย ได้แก่ ปัญหาเรื่องการพนัน การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดสารเสพติด

ในปัจจุบันปัญหาเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ที่สังคมไทยเผชิญอยู่ จากสถิติพบว่า ในปี พ.ศ. 2529 - 2531 เด็กและเยาวชนกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอันดับสองรองจากคดีลักทรัพย์ และยังพบว่า ส่วนใหญ่มีประวัติการเสพสารระเหยเป็นอันดับหนึ่งซึ่งเป็นสารเสพติดที่เป็นอันตรายถึงชีวิต (โสภา ชูนิกุลชัย และคณะ. 2533 : 13) สารเสพติดได้ทวีความรุนแรงโดยระบาดเข้าไปในสถานศึกษาชั้นทุกที่ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งมีช่วงอายุตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป จนกระทั่งถึงอายุ 24 ปี แสดงให้เห็นว่า เด็กซึ่งอยู่ในวัยเรียนในระดับประถมศึกษาติดสารเสพติดมีแนวโน้มเป็นจำนวนมากขึ้น โดยพบผู้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเยาวชน ประมาณร้อยละ 50 - 62 ของผู้ใหญ่ (สมทรง กาญจนหุต. 2520 : 112) และจากข้อมูลที่ได้จากนักจิตวิทยาของศาลคดีเด็กและเยาวชน แสดงจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด หรือต้องคดี ที่มีประวัติเกี่ยวข้องกับการใช้ยาและสารเสพติด ตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม 2533 ดังนี้คือ เด็กและเยาวชน ใช้สารเสพติดประเภทสารระเหยเป็นเยาวชนชาย 298 คน เยาวชนหญิง 33 คน เด็กชาย 16 คน เด็กหญิง 1 คน รวม 348 คน นอกจากนี้ยังมีรายงานสถิติเกี่ยวกับยาเสพติดประจำปี 2531 - 2532 แสดงจำนวนผู้เข้ารับการรักษามาตามสถานบำบัดในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

พ.ศ. 2531 มีผู้ใช้สารระเหย 185 คน

พ.ศ. 2532 มีผู้ใช้สารระเหย 291 คน

และจากการวิเคราะห์ พบว่าสารระเหยมีใช้กันมากในกลุ่มนักเรียนและผู้ว่างงาน ดังนี้

พ.ศ.	พบว่า เป็นนักเรียน (คน)	มีงานประจำ (คน)	มีงานชั่วคราว (คน)	ว่างงาน (คน)	รวม (คน)
2531	132	117	82	324	655
2532	157	185	99	413	854

จากสถิติดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนใช้สารระเหยมากขึ้นทุกที ซึ่งสารระเหยนี้เมื่อสูดดมเข้าสู่ปอดแล้ว จะถูกดูดซึมไปตามกระแสโลหิตสู่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างรวดเร็ว และไปทำลายระบบต่าง ๆ รวมทั้งอวัยวะที่สำคัญ เช่น สมอง ดับ ไต ฯลฯ ทำให้เกิดอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ ตั้งแต่จมูกถึงปอด การสูดดมสารระเหยแล้วจะมีอาการมึนเมา ควบคุมตนเองไม่ได้ อาจเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง มีผลต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และเป็นภัยต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กนักเรียนย่อมมีผลต่อการเรียน ทำให้ไม่สนใจเรียน ง่วงซึม เรียนไม่รู้เรื่อง สารที่นิยมมากคือ ทินเนอร์ แลคเกอร์ กาว ยาทาเล็บ ซึ่งหาซื้อได้ง่ายและราคาถูก สารระเหยนี้ไม่ก่อให้เกิดอาการเช่นยาเสพติดประเภทเฮโรอีน ถ้าหยุดไม่ใช้ ก็จะไม่มีอาการรุนแรง แต่สารระเหยก็เป็นสารที่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพทางร่างกายและสุขภาพจิต ส่วนในรายที่ติดสารระเหยถึงขั้นรักษาต้องให้การรักษาเป็นรายเฉพาะ ขึ้นกับสภาพปัญหาของแต่ละคน (กรมการแพทย์. 2533 : 68 - 77)

ปัจจุบันการติดสารเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ ซึ่งมีความซับซ้อนทางสังคม เพราะมีผลทั้งโดยตรงและทางอ้อม กล่าวคือ มีผลโดยตรงต่อผู้ใช้เอง และมีผลทางอ้อมต่อผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ใช้ รวมถึงประเทศชาติด้วย ดังนั้นปัญหาเรื่องนี้จึงเป็นปัญหาของบุคคลหลายกลุ่มหลายอาชีพ อาทิ นักปกครอง นักการเมือง ตำรวจ แพทย์ นักศึกษา นักจิตวิทยา ควรที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไปโดยเร็ว (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2524 : 145) ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะนักจิตวิทยาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมสูดดมสารระเหยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตบางซื่อ โดยศึกษาเป็นรายกรณี ซึ่งปฏิบัติงานทางด้านสุขภาพจิตและเกี่ยวข้องกับปัญหาของเด็กนักเรียน และจากการสอบถามครูอาจารย์ในโรงเรียนเขตบางซื่อพบว่า ขณะนี้มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่มีพฤติกรรมสูดดมสารระเหยในระยะเริ่มต้น ทำให้มีผลต่อการเรียนของนักเรียน คือ

ผลการเรียนต่ำลง และอาจมีผลต่อปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งควรได้รับการช่วยเหลือแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยหาสาเหตุของพฤติกรรมนี้ และป้องกันมิให้นักเรียนกลับมาใช้สารระเหยอีก ตลอดจนการส่งเสริมให้นักเรียนเหล่านี้มีการปรับตัวที่ดี สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ เป็นกำลังของประเทศชาติ และนำไปสู่ความเจริญได้ในอนาคต

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมสูดดมสารระเหยอย่างละเอียดให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตลอดจนการป้องกันพฤติกรรมสูดดมสารระเหยในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยทำการศึกษารายการดังนี้

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแนวทางให้ครู อาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้นำวิธีการศึกษารายการนี้ไปช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูดดมสารระเหยให้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ และสามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองปรับตัวเพื่อใช้ชีวิตการเป็นนักเรียนให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ที่มีพฤติกรรมสูดดมสารระเหย จำนวน 13 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ที่มีพฤติกรรมสูดดมสารระเหยจำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ พฤติกรรมสูดดมสารระเหย (กาว) ที่ใช้ในการศึกษารายการนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษารายกรณี (Case Study) หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือป้องกัน และส่งเสริมให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการในการศึกษา 7 ขั้นตอนดังนี้

1.1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่ผู้วิจัยตั้งจุดมุ่งหมาย หรือกำหนดว่าจะศึกษาปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมสุดตมสารระเหย และผู้วิจัยได้คาดคะเนว่า พฤติกรรมสุดตมสารระเหยของนักเรียน ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นแล้วนั้น มีสาเหตุมาจากสิ่งใดบ้าง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ เพื่อพิสูจน์ต่อไปโดยการทดสอบหรือค้นหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดคะเนไว้หรือไม่

1.2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง การหาข้อเท็จจริง หลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้เครื่องมือในการแนะแนวเก็บรวบรวม ข้อมูลกับนักเรียนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การทดสอบทางจิตวิทยา แล้วนำมาตีความ หรือแปลความหมายข้อมูลเหล่านั้น เพื่ออธิบายเหตุและผลของพฤติกรรมสุดตมสารระเหยที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีการประชุมปรึกษารายกรณีด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมาร่วมกัน พิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

1.3 การวินิจฉัย หมายถึง การนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากหลาย ๆ วิธีการมาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าอะไรเป็นสาเหตุของ พฤติกรรมสุดตมสารระเหย โดยนำหลักเกณฑ์ในทฤษฎีทางจิตวิทยามาพิจารณาดัดลีนกำหนดปัญหา

1.4 การช่วยเหลือ การป้องกันและการส่งเสริม หมายถึง การแก้ปัญหา นักเรียนที่มีพฤติกรรมสุดตมสารระเหยด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม คือการให้คำปรึกษา ตลอดจนการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะเพื่อการรักษาในรายที่มีปัญหาซับซ้อน หรือรุนแรง การป้องกันเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสุดตมสารระเหย เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนนั้นกลับมาเกิดขึ้นอีก และการส่งเสริมเป็นวิธีการที่จะทำให้เด็กนักเรียนมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจทำได้โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การกีฬา การพูดคุยนันทนาการ การไปทัศนาวจร

1.5 การทำนายผล หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้า ว่านักเรียนจะมี สถานภาพเป็นอย่างไรในอนาคต ด้วยการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมบุคคล และสภาพแวดล้อมที่

สร้างเงื่อนไขและข้อจำกัดในชีวิตของนักเรียน

1.6 การติดตามผล หมายถึง การกระทำหลังจากการช่วยเหลือแล้ว ว่าได้ผลอย่างไร และสำรวจดูว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอีกหรือไม่ การช่วยเหลือประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด หากมีข้อบกพร่องจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ หมายถึง การสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมสุดตมสารระเหยทั้งหมด ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และบุคคลที่สนใจหรือบุคคลที่จะศึกษาในลักษณะปัญหาเช่นเดียวกันต่อไป

× 2. สารระเหย (Volatile Solvents) คือ สารเคมีที่ระเหยง่าย ได้มาจากระบวนการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม มีลักษณะเป็นไอ ระเหยได้ในอากาศ เป็นสารเสถียรชนิดหนึ่ง เมื่อสูดดมเข้าไปจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย สารระเหยที่เป็นปัญหามากที่สุดในปัจจุบันคือ กาวและทินเนอร์ มักจะผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ทางอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ครัวเรือน

3. นักเรียนที่มีพฤติกรรมสุดตมสารระเหย หมายถึง นักเรียนดมกาวติดต่อกัน 10 - 12 ครั้ง เป็นเวลานาน 2 - 3 เดือน และสารที่ใช้สูดดมคือ กาว เมื่อสูดดมแล้วมีลักษณะดังนี้ คือ อาการที่เกิดขึ้นภายหลังสูดดมกาวระยะแรก ๆ จะทำให้ รู้สึกเป็นสุข ตื่นเต้น ร่าเริง เคลิบเคลิ้ม หลังจากนั้นจะมีลักษณะคล้ายคนเมาเหล้า เดินเซ ตาพร่า เกิดอาการวิงเวียน อ่อนเพลีย ปวดศีรษะ คลื่นไส้อาเจียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนที่มีพฤติกรรมสุดตมสารระเหยทั้ง 3 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้ข้อสมมติ ทั้งนี้เป็นการรักษาความลับ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. การศึกษารายกรณี

1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

2. สารระเหย

2.1 ความหมายของสารระเหย

2.2 สาเหตุของการติดสารระเหย

2.3 พิษของสารระเหย และลักษณะของผู้สูดดมสารระเหยประเภทกาว

2.4 วิธีเฝ้าสารระเหย

2.5 การดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหาสารระเหย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารระเหย

3.1 ในประเทศไทย

3.2 ต่างประเทศ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1. การศึกษารายกรณี

1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้ง และวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือมีพฤติกรรมแปลกไป ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและการปรับตัวของบุคคลอย่างไร (พนม ลิมอารีย์. 2530 : 17) ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี คือ การศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน สถาบัน ฯลฯ โดยเฉพาะในปัจจุบัน มักเน้นศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคลนี้จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ พัฒนาการต่าง ๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะใช้แนวทางในการที่จะช่วยเหลือแก้ไข แต่ถ้าในรายที่ไม่เป็นปัญหา จะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม หรือนำไปเป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นต่อไปในปัจจุบันและอนาคต

อนันต์ อนันตรังสี (2517 : 67) กล่าวว่า การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี คือ การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีไป โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อจะหาทางช่วยให้บุคคลได้ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน เช่นด้านอารมณ์ สังคม เจตคติ ความสนใจและการเรียน เป็นต้น

สุภาพรณ โคตรจรัส (2528 : 1) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการศึกษาและวิเคราะห์สิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยละเอียด อาจจะเป็นการศึกษาคู่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง กลุ่มบุคคล กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ชุมชนใดชุมชนหนึ่ง หรือสถาบันใดสถาบันหนึ่ง การศึกษารายกรณีนี้ได้หมายความว่าเฉพาะการรวบรวมข้อมูลประวัติของบุคคลที่ถูกทำการศึกษาเท่านั้น แต่ยังคงรวมถึงการนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ และหาความสัมพันธ์ เพื่อนำไปสู่การวินิจฉัย การให้ข้อเสนอแนะ เพื่อดำเนินการและติดตามผลตามลำดับ

ดังนั้น จึงกล่าวสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาเรื่องราวของการเกิดพฤติกรรม เพื่อหาทางช่วยเหลือบุคคลให้สามารถปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นในทุกด้าน พร้อมทั้งแนวทางในการช่วยเหลือ ป้องกันและส่งเสริม ให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้น สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพ

1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญหลายประการ ดังที่ อารีย์ ดัณฑ์เจริญรัตน์ (2516 : 219) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี มี 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อการรู้จักและเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น ทั้งพฤติกรรมที่แสดงออก เหตุผล การแสดงพฤติกรรมของเด็กในส่วนที่เด็กรู้ตัว สามารถบอกได้ และส่วนที่เด็กเองไม่รู้ตัว
2. เพื่อการวินิจฉัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือเด็กทั้งในรูป การส่งเสริมพัฒนาทักษะและความสามารถต่าง ๆ หรือหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือหาทางป้องกัน ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่คนอื่น ๆ ด้วย
3. เพื่อการค้นคว้าวิจัย ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ทางจิตวิทยา หรือการแนะแนว ในรูปของการปรับปรุงเทคนิคหรือเครื่องมือต่าง ๆ
4. เพื่อการติดตามผลของการใช้เทคนิคต่าง ๆ

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 8 - 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีว่า มีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการ คือ

1. เพื่อใช้ในการแนะแนวและการให้คำปรึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็นจุดมุ่งหมายย่อย ๆ ได้ดังนี้
 - 1.1 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัย และการรักษาในรายที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ
 - 1.2 เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจบุคคลได้อย่างละเอียด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการให้คำปรึกษา
 - 1.3 เพื่อให้บุคคลที่รับการศึกษาได้รู้จักวิเคราะห์ตนเองจนเกิด ความเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง
 - 1.4 เพื่อใช้อบรมครูประจำการให้เข้าใจวิธีการศึกษารายกรณีได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้งานแนะแนวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เพื่อใช้ในเรื่องอื่น ๆ ได้แก่
 - 2.1 เพื่อใช้ในการวิจัย โดยศึกษาสาเหตุในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทำนายพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหาก็ได้
 - 2.2 เพื่อการติดตามผลของการใช้เทคนิค หรือวิธีการต่าง ๆ อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่าง ๆ
 - 2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษามุคผลทั่ว ๆ ไป ที่ผู้ศึกษาสนใจ เช่น ความสามารถพิเศษ บุคลิกภาพที่ดี เป็นต้น

นอกจากนี้ พนม ลัมอารีย์ (2530 : 18) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาของการศึกษารายกรณี ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อสืบค้นกระบวน (Pattern) ของพัฒนาการของนักเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อาจารย์ สังคม และจิตใจ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้การส่งเสริมพัฒนาได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนชีวิต สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ และเลือกอาชีพ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนได้ดีขึ้น และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาของบุตรหลานของตน
5. เพื่อช่วยให้คณะครูได้เข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้งถูกต้อง และนำผลของการศึกษารายกรณีไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นกลวิธีที่มีประโยชน์ต่อผู้นามาใช้ และบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ซึ่งมีทั้งประโยชน์ทางตรงและทางอ้อม กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 9 - 10) ได้แบ่งประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ออกเป็น 2 ทางดังนี้

1. ประโยชน์ทางตรง อันเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษา นั่นก็คือ ทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น เข้าใจสาเหตุของปัญหาได้กว้างขวาง ขณะเดียวกันก็ทำให้เป็นคนที่รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
2. ประโยชน์ทางอ้อม เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษา นั่นก็คือ ทำให้ผู้รับการศึกษาได้รับความช่วยเหลืออย่างถูกต้อง ทันต่อเหตุการณ์ และในขณะเดียวกันผู้รับการศึกษาก็จะเข้าใจตนเองมากขึ้น รู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้ในที่สุด

นอกจากนั้น อารี ดัณฑ์เจริญรัตน์ (2526 : 2 - 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณีว่ามีประโยชน์ 2 ประการ คือ

1. ประโยชน์เบื้องต้นของการศึกษารายกรณี คือ ครู ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ได้รู้จักและเข้าใจตัวนักเรียนและตัวนักเรียนเองก็มีโอกาสได้สำรวจตนเองและเข้าใจตนเองมากขึ้น ดีขึ้น
2. ประโยชน์ต่อครู หรือครูแนะแนว ในการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาไปใช้

ในด้านต่าง ๆ เช่น

2.1 การจัดการเรียนการสอน

2.1.1 ครูสามารถเลือกวิธีการสอน วิธีการสร้างแรงจูงใจ ให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน ได้สะดวกและเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น

2.1.2 ครูสามารถมอบหมายงานให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

2.1.3 ครูสามารถเลือกเรื่องสนทนากับนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อครู มีความคุ้นเคย ไว้วางใจ อบอุ่นใจ และมั่นใจ ในการพบปะหรือศึกษาเล่าเรียนกับครู

2.1.4 ครูสามารถจัดแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ เหมาะสมกับสภาพของงาน ซึ่งส่งผลให้ทั้งนักเรียนและครูได้เห็นความสำเร็จจากผลงานที่นักเรียนได้กระทำร่วมกัน

2.1.5 ครูสามารถควบคุมบรรยากาศในขณะสอนให้เป็นไปด้วยความราบรื่น และเอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น การเลือกผู้นำของชั้น เพื่อช่วยดูแลการทำกิจกรรมภายในชั้นเรียน ครูเข้าใจ ให้ความเห็นใจ และใกล้ชิดกับนักเรียนบางคนที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น หรือการยอมรับมากเป็นพิเศษ

2.1.6 ครูมีโอกาสดูช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน โดยการอธิบายเพิ่มเติม เมื่อพบว่านักเรียนยังไม่เข้าใจ หรืออาจจัดชั้นพิเศษสำหรับนักเรียนคนอื่น ๆ หรือจัดสอนซ่อมเสริมพิเศษให้

2.1.7 โรงเรียนสามารถวางโครงการในการจัดแผนการเรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียนตามสภาพของโรงเรียนได้สะดวกขึ้น

2.2 การแนะแนว

2.2.1 ผู้แนะแนวสามารถวางโครงการในการจัดกิจกรรมทางการแนะแนวให้สอดคล้องกับปัญหาและความสนใจหรือความต้องการของนักเรียนได้สะดวกขึ้น

2.2.2 นักเรียนมีโอกาสดูพิจารณาและตัดสินใจเลือกวิชาเรียน เลือกเรียนต่อ ตลอดจนเลือกอาชีพ ให้เหมาะสมกับตนเอง

๒.๒.๒ นักเรียนมีโอกาสดูได้รับปรุงลักษณะต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพ

ลักษณะนิสัย และวิธีการเรียนให้ดีขึ้น

2.2.4 ผู้แนะแนวสามารถช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น การปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ การใช้เวลาว่างไม่เป็น สุขภาพไม่ดี เกิดความเครียด ขาดแคลนทุนทรัพย์ ไม่ทราบเทคนิคการเรียนที่ดี ฯลฯ เป็นต้น

2.2.5 ผู้แนะแนวใช้ข้อมูลในการวินิจฉัยปัญหาของนักเรียน เพื่อช่วยในการให้คำปรึกษา

2.2.6 ครูและผู้ปกครอง สามารถร่วมมือกันในการให้ความช่วยเหลือ นักเรียน ทั้งในรูปของการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขลักษณะบางประการในตัวนักเรียน ได้อย่างเหมาะสม

ซึ่งสอดคล้องกับ พนม สัมอารีย์ (2530 : 19) ได้สรุปประโยชน์ของการศึกษารายกรณีไว้ คือ

1. ประโยชน์ต่อครู หรือผู้แนะแนวที่เป็นผู้ศึกษาโดยตรง มีดังนี้

1.1 ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวได้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างกว้างขวาง ทำให้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์อย่างแท้จริง ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวมีความเข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลดีขึ้น มีจิตใจเป็นกลาง ไม่มีอคติต่อบุคคลที่มาเกี่ยวข้อง

1.2 ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวเข้าใจถึงสาเหตุ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทำให้มองเห็นเส้นทางที่จะให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ทันเวลาและเหตุการณ์

1.3 ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวมีความรู้และมีทักษะในการใช้เครื่องมือและกลวิธีต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน และยังช่วยให้เป็นคนมีเหตุผล รู้จักเก็บข้อมูลอย่างมีระบบ รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้มาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

2. ประโยชน์ต่อนักเรียนที่เป็นผู้ได้รับการศึกษา ดังนี้

2.1 ช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง มีการปรับปรุงตนเอง หรือแก้ไขปัญหของตน เพื่อช่วยให้มีสภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม

2.2 ช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจและความเต็มใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความหวังและอย่างเข้มแข็ง

3. ประโยชน์ต่อคณะครูและโรงเรียน ดังนี้

3.1 ช่วยให้คณะครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนดีขึ้น ยินดีให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน

3.2 ให้โรงเรียนได้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักเรียน ทำให้สามารถนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

4. ประโยชน์ต่อผู้ปกครองของนักเรียนที่ได้รับการศึกษา

4.1 ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนดีขึ้น ทำให้สามารถปฏิบัติตนต่อบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม

4.2 ช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความสบายใจ เพราะได้ตระหนักว่า โรงเรียนมีความตั้งใจ และจริงจังในการป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไขและส่งเสริมพัฒนานักเรียน

จากแนวคิดข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีมีประโยชน์มากกับบุคคลหลายฝ่าย คือ ผู้ศึกษา ผู้ถูกศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อันได้แก่ บุคคลภายในครอบครัว เพื่อน สถาบันการศึกษา รวมไปถึงผู้ที่สนใจการศึกษารายกรณี และผลของการศึกษานอกจากจะเป็นแนวทางในการพิจารณาช่วยเหลือผู้ถูกศึกษาแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อีกในเรื่องของแนวทางการป้องกัน การเกิดปัญหาต่าง ๆ ต่อไปนี้

1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้าน อย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน โดยใช้เทคนิคการแนะแนวหลาย ๆ อย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของบุคคล โดยมีขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพยายามทำให้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ควรแก่การเชื่อถือได้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 23)

อนันต์ อนันตรังสี (2517 : 68) ได้กล่าวถึง กระบวนการศึกษารายกรณี มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมรายละเอียด ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1. สมมติฐานของปัญหา
 - 1.2 การตรวจสอบ
 - 1.3 ประวัติสุขภาพร่างกาย
 - 1.4 ประวัติเกี่ยวกับทางโรงเรียน
 - 1.5 ประวัติเกี่ยวกับทางบ้าน
 - 1.6 ประวัติทางสังคม
2. ขั้นวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis)
3. ขั้นแก้ปัญหา (Treatment)

4. ขั้นติดตามผล (Follow-up)

ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ (2530 : 16 - 17) ได้กล่าวว่า ในการศึกษารายกรณีจะต้องมีการชี้แจงให้ทราบว่า เพราะเหตุใดจึงเลือกเด็กคนใดคนหนึ่ง แล้วจึงเริ่มต้นทำการศึกษารายกรณีดังนี้ คือ

1. รวบรวมข้อมูลหลาย ๆ ด้าน เกี่ยวกับตัวเด็ก ในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. นำข้อมูลที่รวบรวมไว้มารวบรวมไว้มาวิเคราะห์ โดยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กมาประชุมปรึกษาหารือกัน
3. วินิจฉัยปัญหาโดยนำผลของการวิเคราะห์มาทำการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าน่าจะมีอะไรเป็นเหตุของปัญหานั้น
4. สังเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม แล้วนำมาประกอบกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้เข้าใจปัญหาและสาเหตุได้ดียิ่งขึ้น
5. แก้ไขปัญหา โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้หมดไป
6. ติดตามผล เพื่อที่จะทราบผลของการศึกษารายกรณีว่า มีผลดี หรือมีข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

นอกจากนี้ พนม สัมอารีย์ (2530 : 20 - 21) มีแนวคิดว่าการศึกษารายกรณีอาจแบ่งเป็นขั้นตอนการดำเนินงาน ได้ 6 ขั้นตอนด้วยกันคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับบุคคล (collecting of the necessary data) ซึ่งจะช่วยให้รู้จักนักเรียนที่ถูกศึกษา ตลอดจนช่วยให้ทราบภาวะความเป็นไปในปัจจุบันของนักเรียนผู้นั้นอีกด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รวบรวมเอามาวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงต่าง ๆ และจำแนกออกเป็นด้าน ๆ เพื่อสะดวกในการตีความข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) ขั้นนี้เป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 2 มาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหาการลงความเห็นเกี่ยวกับปัญหานี้ อาจเป็นการชั่วคราว ไม่ใช่ข้อยุติ แต่ก็พื้นฐานของการสังเคราะห์ข้อเท็จจริงในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลหรือขั้นรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม (Synthesis) กล่าวคือเมื่อตรวจวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นปัญหาแล้ว ก็ควรจะได้อีกศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหานั้นเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดลอง และกลวิธีอื่น ๆ เป็นต้น แล้วนำ

ข้อเท็จจริงที่ได้มาสังเคราะห์เข้าด้วยกันข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละด้าน เกิดเป็นภาพรวมทางบุคลิกภาพของบุคคลผู้นั้น ช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจลักษณะของปัญหาและสาเหตุของปัญหาอย่างถ่องแท้

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ความช่วยเหลือ (Treatment) เมื่อผู้ศึกษารายกรณีแน่ใจว่า การตรวจวินิจฉัยปัญหาของตนถูกต้องแล้ว ก็จะคิดหามาตรการต่าง ๆ เพื่อนำมาช่วยเหลือแนะแนวทางนักเรียนในการแก้ไขปัญหา แล้วดำเนินการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง ให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

ขั้นที่ 6 ขั้นติดตามผล (Follow-up) เมื่อผู้ทำการศึกษารายกรณีได้ให้ความช่วยเหลือ หรือให้การแนะแนวกับนักเรียนที่ถูกทำการศึกษาไปแล้ว สิ่งที่เขาได้ไม่ได้ในการศึกษารายกรณี คือ การติดตามผล เพราะจะทำให้ทราบว่า การศึกษารายกรณีประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร มีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไรบ้าง และจะต้องให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมอีกหรือไม่ เพื่อผู้ทำการศึกษาจะดำเนินการต่อไปอย่างเหมาะสม

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ในกระบวนการศึกษารายกรณีของแต่ละท่าน มีแนวคิดที่ใกล้เคียงกันมาก ซึ่งส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การทำการศึกษารายกรณีนั้นจำเป็นต้องทราบสาเหตุโดยจึงเลือกศึกษาผู้ถูกศึกษารายนั้น ฉะนั้นจึงต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้ชัดเจน ในการศึกษารายกรณีครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้รูปแบบของกระบวนการศึกษารายกรณีของ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 22 - 23) ซึ่งแบ่งกระบวนการในการศึกษารายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
- ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ 3 การวินิจฉัย
- ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
- ขั้นที่ 5 การทำนาย
- ขั้นที่ 6 การติดตามผล
- ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

กระบวนการศึกษารายกรณี 7 ขั้นตอนดังกล่าว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้ศึกษารายกรณีตั้งจุดมุ่งหมาย หรือกำหนดว่าจะศึกษา

สิ่งใดในบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือมิใช่ปัญหา แต่เป็นความสนใจ ความสามารถพิเศษ หรืออื่น ๆ (กมลรัตน์ หล้าสงษ์. 2529 : 23)

การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่บุคคลที่ทำการศึกษารายกรณีได้คาดคะเนว่าพฤติกรรมของผู้รับการศึกษา ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นแล้วนั้น มีสาเหตุมาจากสิ่งใดบ้าง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อจะได้พิสูจน์ต่อไปโดยการทดสอบ หรือค้นหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดคะเนไว้หรือไม่ (กมลรัตน์ หล้าสงษ์. 2529 : 24)

ในการตั้งสมมติฐานนั้น ควรตั้งไว้หลาย ๆ สมมติฐาน เพื่อเป็นการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่พบว่าข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนั้น พฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่งที่คนเราแสดงออกมาอาจจะไม่ได้เกิดจากสาเหตุเดียวกัน และในทำนองเดียวกัน พฤติกรรมที่แตกต่างกัน ก็อาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันก็ได้ ฉะนั้น จึงควรตั้งสมมติฐานไว้หลาย ๆ สมมติฐาน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริง หลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้เครื่องมือในการแนะนํา เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่เราศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การทดสอบทางจิตวิทยา แผนผังสังคมมิติ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตีความ หรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในแต่ละวิธีหรือเทคนิค เพื่อที่จะอธิบายเหตุผลและผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีการประชุมปรึกษา ด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เราศึกษามาร่วมกันพิจารณาคัดเลือกข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ดีนั้น ควรจะต้องใช้หลาย ๆ เทคนิค แต่ละเทคนิคควรใช้หลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียด และตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด เทคนิคต่าง ๆ ที่นิยมใช้มี 9 เทคนิค ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสงษ์. 2527 : 29)

1. การสังเกต (Observation)
2. การบันทึกการสังเกต (Observational Record)
3. การสัมภาษณ์ (Interview)
4. การเยี่ยมบ้าน (Home-Visit)
5. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)
6. สังคมมิติ (Sociometry)
7. แบบสอบถาม (Questionnaire)

8. การทดสอบ (Testing)

9. ระเบียนสะสม (Cumulative Record)

เทคนิคต่าง ๆ ทั้ง 9 เทคนิค มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation)

การสังเกต เป็นวิธีการหรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกศึกษาในการศึกษารายกรณี เป็นวิธีการที่ใช้กันมากวิธีหนึ่ง บางครั้งอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ไม่ต้องลงทุนมาก สามารถปฏิบัติได้ทุกวัน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ได้ดีขึ้น

1.1 ความหมายของการสังเกต

จรรยา จินายน และคณะ (2516 : 274) กล่าวว่า การสังเกตคือการดูพฤติกรรม ผู้สังเกตจำเป็นต้องสังเกตพฤติกรรมเพื่อทำนายในอนาคต

ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ (2520 : 32) ได้กล่าวไว้ว่า การสังเกตหมายถึงวิธีการหรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้สังเกต ทำการดูหรือสังเกตโดยตั้งใจล่วงหน้า บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ถูกสังเกต

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2522 : 21) ได้ให้ความหมายของการสังเกตไว้ว่า เป็นวิธีรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กวิธีหนึ่ง เพื่อนำมาศึกษาพิจารณาพฤติกรรมของเด็ก ทำให้รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนดีขึ้น การสังเกตนั้นเป็นสิ่งที่ทำไม่ยาก แต่สำคัญที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าใจวิธีการสังเกตที่แน่นอน จึงจะได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมาย

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 30) ยังได้กล่าวว่า การสังเกต คือ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทั้ง 5 ส่วน (หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง) โดยเฉพาะ ตา หู ในการพิจารณาสิ่งนั้น ๆ

จากความหมายของการสังเกตข้างต้นนี้ พอจะสรุปได้ว่า การสังเกต หมายถึงวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลอย่างหนึ่ง เป็นการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสที่สำคัญ คือ ตา และหู ในการรวบรวมข้อมูล

1.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2522 : 21) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสังเกตมีดังนี้คือ

1. เพื่อรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก และจัดบันทึกไว้ในระเบียนสะสม

2. เพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก เช่น ปัญหาการเรียนและการปรับตัวของเด็ก ฯลฯ
 3. เพื่อให้ผู้สังเกตได้รู้จักและเข้าใจเด็กอย่างถูกต้องทุกด้าน
 4. เพื่อทราบความสามารถพิเศษและความถนัดตามธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละคนอย่างถูกต้อง
 5. ใช้ในการติดตามผลนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากบริการแนะแนวไปแล้วว่ามีพฤติกรรมเป็นอย่างไร ดีขึ้นหรือไม่ เพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาว่าควรจะทำอย่างไรต่อไป
- นอกจากนี้ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 32) ได้เสนอจุดมุ่งหมายของการสังเกตในการแนะแนว ดังต่อไปนี้
1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง
 2. เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกต
 3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการของปัญหา
 4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบและไวต่อการมีปฏิกิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อม จนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

1.3 ชนิดของการสังเกต

การแบ่งชนิดของการสังเกต อาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ 4 เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตเป็น 2 ชนิด คือ
 - 1.1 การสังเกตทางตรง (Direct Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตเป็นผู้ไปสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกตด้วยตนเอง
 - 1.2 การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตให้บุคคลอื่นไปสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกต ผู้สังเกตจะทราบพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตได้จากคำบอกเล่าของบุคคลที่ไปสังเกตแทน
2. ใช้ผู้สังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด คือ
 - 2.1 การสังเกตโดยการเข้าร่วม (Participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นในฐานะของสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม
 - 2.2 การสังเกตโดยการไม่เข้าร่วม (Non-participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตไม่ได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น แต่อยู่ภายนอกเพื่อคอยสังเกตอย่างเดียว ไม่มีบทบาทในกลุ่มนั้น
3. ใช้ผู้ถูกสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 การศึกษารายกรณีแบบเป็นพิธีการ (Formal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกต รู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากมีการนัดหมายกันล่วงหน้าก่อนการสังเกต

3.2 การศึกษารายกรณีแบบไม่เป็นพิธีการ (Informal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกต ไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากไม่ได้มีการนัดหมายกันล่วงหน้า

4. ใช้ลักษณะการบันทึกการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

4.1 การศึกษารายกรณีในระดับที่เห็นโดยตรง (Manifest level observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ แล้วบันทึกเหตุการณ์ตามความเป็นจริงตามที่เกิดขึ้น เช่น มีผู้เข้าประชุม 10 คน มีคนคัดค้าน 7 คน เห็นด้วย 3 คน เป็นต้น

4.2 การศึกษารายกรณีในระดับที่เป็นพฤติกรรมแฝง (Latent level observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้สังเกตต้องลงความเห็นหรือตีความจากสิ่งที่สังเกต เห็นออกมาด้วย เช่น บรรยากาศในที่ประชุมตึงเครียดมาก เป็นต้น

1.4 หลักการสังเกต

พนม ลัมอารีย์ (2530 : 55 - 57) ได้สรุปหลักการสังเกตที่ดีไว้ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่สังเกตให้ชัดเจนก่อนจะเริ่มการศึกษารายกรณี
2. การสังเกตพฤติกรรม ผู้สังเกตจะต้องสังเกตพฤติกรรมควบคู่ไปกับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมด้วยเสมอ
3. ควรทำการสังเกตเด็กเพียงคนเดียวในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ เพื่อศึกษาพฤติกรรมได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน
4. การสังเกตในขณะทำกิจกรรมปกติ เช่น ในห้องเรียน ห้องประชุม สนามเล่น เป็นต้น เพื่อทำนายพฤติกรรมในอนาคตได้ดีที่สุด
5. ทำการสังเกตเป็นระยะเวลายาวนาน ผู้สังเกตจำเป็นต้องใช้เวลาสังเกต เป็นระยะเวลาหลาย ๆ วัน เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมมีอารมณ์แตกต่างกันไปในแต่ละวัน อาจเป็นระยะเวลา 3 เดือน หรือ 1 ภาคเรียน
6. ควรทำการสังเกตในสถานการณ์วิกฤต ซึ่งผิดแผกไปจากสถานการณ์ปกติบ้าง เพราะจะทำให้ทราบบุคลิกภาพที่แท้จริงบางประการของเด็กได้
7. การสังเกตเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่แท้จริง ควรมีผู้สังเกตหลาย ๆ คน เป็นการช่วยป้องกันข้อบกพร่องซึ่งอาจเกิดจากความไม่เที่ยงธรรม หรือการมีอคติของผู้สังเกต และยังช่วยให้สามารถทำการสังเกตพฤติกรรมได้กว้างขวาง

8. ควรสังเกตพฤติกรรมด้านใดด้านหนึ่งแต่เพียงด้านเดียว ในการสังเกต ครั้งหนึ่ง ๆ

9. ผู้สังเกตต้องพยายามฝึกฝนตนเองอย่าให้เกิดความลำเอียง พยายามทำใจให้เที่ยงตรงที่สุดขณะสังเกต อย่านำเอารูปร่างหน้าตา หรือคุณลักษณะประจำตัวของเด็ก หรือสิ่งอื่น ๆ มามีอิทธิพลต่อการสังเกตได้

10. การสังเกตจะมีคุณค่า เมื่อมีการบันทึกการสังเกตไว้อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นหลักฐานนำไปคิดค้นหาสาเหตุแห่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และคิดหาทางช่วยเหลือต่อไป

11. การสังเกตที่ดีจะต้องตรวจสอบผลที่ได้ด้วยเครื่องมือวัดที่แน่นอนอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้เป็นที่เชื่อมั่นได้มากยิ่งขึ้น

12. ควรสังเกตในสถานการณ์ต่างๆ กัน เช่น ขณะอยู่ในห้องเรียน ในโรงอาหาร ในชุมชน และในบ้าน นอกจากนี้ควรสังเกตขณะทำงาน ขณะเล่นกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน เพื่อช่วยให้ผู้สังเกตได้มองเห็นกระบวนการพฤติกรรมที่แท้จริง และแบบแผนพัฒนาการที่สำคัญของผู้ถูกสังเกต

13. ผู้สังเกตต้องระลึกไว้เสมอว่า การสังเกตเพียงครั้งเดียวไม่เป็นการเพียงพอที่จะเข้าใจเด็ก จำเป็นต้องสังเกตหลาย ๆ ครั้ง แล้วนำข้อมูลต่าง ๆ มาประมวลกันเข้า จึงจะช่วยให้เข้าใจได้ถูกต้องแม่นยำ

1.5 ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 41 - 42) ได้กล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกต ดังนี้

1. พฤติกรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่สนใจ หรือดึงดูดความสนใจ เป็นพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น เรียนเก่ง มีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น
2. พฤติกรรมที่แสดงถึงความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือจิตใจ เช่น เดินเซยกเท้า แยกตัวอยู่คนเดียว
3. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำซาก หรือบ่อยครั้งเกินความจำเป็น ซึ่งอาจจะเกิดจากปัญหาทางจิตใจ เช่น การล้างมือบ่อยครั้งเกินปกติ การกระพริบตาบ่อยครั้ง เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ในการสังเกต

การสังเกตมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการอื่น ๆ
2. ให้ข้อเท็จจริงบางประการซึ่งไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่น ๆ

3. ช่วยให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล โดยเฉพาะการสังเกตในขณะที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัว
4. ช่วยให้เข้าใจบุคคลได้ดีขึ้น และช่วยเหลือได้ทันที โดยไม่ต้องเสียเวลาและงบประมาณมาก

2. การบันทึกการสังเกต (Observation Record)

การบันทึกการสังเกตจะกระทำเมื่อมีการสังเกตแล้ว โดยใช้หลักเกณฑ์ในการบันทึกดังนี้

1. บันทึกพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน โดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง
2. ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย เพื่อผู้อื่นจะได้อ่านเข้าใจง่าย

และเข้าใจตรงกัน

3. ควรบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกต แยกออกจากการแสดงความคิดเห็นของผู้สังเกต และในการบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตในแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้วิธีการสรุปรวมพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตหลาย ๆ ครั้งเข้าด้วยกัน

4. ควรบันทึกทันทีหลังการสังเกตเสร็จสิ้นลง หรืออาจบันทึกในขณะที่สังเกต หากมีการสังเกตในระยะเวลาอันยาวนาน และมีผู้สังเกตหลายคน โดยการแบ่งเวลาในการสังเกตและบันทึก

3. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้ได้ผลดีในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล เพราะในการสัมภาษณ์นั้น ผู้ศึกษามีโอกาสได้สังเกตพฤติกรรม การแสดงออกทางอารมณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่มีต่อคำถามต่าง ๆ ด้วย ทำให้เข้าใจพฤติกรรมได้ดียิ่งขึ้น (จำเนียร ช่วงโชติ. 2528 : 104)

การสัมภาษณ์เป็นการสนทนา หรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมาย (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 93) รายละเอียดในการสนทนามักจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งควรเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้น การสนทนามักจึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะ และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก (อารี จันท์เจริญรัตน์. 2526 : 96)

3.1 ความหมายของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนา หรือการพูดคุยกันระหว่างบุคคลสองคน และการพูดคุยกันนั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่อง

3.2 ชนิดของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่นิยมใช้ในวงการแนะแนวและจิตวิทยา มี 2 ชนิด (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 94 - 96) ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาหรือทราบข้อเท็จจริง (Fact finding interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติ และค่านิยมของผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาข้อเท็จจริง หรือข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่

2. การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา (Counseling interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้รับการสัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจและมองเห็นสภาพปัญหาของตนเอง ได้ชัดเจนสามารถพิจารณาแก้ไขหรือตัดสินใจปัญหาของเขาได้หลังจากการให้การสัมภาษณ์ นอกจากนี้การสัมภาษณ์ชนิดนี้จะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์

3.3 กระบวนการสัมภาษณ์

กระบวนการสัมภาษณ์ มี 3 กระบวนการ ดังนี้

1. ก่อนการสัมภาษณ์
2. ขณะสัมภาษณ์
3. การยุติการสัมภาษณ์

1. ก่อนการสัมภาษณ์

กระบวนการขั้นนี้ มีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้คือ

1.1 การเตรียมบุคคล เป็นการเตรียมทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ให้พร้อมทั้ง 2 ฝ่าย จะต้องมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ และอาจต้องบอกจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

1.2 การเตรียมจุดมุ่งหมายและหัวข้อในการสัมภาษณ์ อาจมีการบันทึกหัวข้อก่อนการสัมภาษณ์ และมีการจดบันทึกในขณะสัมภาษณ์ด้วย แต่ถ้าเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่บอกจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ก็ไม่ควรบันทึกหัวข้อที่จะสัมภาษณ์

1.3 การเตรียมสถานที่ ซึ่งจะต้องมีลักษณะสะดวกสบาย ควรเป็นที่มีอิทธิพล มีความเป็นเอกเทศ ปราศจากสิ่งรบกวน ซึ่งจะช่วยให้ข้อเท็จจริงมากขึ้น

2. ขณะสัมภาษณ์

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 100) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ชนิดใด ต้องใช้เทคนิคทั่วไปในการสัมภาษณ์ 4 ประการ ดังนี้

1. การสังเกต โดยใช้วิธีวาระรับสัมผัสทั้ง 5
 2. การฟัง ซึ่งเป็นเทคนิคที่ดีที่สุดในการแนะแนวและการให้คำปรึกษา
 3. การใช้คำถาม ผู้สัมผัสอาจต้องถามผู้ถูกสัมผัสในสิ่งที่ยังไม่กระจ่าง โดยใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นมิตร ผู้ถูกสัมผัสฟังแล้วเข้าใจว่า ผู้สัมผัสมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างแท้จริง
 4. การพูด การพูดที่ดีจะต้องแต่งการยอมรับเจตคติและความรู้สึกของผู้ถูกสัมผัส ใช้ภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสม โดยให้การสัมผัสนั้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ด้วย
- นอกจากนี้ ยังมีเทคนิคเฉพาะที่ผู้สัมผัสควรได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี เพื่อช่วยให้การสัมผัสมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เทคนิคเฉพาะดังกล่าวมีดังนี้คือ

1. การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport)
 2. การแสดงความเห็นใจ (Sympathy)
 3. การแสดงอารมณ์ร่วม (Empathy)
 4. การทำให้เกิดความมั่นใจ (Assurance)
 5. การแสดงความเห็นด้วย (Approval)
 6. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification)
 7. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling)
 8. การใช้ความเงียบ (Using silence)
3. การยุติการสัมผัส

การยุติการสัมผัสเป็นสิ่งสำคัญซึ่งผู้สัมผัสควรยุติการสัมผัสที่พัฒนาทางบวก ทำให้ผู้ถูกสัมผัสจากไปด้วยความพึงพอใจ และอยากกลับมาให้สัมผัสอีก ดังนั้น การยุติการสัมผัสควรพยายามให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด เพื่อเป็นผลดีต่อการสัมผัสในครั้งต่อไป จึงควรปฏิบัติดังนี้

1. การให้ผู้ถูกสัมผัสมีความเข้าใจเป็นอย่างดีว่า สิ่งที่เขาพูดไปแล้วจะเป็นผลดีต่อเขา และมั่นใจว่าจะได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นความลับ
2. ผู้สัมผัสอาจตั้งคำถามให้ผู้ถูกสัมผัสได้นำไปคิดก่อนยุติการสัมผัส จะเป็นประโยชน์มากเพื่อจะได้เป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่องกันในการสัมผัสครั้งต่อไป
3. ผู้สัมผัสให้ผู้ถูกสัมผัสสรุปสิ่งที่เขาคิดหรือรู้สึกในขณะสัมผัส เพื่อช่วยให้เขาเข้าใจสภาพปัญหายิ่งขึ้น และอาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเข้าใจผิดบางอย่างโดยผู้สัมผัส

4. ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้คำพูดและท่าทางที่ไม่วุ่น มีความจริงใจต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่าต้องการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไปอีก

5. มีการนัด วัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

เมื่อยุติการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์ต้องรีบบันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในแบบฟอร์มบันทึกการสัมภาษณ์ทันที ทั้งนี้เพื่อป้องกันข้อมูลที่ผิดพลาด

4. การเยี่ยมบ้าน (Home visit)

การเยี่ยมบ้านเป็นกลวิธีอย่างหนึ่ง เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล และร่วมมือกับบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ข้อมูลที่ควรได้จากการไปเยี่ยมบ้าน เช่น สภาพทั่วไปของบ้าน สภาพแวดล้อมของบ้าน ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ตลอดจนเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อครู โรงเรียน และผู้รับการศึกษา เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วผู้ไปเยี่ยมบ้านคือ ครูแนะแนว หรือครูประจำชั้น ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษา

4.1 วัตถุประสงค์ของการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อต้องการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้าน
2. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านกับสถาบัน
3. เพื่อหาข้อมูลบางประการที่ไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่น ๆ

4.2 ข้อปฏิบัติในการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 :

122 - 127)

1. ขั้นเตรียมการก่อนเยี่ยมบ้าน ปฏิบัติดังนี้

- 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเยี่ยมบ้าน
- 1.2 นัดหมายวัน เวลาที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง

2. ขณะเยี่ยมบ้าน ปฏิบัติดังนี้

- 2.1 แสดงสัมมาคารวะต่อเจ้าของบ้านและแสดงความนับถือผู้มี

มนุษยสัมพันธ์ที่ดี

- 2.2 ใช้ความสังเกตและจดจำสิ่งที่ได้พบเห็น

2.3 ระยะแรกของการสนทนา ควรหาวิธีสนทนากับผู้รับการศึกษา ร่วมสนทนาด้วย เพื่อสังเกตสัมพันธภาพระหว่างผู้รับการศึกษากับผู้ปกครอง

2.4 พยายามกระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้รับการศึกษาและสถาบันให้มากที่สุด

2.5 กล่าวถึงผู้รับการศึกษาในด้านดีที่เป็นจริง

2.6 ไม่ควรทำตัวเป็นพิธีรีตรอง

2.7 ใช้เวลาในการเยี่ยมบ้านประมาณ 30 - 60 นาที

หรือสังเกตจากกิริยาอาการของเจ้าของบ้าน

3. หลังการเยี่ยมบ้าน มีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทันทีเมื่อกลับจากเยี่ยมบ้าน โดยใช้แบบฟอร์มในการบันทึกการเยี่ยมบ้าน

5. อัตชีวประวัติ (Autobiography)

การเขียนอัตชีวประวัติเป็นการให้บุคคลเขียนเล่าประวัติตนเองตามที่ตนเองมอง โดยมุ่งเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นสำคัญ (อารี ดัธท์เจริญรัตน์. 2526 : 79) นอกจากนี้ กมลรัตน์ หล้าสุวงศ์ (2527 : 138) ยังกล่าวว่า อัตชีวประวัติ คือ การที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความหวังในอนาคต ส่วน พนม ลัมอารีย์ (2530 : 111) ได้เสนอว่า อัตชีวประวัติเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล วิธีการจัดทำก็คือการทำให้บุคคลเขียนประวัติความเป็นมาและเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง อัตชีวประวัติไม่เพียงแต่จะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวทราบพฤติกรรมของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ความรู้ ประสบการณ์ ความปรารถนา อุดมคติ ฯลฯ ของนักเรียนอีกด้วย

จากคำกล่าวข้างต้นนี้ พอจะสรุปได้ว่า อัตชีวประวัติเป็นเสมือนเครื่องมือชนิดหนึ่งในการรวบรวมข้อมูลรายบุคคล ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้บรรยายเรื่องราวของเขาอย่างเสรี ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต เป็นการช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงลักษณะของบุคคลนั้นได้

5.1 วัตถุประสงค์ในการเขียนอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติ มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อให้บุคคลได้ระบายความรู้สึกที่มีต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจบุคคลที่เขียนอัตชีวประวัติได้ดีขึ้น
3. เพื่อทราบข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีอื่น ๆ

5.2 รูปแบบของอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติ มี 2 รูปแบบ

1. แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Unstructured autobiography)

2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Structure autobiography)
บันทึกประจำวัน (Diary report)

การเขียนบันทึกประจำวันหรืออนุทินส่วนตัว คือ การที่บุคคลเขียนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนได้ประสบในแต่ละวัน ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของตนเกี่ยวกับกิจกรรมและเหตุการณ์เหล่านั้น (พนม ลัมอารีย์. 2530 : 120)
ในการบันทึกอาจมีแบบฟอร์มหรือไม่ก็ได้ แต่จะมีหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น โดยต้องทำต่อเนื่องอย่างน้อย 1 สัปดาห์

จะทำให้ทราบลักษณะนิสัยของผู้บันทึกได้

6. สังคมมิติ (Socismetry)

สังคมมิติเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ครูหรือผู้แนะแนว ใช้ศึกษานักเรียนของตนเพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เรียนอยู่ในห้องเดียวกัน ว่ามีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างไร เป็นการศึกษาบรรยากาศทางสังคมและอารมณ์ภายในห้องเรียน โดยเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของนักเรียนในด้านพึงพอใจ รังเกียจ และเฉย ๆ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนแสดงต่อนักเรียนคนอื่น ๆ

6.1 จุดมุ่งหมายของการทำสังคมมิติ

การทำสังคมมิติมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. เพื่อทราบว่านักเรียนภายในห้องเดียวกันมีความสัมพันธ์กันอย่างไร แยกกันเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่ม
2. เพื่อทราบว่าในกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มมีใครบ้างและลักษณะของกลุ่มเป็นอย่างไร
3. เพื่อทราบว่านักเรียนคนใดที่เพื่อนชอบและนิยมยกย่องมากที่สุด และเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

4. เพื่อทราบว่านักเรียนคนใดที่ไม่เข้าสังคมหรือถูกทอดทิ้ง

5. เพื่อทราบว่านักเรียนคนใดที่เพื่อนไม่ชอบ

6.2 หลักการทำสังคมมิติ

การทำสังคมมิติ มีหลักในการทำดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มควรจะรู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี
2. ก่อนทำสังคมมิติ ผู้ทำควรมีความสัมพันธ์อันดี และคุ้นเคยกับสมาชิกใน

กลุ่มพอควร

3. แจ้งจำนวนและรายชื่อสมาชิกในทุกคนในกลุ่มทราบ
4. การทำสังคมมิติแต่ละครั้ง ควรสมมติสถานการณ์เพียงสถานการณ์เดียว
5. ไม่ควรบอกล่วงหน้า เพราะจะทำให้ข้อมูลไม่เป็นธรรมชาติ
6. การทำสังคมมิติในแต่ละสถานการณ์ ควรให้สมาชิกเลือกมากกว่า

1 อันดับ แต่ไม่ควรเกิน 3 อันดับ

7. การแปลความหมายของสังคมมิติในแต่ละสถานการณ์จะแตกต่างกัน.
8. ควรใช้วิธีอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น กลวิธีไครเอย์ ฯลฯ

6.3 คำศัพท์ที่ใช้ในการทำสังคมมิติ

กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์ (2527 : 188 - 189) ได้อธิบายคำศัพท์ต่าง ๆ ที่นิยมใช้ในการทำสังคมมิติดังนี้

1. Sociometric Question หรือ Sociometric Criterion คือ คำถามหรือสถานการณ์ที่ผู้ทำสังคมมิติกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบุคคลบางคนในกลุ่ม
2. Sociogram คือ แผนผังสังคมมิติซึ่งแสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในกลุ่ม
3. Sociometric Clique หรือ Subgroup คือ กลุ่มย่อย ๆ ในกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจมีหลายกลุ่ม กลุ่มย่อยที่เล็กที่สุด อาจมีสมาชิกเพียง 2 คนก็ได้
4. Mutual Choice คือ การที่บุคคล 2 คน ต่างเลือกซึ่งกันและกัน อาจเป็นอันดับเดียวกัน หรือคนละอันดับก็ได้
5. Star หรือ Leader คือ บุคคลที่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มมากที่สุด
6. Rejected คือ บุคคลที่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลย เพราะเป็นที่รังเกียจของสมาชิกในกลุ่ม แต่บุคคลนั้นยังเลือกสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่ม
7. Isolate คือ บุคคลที่แยกตัวออกจากกลุ่มอยู่โดดเดี่ยว โดยไม่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม และบุคคลนั้นก็ไม่เลือกสมาชิกในกลุ่มด้วย
8. Neglected คือ บุคคลที่ได้รับเลือกจากกลุ่มเพียงเล็กน้อย และบุคคลนั้นมักอยู่ห่างไกลจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม
9. Sociometric Cleavage คือ การขาดการเลือกซึ่งกันและกัน

ระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่าสองคนขึ้นไปของกลุ่มย่อย

10. Sociometric Structure คือ โครงสร้างทางสังคมมิติที่แสดงแบบแผนของการเลือกระหว่างสมาชิกของกลุ่ม โดยเน้นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกันของแต่ละคน

11. Sociometric test คือ วิธีการทดสอบเพื่อวัดโครงสร้างทางสังคมมิติ

12. Sociometric Score คือ จำนวนครั้งหรือคะแนนที่แต่ละบุคคลได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม

13. Sociometric Status คือ สถานภาพของบุคคลในกลุ่ม เช่น Star, Rejected, Isolate, Neglected ฯลฯ

6.4 ลำดับขั้นของการทำสังคมมิติ มี 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การกำหนดสถานการณ์

ขั้นที่ 2 การทำตารางแสดงผลการเลือก

ขั้นที่ 3 การสร้างแผนผังสังคมมิติ

ขั้นที่ 4 การตีความหมายจากแผนผังสังคมมิติ

7. แบบสอบถาม (Questionnaires)

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อประสงค์ให้ผู้ถูกถามได้ตอบตามลำพัง โดยกรอกข้อความลงไป อาจเป็นข้อความสั้น ๆ หรือยาวก็ได้ ช่วยให้ผู้ถามได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ เจตคติ ความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคล รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวส่วนตัว สภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความสนใจ การใช้เวลาว่าง สุขภาพ นิสัยในการเรียนการทำงาน ตลอดจนโครงการศึกษาและอาชีพในอนาคตของนักเรียน

7.1 ชนิดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการแนะนำนั้น สามารถจำแนกออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามชนิดนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ นักเรียนที่ถูกถามได้กรอกข้อความลงไป เรื่องที่ถามเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงส่วนตัว ภูมิหลัง และโครงการในอนาคต แบบสอบถามนี้นำมาใช้เพื่อยืนยัน หรือตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนที่ได้รวบรวมมาก่อน

2. แบบสอบถามแบบการประเมินผล จัดทำขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้บอกถึง

ปฏิกิริยาของตนที่มีต่อการเรียนการสอน กิจกรรม และบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน

3. แบบสอบถามแบบการติดตามผล จะนำมาใช้เพื่อทราบความเป็นไปของนักเรียนเก่า และเพื่อประเมินค่าประสิทธิผลของโครงการต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อโรงเรียนจะได้นำข้อมูลที่ได้มานั้นเป็นแนวทางสำหรับเตรียมนักเรียนเพื่อชีวิตภายนอกโรงเรียน

7.2 การสร้างแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการแนะแนว ควรปฏิบัติดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่า ต้องการทราบเรื่องราวของนักเรียนในด้านใดบ้าง
2. สร้างคำถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และคำถามแต่ละข้อจะต้องมีความหมายเป็นนัยเดียว โดยการถามเพียงสิ่งเดียว
3. แยกคำถามออกเป็นหมวดหมู่ จัดให้มีความต่อเนื่องของเรื่อง และเรียงลำดับความสำคัญ
4. ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามควรจะได้มีความกะทัดรัด เข้าใจง่าย เหมาะกับระดับชั้น และวัยของผู้ตอบ
5. แบบสอบถามทุกฉบับควรจะได้มีคำสั่งชี้แจงให้ชัดเจน เพื่อเป็นการขอความร่วมมือนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม โดยขอให้กรอกข้อความให้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง
6. ผู้ใช้แบบสอบถามจะต้องแจ้งให้นักเรียนทราบว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสอบถาม จะเก็บเป็นความลับ และข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของนักเรียนเท่านั้น
7. คำถามที่ไม่จำเป็นควรจะได้ตัดทิ้งให้หมด และการหลีกเลี่ยงคำถามที่แนะคำตอบให้ เพราะนักเรียนส่วนมากชอบที่จะให้คำตอบที่ถูกแนะว่าเป็นคำตอบที่ "ถูกต้อง" เพราะจะทำให้ไม่เข้าใจนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเชื่อถือได้ และไม่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง
8. แบบสอบถามที่จัดทำเรียบร้อยแล้ว ควรจะได้นำไปให้นักเรียนทดสอบตอบดูก่อน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตรวจสอบ และแก้ไขให้เหมาะสม จึงค่อยนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มที่ต้องการถามจริง ๆ
9. การกำหนดขอบข่ายความสั้นยาวของแบบสอบถามให้เหมาะสม เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ แบบสอบถามที่ดีควรมีลักษณะสั้น ๆ เท่าที่จะทำได้ ถ้ามีสิ่งที่ต้องการทราบหลายเรื่อง ก็สร้างแบบสอบถามแยกเป็นตอน ๆ เป็นเรื่อง ๆ ไป
10. แบบสอบถามที่ต้องการให้แสดงความคิดเห็นหรือเจตคติออกมา ไม่ควร

ให้นักเรียนเขียนชื่อ เพราะอาจทำให้ไม่กล้าตอบตามความเป็นจริง เกรงว่าจะมีผลสะท้อนในภายหลัง แต่แบบสอบถามที่ใช้เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำเป็นจะต้องให้นักเรียนบอกชื่อของตนในแบบสอบถามด้วย

7.3 ประโยชน์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามถ้าสร้างและใช้อย่างเหมาะสมแล้ว จะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามช่วยให้ได้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น
2. แบบสอบถามช่วยให้ทราบเรื่องราวของนักเรียนหลาย ๆ ด้านพร้อม ๆ กัน และเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน
3. แบบสอบถามช่วยให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมจากข้อมูลเดิม ที่ได้รวบรวมเอาไว้ก่อนแล้ว
4. แบบสอบถามช่วยให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของนักเรียน ทำให้ครูและผู้นำนโยบายสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

7.4 การใช้แบบสอบถาม

เพื่อช่วยให้การใช้แบบสอบถามได้ผลอย่างเต็มที่ ครูหรือผู้นำนโยบายควรปฏิบัติดังนี้

1. จะต้องพยายามกระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนกรอกแบบสอบถามด้วยความจริงใจ ไม่ปกปิด ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวอย่างแท้จริง
2. ควรจะได้ให้ความมั่นใจกับนักเรียนว่าข้อเท็จจริงต่าง ๆ จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องได้ทราบ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนักเรียนเสียก่อน
3. ควรจะได้อธิบายให้นักเรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการให้นักเรียนกรอกแบบสอบถาม ตลอดจนวิธีการตอบอย่างละเอียด เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

8. การทดสอบ (Testing)

การใช้แบบทดสอบเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีระบบและเป็นวิธีการที่ควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรัดกุม มีกฎเกณฑ์แน่นอน ผลที่ได้จากแบบทดสอบนั้นมีความหมายชัดเจนในการแนะแนวนำแบบทดสอบมาใช้ในการนี้ที่ต้องการทราบข้อมูลที่เด่นชัด ชัดเจนเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้แบบทดสอบ เมื่อต้องการจะทราบถึงความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน หรือบุคลิกภาพ และปัญหาที่เด็กกำลังมีอยู่ เป็นต้น

8.1 ความหมายของการทดสอบ

การทดสอบ หมายถึง การนำชุดของคำถามที่สร้างขึ้น ที่เรียกว่า แบบทดสอบ นำไปเร้าหรือกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา และพฤติกรรมนั้นสามารถวัดได้หรือสังเกตได้ ดังนั้นในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลโดยวิธีการทดสอบนั้น สิ่งที่ขาดเสียมิได้ก็คือ "แบบทดสอบ" ซึ่งสร้างขึ้นตรงกับวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลในแต่ละครั้ง

8.2 จุดมุ่งหมายของการให้แบบทดสอบ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการนำวิธีทดสอบมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล มี 5 ประการ คือ

1. เพื่อพยายามรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนได้ดียิ่งขึ้น
2. เพื่อครูและผู้แนะแนวจะได้นำผลจากการทดสอบไปใช้ในการวินิจฉัยนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองของนักเรียนได้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับขีดความสามารถและความเข้าใจของบุตรหลานของตน
5. เพื่อทางโรงเรียนจะได้นำผลการทดสอบที่ได้ไปใช้ในการจำแนกตัวนักเรียนโดยเฉพาะในด้านวิธีการจัดวางตัวบุคคล

8.3 ประโยชน์ของการใช้แบบทดสอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

1. การทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนววินิจฉัยนักเรียนได้ถูกต้องแม่นยำ และเป็นที่เชื่อถือได้มากกว่าการไม่ใช้การทดสอบเสียเลย
2. การทดสอบที่ดีจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวสามารถจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนหรือจัดวางตัวนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมีความหมายชัดเจนกว่าข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือที่ไม่ใช้การทดสอบ
4. การเก็บข้อมูลโดยใช้กลวิธีการทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้ข้อมูลในเวลาอันรวดเร็วและสะดวก

8.4 ประเภทของแบบทดสอบที่นำมาใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล

1. แบบทดสอบเชาว์ปัญญา (Intelligence Test)
2. แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test)

3. แบบทดสอบความสนใจ (Interest Test)
4. แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personality Test)
5. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (Achievement Test)

ชนิดของแบบทดสอบสติปัญญาที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา

- ก. แบบทดสอบที่ใช้วัดเป็นรายบุคคล ได้แก่
 1. Stanford-Binet Intelligence Scale
 2. Columbia Mental Maturity Scale
 3. Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC)
 4. Wechsler Adult Intelligence Scale (WAIS)
- ข. แบบทดสอบที่ใช้วัดเป็นกลุ่ม ได้แก่
 1. Analysis of Learning Potential (ALPX)
 2. Goodenough-Harris Drawing Test
 3. California Test of Mental Maturity
 4. Otis-Lennon Mental Ability Test (OLMAT)
 5. Otis-Lennon School Ability Test (OLBAT)
 6. Ohio State University Psychological Test
 7. Cooperative School and Collage Ability Test

ข้อควรคำนึงในการใช้แบบทดสอบ

แบบทดสอบจะมีคุณค่าเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้ใช้แบบทดสอบ ผู้ใช้ควรมีความรู้ความเข้าใจวิธีการต่าง ๆ อย่างดีพอ เพื่อจะได้ผลดี ข้อมูลมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอนี้ในการใช้แบบทดสอบดังนี้

1. ผู้ใช้แบบทดสอบควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญในแบบทดสอบนั้น ๆ เคยได้รับการเรียนรู้ หรืออบรมมาดีพอ
2. ไม่ควรใช้แบบทดสอบมาเป็นเครื่องยืนยันความสามารถหรือเก่งกล้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ระลึกเสมอว่าต้องการได้ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบไปเพื่อช่วยเหลือบุคคล ไม่ใช่การพิสูจน์
3. ใช้แบบทดสอบเมื่อกรณีที่เหมาะสม เป็นต้นว่า ไม่สามารถหาข้อมูลได้จากวิธีอื่น ๆ และไม่ใช่พร่ำเพรื่อ
4. ก่อนใช้แบบทดสอบควรแน่ใจเสียก่อนว่า บุคคลที่จะถูกทดสอบนั้น

เหมาะกับแบบทดสอบนั้น ๆ

5. ไม่จำเป็นต้องนำผลที่แปลได้จากแบบทดสอบมารายงานให้ผู้ถูกทดสอบทราบโดยละเอียด เพราะบางอย่างควรทราบแต่ส่วนรวมเท่านั้น หรือไม่จำเป็นต้องแจ้ง

9. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแนะแนวอีกชนิดหนึ่ง ที่มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคล ถ้าครูและผู้แนะแนวได้มีการจัดทำระเบียบสะสมอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้สามารถรู้จักเด็กแต่ละคนในเวลารวดเร็ว เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้จะบอกให้ทราบถึงภูมิหลังและพัฒนาการด้านต่าง ๆ

9.1 ความหมายของระเบียบสะสม

ระเบียบสะสม หมายถึง ระเบียบหรือเอกสารที่จัดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างมีระเบียบและเป็นระบบตลอดเวลาที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียน เป็นเอกสารที่จะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนได้ดีขึ้น และรวดเร็วขึ้น

9.2 ชนิดของระเบียบสะสม

ระเบียบสะสมที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันสามารถจำแนกประเภทได้ 2 ลักษณะ คือ

1. จำแนกตามลักษณะของการเก็บข้อมูล
2. จำแนกตามลักษณะของแบบฟอร์มของระเบียบ
- ~~3. จำแนกตามลักษณะแบบฟอร์มของระเบียบ~~

1. ประเภทของระเบียบสะสมจำแนกตามลักษณะของการเก็บข้อมูลได้ 2 ประเภท คือ

1.1 แบบที่โรงเรียนเป็นผู้เก็บข้อมูลเอง แบบนี้โรงเรียนหรือครูเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยทางโรงเรียนอาจได้ข้อมูลจากตัวเด็กตนเอง หรือจากบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือครูสังเกตเอง วิธีนี้อาจได้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การสังเกต การเขียนอัตชีวประวัติ การทำสังคมมิติ และอื่น ๆ

1.2 แบบที่นักเรียนเป็นผู้เก็บข้อมูลเอง แบบนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักตัวเองดีขึ้น ข้อมูลต่าง ๆ นักเรียนจะเป็นผู้กรอกเอง แต่เก็บรักษาไว้ในโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นแบบมีคำถาม แล้วเว้นช่องว่างให้นักเรียนตอบ

2. ประเภทของระเบียบสะสมจำแนกตามลักษณะของแบบฟอร์มของระเบียบได้ 3 แบบ คือ

2.1 แบบเป็นช่องหรือเป็นแน้ม ระเบียบสะสมแบบนี้จะแยกข้อมูลแต่ละด้านไว้

ในระเบียบแต่ละแผ่น แล้วจึงนำมารวมใส่ไว้ในช่องหรือแฟ้ม เช่น เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ระเบียบเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เป็นต้น

2.2 แบบแผ่นเดี่ยวหรือแบบพับได้ จะมีข้อมูลต่าง ๆ บันทึกลงในระเบียบแผ่นเดียวกันทั้งหมด และพับให้กะทัดรัด เพื่อสะดวกในการเก็บ

2.3 แบบรวมหรือแบบเย็บเล่ม ระเบียบแบบนี้เป็นการนำแบบที่ 1 กับแบบที่ 2 มารวมกันและจัดทำเป็นเล่ม เพื่อช่วยให้ระเบียบสะสมไม่มีขนาดใหญ่มากเกินไป และสามารถจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดและกว้างขวาง เนื่องจากมีจำนวนหน้าที่จะจดบันทึกมาก

9.3 รายละเอียดในระเบียบสะสม ประกอบด้วยข้อมูลต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ สกุล เพศ วันเดือนปีเกิด เชื้อชาติ สัญชาติ สถานที่เกิด สถานที่อยู่ปัจจุบัน ศาสนา
2. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและชุมชนที่เด็กอยู่ ประกอบด้วยชื่อเท็จจริงต่อไปนี้ ชื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครอง อาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครอง บิดามารดายังมีชีวิตอยู่หรือถึงแก่กรรม สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสภาพสิ่งแวดล้อมทางบ้าน จำนวนพี่น้อง ชื่อ อายุ การศึกษา
3. ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เช่น ประวัติการเจ็บป่วย และการประสบอุบัติเหตุร้ายแรง การเจริญเติบโตของร่างกายทางด้านความสูง น้ำหนัก เปรียบเทียบกับอายุ บันทึกการตรวจสุขภาพเกี่ยวกับตา หู คอ จมูก ปาก ดับ ปอด หัวใจ และอื่น ๆ ความบกพร่องของร่างกาย และการสร้างภูมิคุ้มกัน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เช่น คะแนนผลการเรียนตลอดปี และชื่อวิชาที่เรียน รายงานพิเศษเกี่ยวกับความล้มเหลวในการเรียน เกียรติคุณที่ได้รับในการเรียน
5. ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบและแบบทดสอบมาตรฐาน ได้แก่ คะแนนทดสอบเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาโดยทั่วไป คะแนนทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน คะแนนทดสอบความถนัด ฯลฯ
6. ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนเวลาเรียน เช่น จำนวนวันมาเรียนและวันลาป่วย ขาดในแต่ละปี
7. ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ซึ่งได้จากการทำมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งบอกให้ทราบถึงคุณลักษณะของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมีระเบียบ ฯลฯ

8. ข้อมูลเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เช่น การทำงานในระหว่างศึกษา โครงการเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ บันทึกของผู้ให้คำปรึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ฯลฯ

9.4 การรวบรวมและบันทึกข้อมูลลงในระเบียบวินัย จะต้องรวบรวมจากหลาย ๆ แหล่ง ดังนี้

1. จากตัวผู้เรียนเอง เช่น จากการสัมภาษณ์หรือผู้เรียนเขียนอัตชีวประวัติ เขียนบันทึกประจำวัน เขียนรายงานเกี่ยวกับตัวเอง การให้ตอบแบบสอบถาม และจากการสังเกตของผู้สอน เป็นต้น
2. จากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง เช่น จากการไปเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม หรือจากการเชิญมาประชุมร่วมกัน เป็นต้น
3. จากเพื่อน เช่น จากการให้ตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การใช้ สังคมมิติ ฯลฯ
4. จากครู ซึ่งอาจจะเป็นครูประจำชั้น ครูพิเศษทั่วไป ๆ ไป ที่รู้จักหรือเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนโดยขอความร่วมมือในการสังเกต การทำระเบียบวินัย การทำระเบียนพฤติกรรม และการทำการศึกษารายกรณี
5. จากครูแนะแนว ซึ่งจะได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การให้คำปรึกษา การใช้แบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์
6. จากคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการจะเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น เช่น จากแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือแม้แต่นักแพทย์และพยาบาล

9.5 ประโยชน์ของระเบียบวินัย

1. ช่วยให้ผู้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถูกต้องทั้งในด้านการเรียน ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ ซึ่งจะทำให้เด็กยอมรับและคิดปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น
2. เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ครู ผู้แนะแนว และผู้บริหารโรงเรียน รู้จักนักเรียนแต่ละคนได้รวดเร็วขึ้น ทำให้ครูยอมรับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก และร่วมมือกันในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน
3. ช่วยให้ผู้ติดตามหรือผู้ปกครองรู้จักและเข้าใจเด็กของตนยิ่งขึ้น สามารถให้การสนับสนุน หรือส่งเสริมให้เด็กเลือกเรียนหรือเลือกแนวทางประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม และช่วยผู้ติดตาม หรือผู้ปกครอง ยอมรับขีดจำกัดความสามารถเด็กของตนอีกด้วย
4. เป็นการประเมินผลนักเรียนในด้านต่าง ๆ ทำให้โรงเรียนทราบว่า

นักเรียนคนใดมีความสามารถพิเศษด้านใด ซึ่งควรได้รับการส่งเสริม นักเรียนคนใดมีปัญหาซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และบริการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

5. เป็นการทำความเข้าใจพัฒนาการของนักเรียนโดยตลอด ตั้งแต่เด็กเรียนเข้ามาอยู่ในโรงเรียน จนกระทั่งออกจากโรงเรียน และช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเขียนคำรับรองให้กับนักเรียนผู้นั้นได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัย

การวินิจฉัยเป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์หรือตีความข้อมูลที่รวบรวมได้จากหลาย ๆ วิธีการ มาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณาเพื่อวินิจฉัยว่า อะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหา โดยนำเอาหลักเกณฑ์ในทฤษฎีทางจิตวิทยามาพิจารณาคัดสิน กำหนดปัญหา แต่ในบางครั้งการวินิจฉัยปัญหาอาจเป็นเพียงการเสนอแนวความคิดเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ต่อความช่วยเหลือเท่านั้น

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 34 - 35) กล่าวว่า กระบวนการการวินิจฉัยปัญหา จะดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหา โดยยึดหลักการตอบคำถามว่าปัญหาคืออะไร ปัญหานั้นเกิดขึ้นเมื่อใด ระยะการเกิดปัญหานั้นเพียงใด มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นในขณะนั้น ปัญหาเกิดขึ้นที่ใด มีใครเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากสถานที่นั้นแล้วเกิดปัญหาในสถานที่อื่นอีกหรือไม่ ปัญหาเกิดขึ้นได้อย่างไร

2. การค้นหาสาเหตุของปัญหา เมื่อกำหนดปัญหาแล้ว ให้นำข้อมูลอ้างอิงถึงอดีตและปัจจุบันมาพิจารณาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหาคืออะไร ปัญหาที่เกิดขึ้นมีลักษณะอย่างไร หรือปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมประเภทใด ในการวินิจฉัยปัญหานั้นจะเขียนสรุปพฤติกรรม สาเหตุของปัญหา และควรเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือไว้ด้วย

ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ คือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมวิธีการเหล่านั้นมีดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษา (Counseling) หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยบุคคลผู้ประสบปัญหาและมีความต้องการต่าง ๆ ให้สามารถแก้ไขข้อปัญหาได้ ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักตนเอง ยอมรับตนเอง และรับรู้โลกถูกต้องยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปสู่การเลือก และการตัดสินใจอย่างฉลาด และนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ (จำเนียร ช่วงโชติ. 2528 : 133)

2. การส่งต่อให้ผู้มีประสบการณ์หรือส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น หน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะปัญหา จิตแพทย์ นักจิตวิทยา เป็นต้น ในรายที่มีปัญหาซับซ้อนหรือรุนแรง

การป้องกัน เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ซึ่งการป้องกันอาจทำได้ในรายที่ยังไม่เกิดปัญหาหรือเกิดปัญหาแล้ว แต่ป้องกันไม่ให้ปัญหานั้นกลับมาเกิดขึ้นอีก

การส่งเสริม เป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจจะทำได้โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การกีฬา การพูดคุยสนทนา การไปทัศนศึกษา เป็นต้น ใช้ได้กับบุคคลที่มีสุขภาพดีอยู่แล้วให้มีสุขภาพดียิ่งขึ้น และยังใช้ได้กับบุคคลที่สุขภาพไม่ดี ให้คืนสุขภาพปกติเร็วขึ้น

ขั้นที่ 5 การทำนายผล

การทำนายผล เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า ผู้รับการศึกษาจะมีสถานการณ์เป็นอย่างไรในอนาคต ดังที่ นันทิกา แยมสรวล (2529 : 36) ได้กล่าวว่า การทำนายผลจะต้องกระทำโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ประการ ดังนี้คือ

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนกับผู้อื่น
2. บุคคลแต่ละคนย่อมพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตนเองอย่างต่อเนื่องกันไป
3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นของตนเอง ซึ่งดำเนินไปตามลักษณะประสบการณ์ที่เคยประสบมา และตามแผนการที่วางไว้สำหรับอนาคตของตน

นอกจากนั้นควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่สร้างเงื่อนไข และข้อจำกัดในชีวิตของผู้ประสบปัญหาด้วย ฉะนั้นผู้ที่สามารถทำนายผลได้ถูกต้องแม่นยำ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์อย่างพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 370) ได้เสนอแนวคิดว่า หากผู้ทำการศึกษารายกรณีไม่มีความเชี่ยวชาญกระบวนการในขณะนี้อาจไม่ต้องมี เนื่องจากหากผลการทำนายผิดพลาด ก็อาจจะเกิดผลเสียทั้งผู้ทำนายและผู้ถูกทำนายได้

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

ขั้นการติดตามผลเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องกระทำในการศึกษารายกรณี เป็นการกระทำหลังจากการให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ควรติดตามผลเพื่อประเมินการช่วยเหลือว่าได้ผลอย่างไร และเพื่อสำรวจดูว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอีกหรือไม่ ถ้าพบว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้น ก็จะได้ช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามผลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือว่าประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการติดตามผล

การติดตามผลสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การนัดสัมภาษณ์กับผู้รับการศึกษา
2. การสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับการศึกษา
3. การสัมภาษณ์ติดตามผลจากผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือครูอาจารย์ในโรงเรียน
4. ติดต่อซักถามข่าวคราวด้วยการส่งจดหมาย หรือแบบสอบถาม
5. ให้ผู้อื่นไปเยี่ยมเยียนแทน โดยบอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ไปเยี่ยมทราบ

ระยะเวลาในการติดตามผล

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 371) ได้เสนอแนะหลักในการพิจารณาระยะเวลาในการติดตามผล ดังนี้

1. รายที่มีปัญหาซับซ้อนให้ติดตามผลในช่วงระยะเวลาที่สั้น
2. การติดตามผลระยะแรกควรติดตามในระยะเวลาที่สั้น เช่น ติดตามทุก 2 สัปดาห์ เมื่อดีขึ้นในระยะที่สองจึงติดตามทุกเดือน เมื่อดีขึ้นเรื่อย ๆ ในระยะที่สามก็ติดตามทุก 2 เดือน จนแน่ใจว่าอาการดีขึ้นจนหายเป็นปกติ จึงปล่อยช่วงเวลาให้ห่างออกไปโดยไม่ต้องกำหนดให้สม่ำเสมอ หรือตายตัวเช่นครั้งแรก ๆ

การติดตามผลมักติดตามในรายที่มีปัญหาและการติดตามผลไม่จำเป็นจะต้องทำในรายที่ทำการศึกษารายกรณีสิ้นสุดลงแล้ว แต่การติดตามผลจะทำได้ในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีทุกระยะ โดยเฉพาะในแต่ละครั้งที่พบผู้รับการศึกษา หรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม เพื่อประเมินผลว่า สิ่งที่ทำไปนั้นถูกต้อง ให้ผลดีหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผลดีแสดงว่าไม่ถูกต้อง จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไขต่อไป และการติดตามผลทุกครั้งควรเขียนสรุปผลการติดตามข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลจะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาในโอกาสต่อไป และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษา ผู้ประสบปัญหาคนต่อไปด้วย

ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลและการให้ข้อเสนอแนะสามารถทำได้ทั้งในขณะที่ทำการศึกษารายกรณี และหลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยทั่วไปมักจะทำควบคู่กันไป เพื่อประสิทธิภาพของการศึกษารายกรณี และก่อนปิดการศึกษารายกรณีเป็นครั้งสุดท้าย ควรสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะมาศึกษาบุคคลรายนี้ หรือผู้ที่สนใจต่อไป

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2527 : 372) กล่าวว่า การให้ข้อเสนอแนะที่ดี ควรให้ไว้หลาย ๆ ทาง อย่างน้อยควรเสนอไว้ 3 ทาง ดังนี้คือ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษารายกรณี
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษารายกรณี
3. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจ หรือบุคคลที่จะศึกษาในลักษณะ เช่นเดียวกันต่อไป

1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประโยชน์ทั้งผู้ศึกษาและผู้ถูกศึกษา นั้น จะต้องใช้วิธีควบคู่กันไป 2 วิธีดังนี้

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case history)
2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case conference)

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case history)

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 597) ได้ให้ความหมายของการศึกษาประวัติรายกรณีไว้ว่า การศึกษาประวัติรายกรณีเป็นการจดบันทึกหรือรายงานผลจากการใช้วิธีการศึกษา โดยหัวข้อของการจดบันทึกการศึกษาประวัติรายกรณีมีลักษณะคล้ายคลึงหรือเช่นเดียวกันกับการศึกษารายกรณี เช่น กล่าวถึงลักษณะของผู้รับการศึกษ สาเหตุที่ศึกษาวิธีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ตลอดจนการติดตามผล ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวได้กล่าวไว้ในกระบวนการศึกษารายกรณี

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการเก็บรวบรวมรายละเอียดก็คือ เพื่อศึกษาทำความเข้าใจและเข้าใจเด็กแต่ละคน และเพื่อนำความรู้ความเข้าใจนั้นมาใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการพิจารณาช่วยเหลือ หรือแนะแนวให้เด็กแต่ละคนสามารถแก้ปัญหา ปรับตัวให้ดีและเหมาะสมต่อไป โดยศึกษาภูมิหลังสิ่งแวดล้อม ความเกี่ยวข้องกับระหว่างบุคคล และสาเหตุอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาต่าง ๆ และการปรับตัวของผู้รับการศึกษ (จำเนียร ช่างโชติ. 2518 : 195 - 196)

2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case conference)

2.1 ความหมายของการประชุมปรึกษารายกรณี

จำเนียร ช่างโชติ (2518 : 196) ได้กล่าวถึงการประชุมปรึกษารายกรณีไว้ว่า เป็นการนำเอาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ทำการศึกษากรณีนี้นั้นมาประชุมร่วมกัน เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงของข้อมูลที่รวบรวมได้ เป็นการพิจารณาตีความหมายและสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และหาทางช่วยเหลือแนะแนวเด็กเป็นราย ๆ ไป

ธีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์ (2525 : 216) กล่าวว่า การประชุมปรึกษา
รายการนี้ คือ การประชุมพิจารณาหาสาเหตุของพฤติกรรม โดยอาศัยประวัติที่สืบได้เป็นเกณฑ์
ผู้เข้าประชุมประกอบด้วยครู พยาบาล ครูแนะแนว และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ
นักเรียน

นอกจากนี้ กมลรัตน์ หล้าสรวงษ์ (2527 : 599) ได้ให้ความหมาย
การประชุมปรึกษารายการนี้ว่า คือ การประชุมกันของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อระดมความคิดและ
ร่วมแสดงความคิดเห็น โดยยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม ที่ให้ข้อคิดเห็น
และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาหรือป้องกัน ส่งเสริม บุคคลที่รับการศึกษานั้น ๆ

จากความคิดเห็นดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การประชุมปรึกษารายการนี้ หมายถึง
การประชุมร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา เพื่อปรึกษาหรือร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริง
จากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรมตลอดจนหาทาง
ช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน หรือแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่บุคคล

2.2 ประโยชน์ของการประชุมปรึกษารายการนี้

การประชุมปรึกษารายการนี้ มีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นประโยชน์โดยตรงกับบุคคลที่ถูกศึกษารายการนี้ ซึ่งจะได้รับการ
ช่วยเหลือให้มีการปรับตัวเอง และแก้ไขปัญหของตนให้ดีขึ้น
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนร่วมในการประชุม โดยเฉพาะครูจะให้เห็น
คุณประโยชน์ของการศึกษารายการนี้
3. ช่วยให้ผู้บุคคลได้รับการพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริง และเป็น
การลดความไม่เอื้อย หรือการมองบุคคลในแง่ร้ายต่าง ๆ โดยไม่ได้มีการพิจารณาอย่างแท้จริง
เช่น ครูมองนักเรียนคนหนึ่งว่าเป็นเด็กชอบโกหก ลักขโมย เป็นต้น

2.3 รูปแบบของการประชุมปรึกษารายการนี้

กมลรัตน์ หล้าสรวงษ์ (2527 : 600 - 603) ได้เสนอรูปแบบ
การประชุมปรึกษารายการนี้ มี 3 รูปแบบดังนี้

2.3.1 การประชุมเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ และ
ผู้ใกล้ชิด ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว ครูประจำชั้น
ครูประจำวิชา บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เป็นต้น

2.3.2 การประชุมกลุ่มใหญ่ จะประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว

2. ผู้ใกล้ชิด เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง
3. ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา
4. ผู้สนใจซึ่งอาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือไม่เชี่ยวชาญก็ได้

เช่น นิสิต นักศึกษา นักเรียน เป็นต้น

2.3.3 การประชุมกลุ่มเล็กจะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูแนะแนว และผู้ใกล้ชิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ โดยตรง เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง และผู้รับการศึกษา

จากรูปแบบของการประชุมปรึกษารายกรณีดังกล่าว รูปแบบที่ 2 เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด และจะต้องเน้นการรักษาความลับมากที่สุด นอกจากนั้นในการประชุมปรึกษารายกรณีทุกรูปแบบจะต้องมีประธานในการประชุม ซึ่งอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้อาวุโส และจะต้องมีผู้ศึกษารายกรณีเป็นผู้รายงานผลจากการศึกษา ตลอดจนชี้แจงเหตุผลหรือจุดมุ่งหมายของการประชุมให้ที่ประชุมทราบ ส่วนเวลาที่ใช้ในการประชุมมักใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง โดยใช้ช่วงเวลาที่สมาชิกทุกคนพร้อมหรือส่วนใหญ่พร้อม ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการประชุม (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, 2529 :

603 - 604)

2.4 กระบวนการในการจัดประชุมปรึกษารายกรณี

กระบวนการในการจัดประชุมปรึกษารายกรณี มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นตอนในการประชุม
3. ขั้นตอนยุติการประชุม

1. ขั้นเตรียมการ

ในขั้นเตรียมการ มีการปฏิบัติดังนี้

- 1.1 เตรียมบุคคล โดยการออกจดหมายเชิญประชุมไปยังประธานและสมาชิก โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และจุดมุ่งหมายในการประชุม
- 1.2 เตรียมสถานที่ เป็นการจองสถานที่ล่วงหน้าให้มีขนาดพอเหมาะกับสมาชิกรวมทั้งระบบแสง เสียง ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชุม
- 1.3 เตรียมข้อมูล อาจเตรียมเฉพาะผู้ศึกษารายกรณี สำหรับรายงานในที่ประชุม หรืออาจมีบันทึกย่อแจกแก่สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ซึ่งแล้วแต่กรณี

2. ขั้นตอนการประชุม

ในขั้นตอนการประชุม มีการปฏิบัติดังนี้

- 2.1 ประธานกล่าวเปิดประชุมและแนะนำผู้ทำการศึกษารายกรณี พร้อมทั้งอนุญาตให้ผู้ศึกษารายกรณีรายงานผลการศึกษาแก่สมาชิกในชุมชน
- 2.2 ผู้ทำการศึกษารายกรณีรายงานข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษาไปแล้วแก่ที่ประชุม
- 2.3 ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อมูลหรือข้อสงสัยจากผู้ศึกษา
- 2.4 สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น
- 2.5 ประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม โดยมีเลขานุการเป็นผู้จดบันทึกการประชุม และให้ผู้ศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อผู้รับการศึกษา

3. ขั้นตอนยุติการประชุม

การยุติการประชุม กระทำเมื่อประธานสรุปถึงข้อปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุมแล้ว ประธานจะกล่าวขอบคุณสมาชิก และปิดการประชุม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษารายกรณีโดยมีวิธีการประชุมปรึกษารายกรณีควบคู่ด้วย เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและช่วยเหลือผู้ถูกศึกษารายกรณีได้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. สารระเหย

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 2.1 ความหมายของสารระเหย
- 2.2 สาเหตุของการติดสารระเหย
- 2.3 พิษของสารระเหย และลักษณะของผู้สูดดมสารระเหยประเภทต่าง
- 2.4 วิธีเสกสารระเหย
- 2.5 การดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.1 ความหมายของสารระเหย

สารระเหย หมายถึง สารที่ได้จากกระบวนการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม มีลักษณะเป็นไอ ระเหยได้ในอากาศ เป็นยาเสพติดชนิดหนึ่ง เมื่อสูดดมเข้าไปจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ได้แก่ ทินเนอร์ ซึ่งมักผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น แล็กเกอร์ สีฟัน กาวยาง น้ำยาล้างเล็บ เป็นต้น (มูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2533 : 2) สารระเหยเป็นสารเคมีที่ระเหยได้ง่าย มีประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมโดยใช้เป็นส่วนผสม หรือตัวทำละลายสำหรับผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรม และผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน เช่น เป็นส่วนผสมในน้ำมันไฟแช็ก

สีทาบ้าน น้ำยาทำความสะอาด กาวติดเครื่องบินเด็กเล่น หรือน้ำยาฆ่าเชื้อ ซึ่งบรรจุในภาชนะที่ใช้สำหรับฉีด เช่น ยาระงับกลิ่นตัว สเปรย์ฉีดผม (กรมการแพทย์. 2533 : 3)

นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของสารเสพติดและสารระเหยไว้ว่า ยาเสพติดหรือยาเสพติดให้โทษ โดยใช้คำว่า Dependence - producing drug ซึ่งหมายถึง ยาหรือสารที่สามารถมีปฏิกิริยาต่อร่างกาย ทำให้เกิดการติดยาทางจิตใจ (psychic dependence) หรือมีการเสพติดทางร่างกาย (physical dependence) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาของร่างกาย เมื่อหยุดใช้ยาจะเกิดอาการเนื่องจากการหยุดยา (Withdrawal Symptoms) คือ หงุดหงิด ตื่นเต้น หาวนอน น้ำมูกน้ำตาไหล เหลื่อออกมาก ขนลุก ตะคริว แอนโธฟิล์ม คลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ

ในกรณีของสารระเหยเป็นการติดทางจิตใจ เนื่องจากผู้ที่เสพยาเสพติดสารระเหย มักมีบุคลิกภาพและสุขภาพจิตผิดปกติอยู่ก่อนแล้ว ต้องการใช้อนุสารระเหยเพื่อหลีกเลี่ยงอารมณ์ ซึมเศร้า กังวล ฯลฯ และองค์การอนามัยโลกได้จัดสารระเหย (Volatile solvent) เป็นสารเสพติด ได้แก่ ทินเนอร์ แล็กเกอร์ น้ำยาทาเล็บ น้ำยาล้างเล็บ เครื่องสำอางค์ บางประเภท ตัวทำละลายในอุตสาหกรรมผลิตสี น้ำมันไฟแช็ก น้ำยาทำความสะอาด กาว สารแต่งกลิ่นบางชนิด

จากคำจำกัดความดังกล่าวสรุปได้ว่า สารระเหย หมายถึง สารประกอบอินทรีย์เคมี ที่ระเหยง่าย ได้มาจากการขบวนการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม มีลักษณะเป็นไอ ระเหยได้ในอากาศ เป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง เมื่อสูดดมเข้าไปแล้วจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย สารระเหยที่ใช้กันมากที่สุดในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาเขตบางซื่อ คือ กาว

2.2 สาเหตุของการติดสารระเหย

สาเหตุของการติดสารระเหย อาจมีได้ 2 ทาง คือ

1. นำสารระเหยมาใช้ในทางที่ผิด โดยการสูดดมอย่างจงใจ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากเพื่อนชวน หรือต้องการเอาอย่างเพื่อน อยากรู้ อยากลอง เข้าใจผิดคิดว่าจะช่วยให้เกิดความสบายใจ แก้ความเบื่อหน่าย หรือลืมความทุกข์

2. มีความจำเป็นต้องใช้แต่ไม่ระมัดระวังหรือป้องกัน เช่น ช่างทาสี ผู้ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งต้องทำงานเกี่ยวข้องกับสารระเหยเป็นประจำ

กรมการแพทย์ (2533 : 66 - 67) ได้กล่าวถึง สาเหตุของการใช้สารระเหยในทางที่ผิดว่า การใช้สารเสพติดของวัยรุ่นนั้น มีแรงกระตุ้นมาจากหลายทาง เช่น

1. การแสดงค่านิยมที่ต้องการจะต่อต้านต่อสิ่งที่ผู้ใหญ่ยก

2. อาจเป็นเพียงความอยากรู้อยากเห็นธรรมดา เป็นการอยากลอง
อยากมีประสบการณ์ว่าจะมีความรู้สึกเช่นใดถ้าได้ใช้ เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า วัยรุ่นเป็นวัย
ที่ชอบเสี่ยงชอบลองประสบการณ์ใหม่ ๆ ทุกชนิด

3. วัยรุ่นที่ติดโอกาส ต้องการหนีจากสภาพของตนชั่วคราว การใช้ยา
นับเป็นการทำให้คนได้ลืมเหตุการณ์ชั่วคราว

4. ใช้ยาเป็นกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายทางด้านจิตใจ (recreation)

5. ใช้เป็นตัวแทนความกระวนกระวาย ความทุกข์ ความโดดเดี่ยวเหมือนถูกละทิ้ง
สาเหตุของการเสพยาเสพติด มี 3 ด้านด้วยกัน คือ (กรมการแพทย์, 2533 :

59 - 59)

1. ตัวยาหรือสาร : ต้องเป็นยาหรือสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตหรือประสาท
2. ตัวคน : แบ่งเป็น
 - 2.1 กาย : อาจใช้เพื่อบรรเทาอาการไม่สบายใจ ปวดเมื่อย
ปวดหลังผ่าตัด โรคเรื้อรัง ออกกำลังกาย มาจากการทำงาน แก้ง่วง เป็นต้น
 - 2.2 จิตใจ : จากความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนชวน
หรืออิทธิพลของกลุ่ม ความเครียดในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นต้น
3. สิ่งแวดล้อม : ครอบคลุมทุกสิ่งที่อยู่รอบตัว อันได้แก่ สภาพแวดล้อมของชุมชน
ยาหรือสารเสพติดหาซื้อง่าย ค่านิยมของวัยรุ่น เป็นต้น

สาเหตุของการสูดดมสารระเหยเป็นครั้งแรก ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง
ด้วยตัวเอง เป็นสาเหตุกลุ่มสูงสุดประมาณร้อยละ 60 - 69 รองลงมาได้แก่ ทำตามเพื่อน
ประมาณร้อยละ 22 - 29 สารระเหยที่พบที่มีการสูดดมกันในประเทศไทยมี 4 ชนิด คือ
น้ำมันทินเนอร์ แล็กเกอร์ กาวยาง และน้ำมันเบนซินเติมรถยนต์ ปริมาณที่เสพโดยเฉลี่ย
1/2 - 2 ขวดต่อวัน (ขวดละ 375 มล.) สำหรับน้ำมันทินเนอร์และแล็กเกอร์ 1/2 - 1
กระป๋องต่อวัน สำหรับกาวยางและน้ำมันเบนซิน 1 ขวดต่อวัน ระยะเวลาของการเสพติด
สารระเหยมีตั้งแต่ 1 เดือน จนนานถึง 20 ปี

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2528 : 99 -
103) ได้กล่าวสรุปสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้เยาวชนไปสูดสารเสพติด มีหลายประเภทที่สำคัญดังนี้

1. สาเหตุจากการถูกชักชวน เนื่องจากเยาวชนมีสัญญาณต้องการอยู่ร่วมกัน
ต้องการได้รับการยกย่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ ฉะนั้นถ้าเพื่อนฝูงชักชวนให้ลอง
ย่อมจะขัดไม่ได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ซึ่งมีหลักฐานสนับสนุนข้อนี้จากการศึกษาวิจัย

ช่องทางราชการพบว่า เยาวชนติดสารเสพติดเพราะถูกเพื่อนชักจูงไปถึง 77% ประกอบกับ เยาวชนวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองด้วย จึงง่ายต่อการชักชวน

2. สาเหตุจากความกดดันในครอบครัว เป็นสาเหตุที่สำคัญมากที่สุดที่ทำให้เยาวชนไปสู่อารมณ์เสีย เพราะความกดดันในครอบครัวนั้นมีแตกต่างกันแต่ละครอบครัว เช่น

2.1 พ่อแม่ทะเลาะกันทุกวัน ลูกเกิดความรำคาญใจ ที่เห็นสภาพเช่นนั้น ทำให้เบื่อหน่าย จึงใช้เวลาว่างที่มีไปคบเพื่อนนอกบ้าน และในที่สุดก็ไปสู่อารมณ์เสีย

2.2 พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน ต่างคนต่างมีภรรยา หรือสามีใหม่ ทำให้ขาดความสนใจในโลกเท่าที่ควร เด็กในวัยนี้ความกดดันในธรรมชาติสูง ความน้อยใจว่าพ่อแม่ไม่รักลูก รู้สึกว่าเหว จึงหันไปสู่อารมณ์เสีย

2.3 พ่อแม่ที่ไม่เข้าใจลูก เยาวชนที่หันไปสู่อารมณ์เสียมีใช้ว่ามีเฉพาะเยาวชนที่ยากจนหรืออยู่ในสถานกำพร้า ฯลฯ เยาวชนที่มีพ่อแม่ร่ำรวย ลูกติดยาเสพติดก็มี เพราะพ่อแม่ไม่เข้าใจลูก คิดว่าเด็กมีความต้องการเพียงเงินใช้ไปโรงเรียน หรือต้องการอะไร พ่อแม่ก็หาให้ได้โดยใช้เงินบันดาล แต่ความจริงเด็กหรือเยาวชนก็มีจิตใจอยากร่วมรับรู้ในกิจกรรมของครอบครัวบ้าง ต้องการให้พ่อแม่ยกย่อง เมื่อทำกิจกรรมดี แต่ปรากฏว่าเมื่อพ่อแม่กลับมาบ้านก็มีภารกิจมาก ไม่มีเวลาให้ลูกเลย หรือทำความดีก็ไม่เคยรู้เลย เป็นเช่นนั้นบ่อย ๆ เด็กก็เสียใจ ในที่สุดก็กลายเป็นคนเจียบซึม ว้าเหว และไปสู่อารมณ์เสียได้

2.4 พ่อแม่ที่แสดงออกในการรักลูกไม่เท่ากัน พ่อแม่ทุกคนอาจรักลูกไม่เท่ากันก็ได้ แต่การเอาใจใส่ที่แสดงออกต่อลูกทุกคนควรเหมือนกัน ไม่ควรตั้งความหวังไว้สูงเกินไป แต่ควรยอมรับสภาพความเป็นจริงของลูกแต่ละคน ไม่ควรมีการแสดงออกที่ชอบเปรียบเทียบตามหลักจิตวิทยาแล้ว ย่อมจะทำให้เด็กเกิดปมด้อยได้

3. สาเหตุจากความจำเป็นในอาชีพบางอย่าง เช่น ผู้ทำงานกลางคืน นักร้อง พนักงานอาบอบนวด นักดนตรี คนขับรถเมล์ คนขับรถบรรทุก

4. สาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจ คือ การไม่มีงานทำ หรือมีรายได้ไม่พอรายจ่าย ทั้งที่ทราบว่ายาลเสพติดผิดกฎหมาย แต่เพื่อความอยู่รอดของตนเองจึงยอมไปสู่อารมณ์เสีย โดยขั้นแรกคิดว่าเพียงเป็นแค่คนช่วยส่ง แต่ความอยู่ใกล้ชิดยา ในที่สุดเป็นทั้งผู้ส่งยาและติดยา

5. สาเหตุจากสังคม เนื่องจากมีผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากไม่น้อย พยายามเลิกเสพยา เข้ารับการรักษายาบาลจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนก็ตาม บางคนมีจิตใจเข้มแข็ง ตั้งใจจะเลิกให้ได้ ก็ได้ผล แต่ปรากฏว่าสังคมไม่ยอมรับ จะทำงานก็ถูกปฏิเสธ เนื่องจากประวัติเคยติดยาเสพติด เมื่อสังคมไม่ยอมรับเขาจึงกลับไปสู่อารมณ์เสียเช่นเดิม

สาเหตุใหญ่ ๆ ที่กล่าวมาแล้ว คนที่มีจิตใจอ่อนแอ อ่อนไหวง่ายก็ติดสารเสพติดได้ง่าย นอกจากสาเหตุที่ทำให้บุคคลหนึ่งไปติดสารเสพติด อาจมีสาเหตุเดียว แต่อาจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหลาย ๆ ประการก็ได้

6. ขาดความรู้เรื่องยาและยาเสพติด บางคนทดลองใช้สารเสพติด เพราะไม่รู้จัก

2.3 พิษของสารระเหยและอาการแสดง (Toxicity and Symptoms)

สารระเหยเป็นสารที่ดูดซึมได้ดีจากการสูดดมผ่านทางเดินหายใจเข้าไปในกระแสโลหิตอย่างรวดเร็ว และกระจายตัวไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทและอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ในระยะแรกจะเกิดความรู้สึกตื้นเต้น ร่าเริง ศีรษะเบา คล้ายกับการดื่มสุราในระยะแรก หลังจากนั้นจะมีอาการเหมือนเมาสุรา นุดอ้อแอ้ ไม่รู้เวลาและสถานที่ ควบคุมตัวเองไม่ได้ กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน หากสูดดมต่อไปจะมีอาการง่วงซึม และหมดสติ บางคนอาจชักหรือถึงตายได้ (กรมการแพทย์. 2533 : 3)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2528 : 93)

ได้กล่าวถึง ฤทธิ์ของสารระเหยเมื่อเสกเข้าไปทดสอบ ฉะนั้นเพียงสูดดมไม่นานจะมีอาการเมา ซึ่งคล้ายคนเมาเหล้า เวียนศีรษะ เดินโซเซ ตาพร่า ง่วง ซึม เบื่ออาหาร แต่จิตใจคึกคักเอง ถ้าเสกต่อไปนาน ๆ เข้า จะทำลายตับ ทำให้ตับโต ตับพิการ สมองพิการ ปอดบวม และจะมีอาการประสาทหลอน เกิดหูแว่ว สติปัญญาหยาบ ขาดความยับยั้งชั่งใจ ชอบ นาน ๆ เข้าจะค่อย ๆ หมดสติ เพราะฤทธิ์ของสารระเหยไปกดศูนย์ควบคุมการหายใจทำให้หยุดหายใจ อาจตายได้

พิษของสารระเหย แบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ

1. พิษระยะเฉียบพลัน การสูดดมสารระเหยจะทำให้เกิดอาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน แน่นหน้าอก เดินเซ ตาพร่า มือสั่น หายใจถี่เบาและเร็ว น้ำลายออกมา มีเลือดออกทางจมูก ประสาทหลอน ตาแดงกล้ำ บางรายชักหรือหมดสติ หรือหยุดหายใจ

2. พิษระยะเรื้อรัง การสูดดมสารระเหยเป็นเวลานาน ทำให้อวัยวะต่าง ๆ เสื่อม เช่น

- ระบบทางเดินหายใจ ทางเดินหายใจระคายเคือง เยื่อจมูกมีเลือดออก

หลอดลมอักเสบ ปอดอักเสบ

- ระบบทางเดินอาหาร มีอาการปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร น้ำหนักลด

- ระบบทางเดินปัสสาวะ ไตอักเสบ บางรายปัสสาวะเป็นเลือด

- ระบบหัวใจและหลอดเลือด การทำงานของหัวใจผิดปกติ จังหวะการเต้นของ

หัวใจผิดปกติ

- ระบบโลหิต ไชกระดูกซึ่งมีหน้าที่สร้างเม็ดโลหิต หยุทำงาน ทำให้เกิดเม็ดเลือดแดงต่ำ เกล็ดเลือดต่ำ เลือดออกได้ง่าย อาจทำให้เป็นมะเร็งในเม็ดเลือดขาว
- ระบบกล้ามเนื้อ ทำให้กล้ามเนื้อฝ่อลีบลงจนถึงเป็นอัมพาต
- ระบบประสาท มีผลต่อระบบประสาทส่วนกลาง เกิดอาการวิงเวียน สับสน ความคิดความอ่านช้า ความประพฤติ อุนิสัยเปลี่ยนแปลงไป

พิษภัยของสารระเหยต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งทำให้เกิดความพิการนี้วงการแพทย์ปัจจุบันยังไม่มียาหรือวิธีใดสามารถรักษาหายกลับคืนเป็นปกติได้ นอกจากรักษาตามอาการเท่านั้น

อาการชาตยา (กรมการแพทย์. 2533 : 19)

บางรายงานพบว่า ไม่มีอาการชาตยา เมื่อไม่ได้เสพ ยกเว้นสารระเหยประเภทที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ แต่การศึกษาพบจำนวนผู้ที่มีอาการชาตยา เมื่อไม่ได้เสพสารระเหย 71.4% อาการชาตยาที่พบ ได้แก่ หงุดหงิด หวอนอน ปวดท้อง เหนื่อยออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน จะคัดจมูก ปวดตามกล้ามเนื้อ ฝังชาน น้ำตาไหล ชนลุก ตะคริว นอนไม่หลับ กระสับกระส่าย ปวดกระดูก เจ็บหน้าอก ซึ่งจะสังเกตได้ว่า สารพวกทินเนอร์ แล็กเกอร์มีส่วนประกอบเป็นพวกแอลกอฮอล์อยู่ด้วย ซึ่งอาจทำให้เกิดการชาตยาได้

ลักษณะของผู้สูดดมสารระเหยประเภทกาว

ผู้ที่สูดดมกาว มีลักษณะดังนี้คือ ระยะแรก ๆ จะทำให้รู้สึกเป็นสุข ตื่นเต้น ร่าเริง เคลิบเคลิ้ม หลังจากนั้นจะมีลักษณะคล้ายคนเมาเหล้า เดินเซ ตาพร่า เกิดอาการวิงเวียน อ่อนเพลีย ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน มือสั่น แ่นหน้าอก หายใจถี่และเร็ว บางรายทำให้หัวใจเต้นผิดจังหวะ

2.4 วิธีเสพสารระเหย กระทำได้หลายวิธีดังนี้

1. ใช้ผ้าหรือสำลีชุบน้ำมันระเหยแล้วสูดดมเข้าจมูก ส่วนใหญ่จะเป็นเบนซิน ทินเนอร์ แล็กเกอร์ หรือน้ำมันไฟแช็ค
2. เอน้ำมันระเหยใส่ถุงพลาสติก และมีหลอดกาแฟเสียบไว้แล้ววัดด้วยยางที่ปากถุงแบบถุงกาแฟ ต่างแต่ว่าหลอดกาแฟไม่จุ่มลงไปใต้ระดับน้ำมัน ให้อยู่เหนือระดับน้ำมัน เวลาเสพก็เอามุมสุดดมไอระเหยของน้ำมันเข้าปอด
3. เอสำลีชุบน้ำมันระเหยที่ขอบใส่ดัลบายาตม และใช้สูดดมแบบคนเป็นลมตมยาตม
4. สเปรย์น้ำมันระเหยใส่ถุงพลาสติก แล้วนำมาใช้ตม บางคนชอบตมสเปรย์ก็ใช้สเปรย์ฉีดเสื้อผ้า แล้วสูดดมจากเสื้อผ้า

ในกรณีนักเรียนที่สูดดมกาวนั้น นำกาวใส่ถุงพลาสติก และสูดดมในสถานที่ลับตาคน

2.5 การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาระยะหาย

จากปัญหาที่มีเด็กและเยาวชนบางกลุ่มนำสารระเหยประเภททินเนอร์ แล็กเกอร์ กาว และเบนซินไปใช้ในทางที่ผิดโดยนำไปสูดดม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ มีอาการมึนเมา และเป็นอันตรายต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกาย และบางรายอาจเกิดพิษอย่างเฉียบพลันและถึงแก่ความตายได้ การแพร่ระบาดเริ่มแพร่หลายและมีแนวโน้มสูงขึ้น รัฐบาลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสื่อมวลชนได้พยายามป้องกันแก้ไขปัญหานี้ โดยให้มีการศึกษา ประชุมปรึกษาหารือ ทำการค้นคว้า ร่างกฎหมาย และต่อมารัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชกำหนด ป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 107 ตอนที่ 13 วันที่ 19 มกราคม 2533 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย

สาระสำคัญของพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533

พระราชกำหนดดังกล่าว มีบทกำหนดเกี่ยวกับการควบคุม การป้องกัน การปราบปราม และการบำบัดรักษา ดังนี้

1. การควบคุม

1.1 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศราชกิจจานุเบกษา ระบุชื่อ ประเภท ชนิด ขนาดบรรจุของสารระเหย

1.2 กำหนดให้ผู้ผลิต ขาย หรือนำเข้าซึ่งสารระเหยต้องจัดให้มีภาชนะบรรจุ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ภาษาบรรทัดหรือหีบห่อบรรจุสารระเหย

2. การป้องกัน

2.1 ห้ามผู้ใดขายสารระเหยแก่ผู้มีอายุไม่เกิน 17 ปี
 2.2 ห้ามผู้ใดขาย จัดหา หรือให้สารระเหยแก่ผู้ติดสารระเหย
 2.3 ห้ามผู้ใดจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม หรือใช้อุบายหลอกลวงให้บุคคลใช้สารระเหย

2.4 ห้ามผู้ใดใช้สารระเหยบำบัดความต้องการของร่างกายและจิตใจ

3. การปราบปราม

3.1 ผู้ผลิต ขาย หรือนำเข้า ซึ่งสารระเหยผู้ใดไม่จัดให้มีภาชนะบรรจุ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ภาษาบรรทัด หีบห่อที่บรรจุสารระเหย ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.2 ผู้ขายสารระเหยแก่ผู้มีอายุไม่เกิน 17 ปี ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.3 ผู้ใดขาย จัดหา หรือให้ ตามมาตรา 16 จูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริมตาม มาตรา 18 ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.4 ผู้ใช้สารระเหยบำบัดความต้องการของร่างกายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. การบำบัดรักษา

4.1 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดสถานพยาบาลที่ใช้บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด สารระเหย รวมทั้งออกระเบียบข้อบังคับสำหรับสถานพยาบาล

4.2 ผู้มีอายุไม่เกิน 17 ปี ไม่ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ศาลมีอำนาจ ว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน หรือส่งตัวเข้ารับการบำบัดรักษา

4.3 ผู้มีอายุเกิน 17 ปี ถ้าวรลงอาญาหรือต้องโทษ หากศาลพิจารณาเห็นว่า ติดยาเสพติด ศาลจะส่งเข้ารับการรักษาก็ได้ และให้นับระยะเวลาการบำบัดรักษาเป็น ระยะเวลาที่ต้องโทษด้วย

พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 ได้กำหนดบังคับ การรักษาซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งไม่มีบทบังคับการรักษา

การดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศกระทรวง 7 ฉบับ ระเบียบกระทรวง 1 ฉบับ เพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหยดังนี้

1. . ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2533) เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป้องกันการใช้สารระเหย ตามความใน พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 (ประกาศเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2533)

2. ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2533) เรื่อง กำหนดชื่อ ประเภท ชนิด หรือขนาดบรรจุของสารเคมี หรือผลิตภัณฑ์เป็นสารระเหย (ประกาศเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2533) เช่น อาซิโตน ทินเนอร์ แล็กเกอร์ กาวอินทรีย์สังเคราะห์ ฯลฯ

3. ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2533) เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 (ประกาศเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2533)

4. ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2533) เรื่อง กำหนดสถานพยาบาลที่ให้การบำบัดรักษาแก่ผู้ติดยาเสพติด (ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 27 เมษายน 2533) คือ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลอภัยภูธร์ ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคใต้ จังหวัดสงขลา

5. ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงอุตสาหกรรมว่าด้วยการบำบัดรักษาและการควบคุมผู้ติดยาเสพติดในสถานพยาบาล พ.ศ. 2533 (ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 27 เมษายน 2533) ได้กำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติด เมื่อถูกส่งเข้ารักษาในสถานพยาบาล

6. ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2534) เรื่อง กำหนดชื่อ ประเภท ชนิด หรือขนาดบรรจุของสารเคมี หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นสารระเหย (ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม 2534) คือ กาวอินทรีย์ธรรมชาติที่มียางสนหรือชันสน ยางธรรมชาติหรือสารเซลลูโลสเป็นตัวประสาน

7. ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2534) เรื่อง กำหนดสถานพยาบาลที่ให้การบำบัดรักษาแก่ผู้ติดยาเสพติด (เพิ่มเติม) คือ โรงพยาบาลเด็ก โรงพยาบาลราชวิถี ศูนย์สุขวิทยาจิต โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ (ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม 2534)

8. ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2534) เรื่อง กำหนดสถานตรวจพิสูจน์สารเคมี หรือผลิตภัณฑ์สารระเหยของกลาง (ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม 2534) คือ กองวิเคราะห์วัตถุเสพติด กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ 1,2,3,4,5 กองพิสูจน์หลักฐาน กองกำกับการวิทยาการ กรมตำรวจ และกองนิติการ และพิสูจน์หลักฐาน สำนักงาน ป.ป.ส.

การป้องกันการให้สารระเหยในทางที่ผิดและการได้รับพิษจากสารระเหย

1. ศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารระเหย
2. เมื่อจะใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของสารระเหย ควรอ่านฉลากที่ติดมากับผลิตภัณฑ์นั้น ให้เข้าใจถึงวิธีใช้ และคำเตือนต่าง ๆ ก่อนใช้ทุกครั้ง และใช้ด้วยความระมัดระวัง
3. หากฉลากที่ติดมากับผลิตภัณฑ์นั้นชำรุด หรือภาชนะที่บรรจุชำรุด ให้เขียนฉลากให้ชัดเจนและนำไปใส่ภาชนะใหม่
4. ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของสารที่เป็นอันตราย ควรเก็บไว้ในที่ปลอดภัยและพ้นมือเด็ก
5. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ควรสอดส่องดูแลและสังเกตความประพฤติ และการคบเพื่อน

ของเด็กในความดูแลของท่านด้วย เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการติดเชื้อและปัญหาอื่น ๆ

6. สำหรับตรงเรียนควรหลีกเลี่ยงการใช้ทินเนอร์ ในการให้นักเรียนทำการฝีมือ โดยให้เปลี่ยนเป็นน้ำมันชักเงา หรือวานิชแทน

7. สำหรับผู้บริหารเจ้าของ โรงงานอุตสาหกรรมหรือหน่วยงานที่ประกอบการ อุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสารระเหย ควรคำนึงถึงความปลอดภัยของ พนักงานและหาทางป้องกันแก้ไข เช่น ให้สวมหน้ากาก สวมเสื้อผ้าที่ปกปิดร่างกายได้มิดชิด อยู่เหนือลมขณะทำงาน และแนะนำอบรมวิธีการใช้ที่ปลอดภัย

8. สำหรับผู้ที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ เนื่องจากขาดความรู้ หรือหลงผิดนำสารระเหยไปสูดดม จะมีโทษตามกฎหมาย จึงขอให้รีบเข้ารับการรักษาโดยเร็ว ก่อนที่ความผิดจะปรากฏต่อเจ้าพนักงาน

สถานพยาบาลที่ให้การบำบัดรักษาแก่ผู้ติดเชื้อสารระเหย

1. โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

2. โรงพยาบาลธัญบุรี กรมการแพทย์

3. ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จ. เชียงใหม่ กรมการแพทย์

4. ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคใต้ จ. สงขลา กรมการแพทย์

5. โรงพยาบาลเด็ก กรมการแพทย์

6. โรงพยาบาลราชวิถี กรมการแพทย์

7. ศูนย์สุขวิทยาจิต กรมการแพทย์

8. โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ กรมการแพทย์

สถานตรวจพิสูจน์สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์สารระเหยของกลาง

1. กองวิเคราะห์วัตถุเสกติด กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ยศเส กรุงเทพมหานคร

2. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ 1 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อำเภอเมือง

จังหวัดสงขลา

3. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ 2 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

4. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ 3 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อำเภอเมือง

จังหวัดนครราชสีมา

5. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ 5 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่

6. กองนิสฺงนั้หลักรฐนั้ สำนั้รงำนวิทยำนการดำร่วร กรมดำร่วร เขตปทุมวัน
กรงุ้เทพนมหนำนคร

7. กองกำกับกำรวิทยำนการ กองบ้งค้บกำรดำร่วรกฎฐร 7 กรมดำร่วร อำเภอเมื่อง
จ้งหวั้ดลำนปำง

8. กองนั้ติการและนั้สฺงนั้หลักรฐนั้ สำนั้รงำน ป.ป.ป. ถนนดินแดง เขตนญำไท
กรงุ้เทพนมหนำนคร (กรมการแพทยั. 2533 : 4 - 7)

3. งำนว้จ้ยที่เก้ยว้ข้งกับสำรระเหย

3.1 การว้จ้ยในประเทศ

สำรหำการค้กษำและว้จ้ยเก้ยว้กับสำรระเหยในประเทศไทย ได้ม้บุคคล หน้วยงำน
และสถำนบ้นต้ง ๓ ให้ควำนสน้ใจทำกำรสำร่วรว้จ้ยและค้กษำ พอสรूपได้ด้งนั้

เทพนม เมื่องแมน, เตชำนุช นั้ตยสุทธัิ และสมค้ค้ดี ม้นดำน (2527 :
16 - 39) ได้ค้กษำนถัิพลกมุ้หล้งของครอบคร้วที่มีต้อพถุ้ติกรมการเสพ "สำรระเหย" ของ
เยำนชนในกรงุ้เทพนมหนำนคร โดยใช้เบำนสอบถำนสม้ภษำนถัิกลุ่มต้วอย้งซึ่งเบ้งเป็นกลุ่มค้กษำน ได้แก้
เยำนชนท้งเพศชำนและหญ้งที่เคยเสพสำรระเหย ซึ่งมำขอรับกำรตรวจ้รค้ษำนในร้งพษำนบำนลว้ช้ระ
ร้งพษำนบำนลถัิญำร้กัษั ร้งพษำนบำนลพระม้งกฎเกล้ำน และเด้กและเยำนชนที่เข้ำนรับกำรผั้กอบรม
ในสถำนพ้ญ้จและค้บคุมครอ้งเด้กกล้ง ท้งมต 199 คน ผลการว้จ้ยพพบว่า ลั้กษณท้วไปของกลุ่มค้กษำน
และกลุ่มเป้ร้ยบเท้ยบม้การกระเจำนไม่แตกต้งกันมำกน้กในเรื่งเพศ กลุ่มอำยุ เชื้อชำนดี และ
ศำนสนำน แต่กลุ่มเป้ร้ยบเท้ยบท้งมตม้อำชีพน้กเร้ยนอย้งเด้ยว และส่วมำกอย้งช้้นเร้ยนสุงกว้
แต่กลุ่มค้กษำนส่วมำกว้งงำนหรือเป็นกรมกร กมุ้หล้งของครอบคร้วของท้งสองกลุ่มบ้ดำนมำรตำน
ส่วมำกย้งม้ช้ชีวิตอย้ง แต่กลุ่มค้กษำนนั้เปอร้เชนด้ที่พ้อแม่อย้งต้วกันม้น้อยกว้ และจำนวนพษำนร้งกัน
ม้มำกกว้ ซึ่งแตกต้งกันอย้งม้นยสำค้ญท้งนั้ถัิถัิ บ้ดำนมำรตำนของกลุ่มเป้ร้ยบเท้ยบโดยท้วไปม้
กำรค้กษำนสุงกว้ ม้รำนยได้ต้อเด้อนมำกกว้ จำนวนสมำนช้กในครอบคร้วก้น้อยกว้ ในดำนสม้พ้ณธำน
ในครอบคร้วและกำรอบรมเล้ยงตุ้ในว้ยเด้กเป้ร้ยบเท้ยบสองกลุ่มพพบว่า กลุ่มค้กษำนบ้ดำนมำรตำน
ทะเลำนกันมำกกว้ ควำนกลั้ช้ด้ร้กค้ร้กัษนั้ระหวั้งพ้ณ้งท้งเด้ยวกันน้อยกว้ ด้งม้ท้งกลุ่มค้กษำน
และกลุ่มเป้ร้ยบเท้ยบส่วมำกบ้ดำนมำรตำนเป็นผ้รับผั้ตชอบเล้ยงตุ้ แต่กลุ่มเป้ร้ยบเท้ยbm้จำนวนที่
บอคว้ได้รับควำนสุขมำกกว้ เมื่อม้ปัญหำส่วมำกกลุ่มเป้ร้ยบเท้ยบจะปร้กษำนบ้ดำนมำรตำนมำกกว้
ปร้กษำนเพื่อน แต่กลุ่มค้กษำนย้ดเพื่อนเป็นต้วสำค้ญกว้บ้ดำนมำรตำน ในเรื่งของพถุ้ติกรมที่ไม่เหมำนสม
ของกลุ่มค้กษำนและกลุ่มเป้ร้ยบเท้ยบ สรूपได้ว้ กลุ่มค้กษำนได้แสดงออกซึ่งพถุ้ติกรมที่ไม่เหมำนสม

โดยการดื่มสุรา สูบบุหรี่ หนีโรงเรียน ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน และถูกตำรวจจับกุมในจำนวนที่มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ในด้านพฤติกรรมในการเสพสารระเหยของกลุ่มศึกษา ไม่ได้มีการสอบถามกลุ่มเปรียบเทียบในเรื่องนี้ เพราะทางโรงเรียนยืนยันว่าเด็กของตนไม่เคยเสพสารระเหยรับรองได้ ส่วนในกลุ่มศึกษาได้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจพบว่า ส่วนมากเสพสารระเหยเพราะเพื่อนชักจูงและอยากทดลองเป็นเหตุผลสำคัญ สารระเหยส่วนมากซื้อจากร้านขายเครื่องเขียนหรือร้านขายสีซึ่งมีอยู่ทั่วไป ส่วนมากจะไปดมสารระเหยในที่ลับตาคนกับเพื่อนในเวลาเย็น โดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มศึกษาเสพสารระเหยมานาน 1 ปี การสูดดมสารระเหยเป็นประจำ เพื่อให้เกิดความสบายหรือมันเมา อาจนำไปสู่การใช้ยาเสพติดที่ร้ายแรงมากกว่าในชั้นต่อไป มากกว่าครึ่งทราบดีเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยที่มีต่อสมอง ปอด และร่างกาย บิดามารดามากกว่าครึ่งทราบว่าบุตรของตนเสพสารระเหย แต่มีเพียง 22% ที่พาไปตรวจรักษา 86% บอกว่าขณะให้สัมภาษณ์ได้เลิกเสพสารระเหยแล้ว สาเหตุที่เลิกเสพเพราะถูกตำรวจจับ เกิดอาการแพ้ เช่น น้ำมูกไหล แสบในจมูกลำคอบวม เป็นต้น และถูกบังคับให้เลิก สาเหตุที่กลับไปใช้สารระเหยอีกส่วนมากบอกว่าเพราะมีปัญหาทางครอบครัวและปัญหาส่วนตัว พอสูดดมแล้วสบายหายความทุกข์ สารระเหยที่ใช้มากที่สุดตามลำดับมากที่สุดถึงน้อยสุด คือ แลคเกอร์ ทินเนอร์ และเบนซิน ค่าใช้จ่ายในการเสพสารระเหยต่อวันเท่ากับ 11.50 บาท

โสภา ชูนิกุลชัย และคณะ (2533 : 12 - 21) ได้ศึกษาการแพร่ระบาดของการติดสารเสพติด เด็กและเยาวชนย่านชุมชนแออัด ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มประชากรเป้าหมายที่คณะผู้วิจัยใช้ในการศึกษาได้มาจากการเลือกแบบ Purposive เขตซึ่งกรุงเทพมหานครระบุว่ามีการติดสารเสพติดมากที่สุด 6 เขต คือ เขตพระโขนง ดุสิต ยานนาวา บางกอกน้อย หนองไทย และห้วยขวาง (ฝ่ายป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด. 2531 : 69) ในแต่ละเขตสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่กำหนดไว้ 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดในชุมชนแออัด กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดจากหน่วยงานต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร โดยวิธี Stratified Simple Random Sampling ได้กลุ่มตัวอย่างแต่ละเขตละ 100 คน รวมจำนวนประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย 600 คน และใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดในชุมชนแออัด และชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดจากหน่วยงานต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอายุเฉลี่ย 16 ปี อาศัยอยู่ในย่านชุมชนแออัด อยู่กับบิดา

มารดา บิดามารดามีรายได้เฉลี่ย 5,653 บาทต่อเดือน การศึกษาของบิดามารดาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บิดามารดาส่วนใหญ่สมรสและอยู่ด้วยกัน เด็กและเยาวชนจะไว้วางใจมารดามากที่สุด เมื่อมีปัญหาจะนึกถึงมารดาและอยากระบายปัญหาด้วย ปัญหาส่วนใหญ่ที่เผชิญเป็นปัญหาครอนคริ้ว และปัญหาส่วนตัว ส่วนใหญ่จะใช้บุหรี่ สารเสพติดหลายชนิดรวมกัน และใช้สารระเหยเป็นเครื่องผ่อนคลายความเครียดเมื่อเผชิญปัญหา เด็กและเยาวชนจะเริ่มใช้สารเสพติดเมื่ออายุระหว่าง 11 - 14 ปี ในครอบครัวของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่มีใครใช้สารเสพติด เพื่อนส่วนใหญ่ใช้สารเสพติด และเป็นผู้ชักจูงให้เด็กและเยาวชนใช้สารเสพติดเป็นครั้งแรก เด็กยอมรับว่า มีความอยากทดลอง มีความรู้สึกที่กำลังทำผิด ร้อยละ 82.3 ยอมรับว่าเกิดความรู้สึกมันง เมื่อใช้สารเสพติดครั้งแรก จำนวนร้อยละ 30.6 บอกว่า หายกลิ่น เกิดความสบายใจขึ้น ความรู้สึกต่อสารเสพติดหลังจากที่ได้เคยใช้ไปแล้ว ส่วนใหญ่บอกว่ารู้สึกเฉย ๆ จะใช้อีกก็ได้ไม่ใช้ก็ได้ และมีจำนวนไม่น้อยที่ตอบว่าอยากตอมสนองทันทีที่มีความต้องการเมื่อเห็นผู้อื่นกำลังใช้อยู่ และรู้สึกคล้อยตามเมื่อเพื่อนชวน ตามลำดับ ด้านความรู้สึกของบิดามารดาเมื่อทราบว่าเด็กและเยาวชนใช้สารเสพติดนั้น จะรู้สึกโกรธ ต่ำว่า ลงโทษ ฆี้นตี และดักเตือน แต่มีจำนวนร้อยละ 7.0 ที่บิดามารดาไม่สนใจเลย ในเรื่องของแหล่งแพร่ระบาดของสารเสพติดทั่วไปทั้งกลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้องกับเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดต่างยอมรับว่า แหล่งแพร่ระบาดที่สำคัญยิ่งของสารเสพติดคือ ย่านชุมชนแออัด นอกจากนี้เด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดได้ยืนยันว่า แหล่งแพร่ระบาดอื่น ๆ ยังมีไนติสโกเฮดและแหล่งที่มั่วสุมต่าง ๆ อีกด้วย ส่วนสารระเหยทั้งเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดและกลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้องกับเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติด มีความเห็นว่า แหล่งแพร่ระบาดที่สำคัญของสารระเหย คือ ย่านชุมชนแออัด

เด็กและเยาวชนยังบอกว่าการนอกจากแหล่งชุมชนแออัดแล้วยังมีในโรงเรียนและตามศูนย์การค้า ส่วนกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้องกับเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติดให้ข้อมูลว่า บ้านเพื่อนที่ไม่มีผู้ปกครองได้สะสมของ คิวมอเตอร์ไซค์ และตามใต้ถนนฟลัด ยังเป็นแหล่งแพร่ระบาดของสารระเหยอีก วิธีการแพร่ระบาดของสารเสพติดลำดับแรกคือ การถูกชักชวน ชักนำจากเพื่อนฝูง หรือผู้ใกล้ชิด และตามด้วยความอยากรู้อยากเห็น การถูกหลอกให้หลงเชื่อ ตามลำดับ และในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชน ใช้สารเสพติด ทั้งสองกลุ่มให้ความเห็นว่า การถูกชักจูงจากเพื่อนเป็นสาเหตุสำคัญ นอกจากนี้เกิดจากความอยากทดลอง เห็นเพื่อนทำและทำตามเพื่อนเพื่อให้เข้ากับเพื่อนได้ และจากความสุข ความเพลิดเพลินที่ได้รับหลังการเสพ เป็นต้น

3.2 การวิจัยในต่างประเทศ

สำหรับการวิจัยในต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนี้

พอลสัน (Paulson. 1971 : 5455 - 56B) ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกพลศึกษา จำนวน 164 คน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในวิทยาลัยชุมชน รัฐนิวยอร์ก โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เหตุผล และพฤติกรรมในการใช้ยา แรงจูงใจเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวตลอดจนการเห็นคุณค่าของตนเอง พบว่า ร้อยละ 88 ของกลุ่มตัวอย่างเคยใช้ยาเสพติด และร้อยละ 70 ยังคงใช้อยู่ จนถึงปัจจุบัน สำหรับยาที่ใช้กันมากที่สุด คือ ยาประเภทยาหลอนประสาท (Hallucinogen) แอมเฟตตามีน (Amphetamine) บาร์บิทูเรต (Barbiturate) มีถึงร้อยละ 61 ที่เริ่มสูบกัญชาในระดับชั้นมัธยมศึกษา จากคำตอบนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่กำลังจะเริ่มใช้ยาเสพติดอื่น ๆ นอกจากกัญชามีอยู่ถึงร้อยละ 50 และส่วนที่ระบุว่า "เพื่อน" เป็นแหล่งสำคัญที่ได้มาซึ่งยาเสพติด มีถึงร้อยละ 77

ซาร์โก (Zarco. 1971 : 70 - 36B) ได้ทำการศึกษาขอบข่ายของการใช้ยาในทางที่ผิดในหมู่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ วิทยาลัยศิลปะ และวิทยาลัยดิลิมาน (Diliman) ในนครเกซอนของประเทศฟิลิปปินส์ (Quezon City) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ชั้น และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า

1. หนึ่งในสามของนักศึกษาเคยใช้กัญชา และมีอยู่ถึงร้อยละ 6 ที่ยังใช้กัญชาเป็นประจำ โดยพบมากในหมู่นักศึกษาชายที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2

2. ผลการวิจัยยืนยันว่า ผู้ใช้กัญชาเป็นประจำนั้น จะไม่ใช้ยาเสพติดเพียงชนิดเดียว แต่ใช้ยาเสพติดชนิดอื่น ๆ อีกด้วย เช่น แอมเฟตตามีน (Amphetamines) ยาประเภทกดประสาท (Depressants) และอปีเอทส์ (Opiate) ด้วย

3. นักศึกษาที่ใช้กัญชาหรือยาเสพติดชนิดอื่น ๆ จะมีผลการเรียนต่ำลง ตรงข้ามกับนักศึกษาที่ไม่ได้ใช้ยาเสพติด

4. นักศึกษาที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาจะมีปัญหาการใช้ยาเสพติดน้อยกว่านักศึกษาที่อาศัยอยู่ตามหอพัก หรืออยู่ตามบ้านเช่า หรือพักอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ๆ ที่มีบิดามารดา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการศึกษารายกรณี

ภรณ์ ธรรมาภรณ์พิลาศ (2513 : 72 - 77) ได้ทำการศึกษาสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียนห้าคน พร้อมทั้งวิธีให้คำปรึกษาเพื่อการช่วยเหลือ ผลปรากฏว่า สาเหตุ

ที่ทำให้เด็กหนีโรงเรียนนั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละราย สรุปว่า เด็กมีปัญหาทางด้านอารมณ์ ปัญหาการเรียนอ่อน ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่บ้าน และมีปัญหาด้านสังคม

สาวิกา กาญจนะ (2518 : 87 - 92) ได้ทำการศึกษาเด็กเป็นรายกรณีของนักเรียน 6 คน โดยการบำบัดด้วยหนังสือเพื่อให้เด็กมีการยอมรับตนเอง ลดความวิตกกังวล และมีความเอื้อเฟื้อ ซึ่งเป็นกลุ่มปัญหา 3 กลุ่ม แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มปัญหาละ 2 คน แล้วนำมาศึกษาเฉพาะคน เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมและความคิดเห็น หลังจากการบำบัดด้วยหนังสือ โดยใช้การทดสอบด้วยแบบสอบถาม ผลปรากฏว่า เด็กมีการยอมรับตัวเองมากขึ้น เด็กมีความวิตกกังวลน้อยลง และเด็กมีความเอื้อเฟื้อมากขึ้น เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 3 กลุ่มปัญหา

ฉันทน์ บุณยเขตต์ (2532 : 82 - 85) ได้ศึกษาลักษณะภูมิหลังและสภาวะทางจิตใจของหญิงที่ถูกข่มขืนอย่างละเอียดเกี่ยวกับประวัติชีวิต ระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ เจตคติ และสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาเป็นรายกรณี จำนวน 10 ราย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิง หรือเด็กที่ถูกข่มขืนได้รับความช่วยเหลือและติดต่อกับโครงการบ้านถนอมรัก กลุ่มเพื่อนหญิง ผลการวิจัยพบว่า เหตุการณ์ข่มขืนที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อกรณีศึกษาหลายด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวนี้พบว่า การศึกษารายกรณีใช้กับการศึกษาสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียน การบำบัดด้วยหนังสือเพื่อให้เด็กมีการยอมรับตนเอง ลดความวิตกกังวลและมีความเอื้อเฟื้อ และศึกษาลักษณะภูมิหลังและสภาวะทางจิตใจของหญิงที่ถูกข่มขืน แต่ยังไม่มียุติศึกษารายกรณีเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมสุดโต่งสารระเหย (ตมกาว) ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการตมกาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษา

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ที่มีพฤติกรรมสุดตมสํารระเหยจำนวน 13 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ที่มีพฤติกรรมสุดตมสํารระเหยจำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

1. ตมกาว ติดต่อกัน 10 - 12 ครั้ง เป็นเวลานาน 2 เดือน
2. เมื่อตมกาวแล้ว มีอาการรู้สึกเป็นสุข ตื่นเต้น ร่าเริง เคลิบเคลิ้ม หลังจากนั้นจะมีลักษณะคล้ายคนเมาเหล้า เดินเซ ตาพร่า เกิดอาการวิงเวียน อ่อนเพลียปวดศีรษะ คลื่นไส้อาเจียน

วิธีการศึกษารายกรณี

มีวิธีการศึกษา 7 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน คือ นักเรียนตมกาว ซึ่งพบว่เกิดจากสาเหตุ
2. ประการ คือ สาเหตุจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม
2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลของนักเรียน และรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อศึกษาสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 โดยใช้เทคนิค 8 เทคนิค ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 8 เทคนิค ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการพิจารณาวิจัยพฤติกรรม โดยสังเกตนักเรียนทั้งที่อยู่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน 3 -5 ครั้ง ๆ ละ 30 - 60 นาที แล้วแต่รายกรณี เพื่อดูพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน

และหลังจากการสังเกตแล้ว มีการบันทึกและตีความหมายพฤติกรรมทันทีทุกครั้งที่เกิดขึ้น

2. การสัมภาษณ์ เพื่อหาข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสัมภาษณ์ แบบไม่มีพิธีรีตอง (Informal interview) ทำการสัมภาษณ์ บุคคลต่อไปนี้

- ก. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
- ข. อาจารย์ประจำชั้น
- ค. อาจารย์พิเศษที่สอนวิชาต่าง ๆ
- ง. เพื่อนนักเรียนที่เรียนในห้องเดียวกัน
- จ. ผู้ปกครอง

ในการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สัมภาษณ์ 3 - 5 ครั้ง ๆ ละ 30 - 60 นาที แล้วแต่รายการนี้ และบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันทีหลังจากยุติการสัมภาษณ์

ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน สัมภาษณ์คนละ 1 - 3 ครั้ง ใช้เวลา 30 - 60 นาที แล้วแต่รายการนี้ และบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันทีหลังจากยุติการสัมภาษณ์แล้วเช่นกัน

3. การเยี่ยมบ้าน เพื่อเห็นสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนกับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง และพี่น้องคนอื่น ๆ โดยรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ทางบ้านด้วยตัวเอง ตลอดจนร่วมมือกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือนักเรียน โดยจะปฏิบัติดังนี้

- ก. กำหนดจุดมุ่งหมายในการไปเยี่ยมบ้าน
- ข. นัดวัน เวลาที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง
- ค. ไปเยี่ยมบ้านพร้อมทั้งสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลภายในบ้าน

ตามความเหมาะสม

- ง. บันทึกการเยี่ยมบ้าน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านคนละ 1 - 2 ครั้ง โดยใช้เวลาในการเยี่ยม 30 - 60 นาที แล้วแต่รายการนี้

4. การเขียนอัตชีวประวัติ เพื่อช่วยให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงการยอมรับตนเองของ นักเรียนจากการเขียนเรื่องราวของตนเองตามความเป็นจริงที่สุด เป็นการเขียนแบบกำหนด หัวข้อให้เขียน (Structured autobiography) โดยใช้แบบฟอร์มในระดับประถมศึกษา (ตั้งรายละเอียดในภาคผนวก)

- 5.1 ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
- 5.2 วัน เดือน ปี ที่บันทึก
- 5.3 กิจกรรมที่ทำในวันนั้น

6. สังคมมิติ เพื่อทราบความสัมพันธ์ของนักเรียนในห้องเดียวกัน บรรยายภาคทางสังคม และอารมณ์ภายในกลุ่ม โดยผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการทำสังคมมิติให้ครูประจำชั้นทราบ และผู้วิจัยขอเวลาในการดำเนินการทำสังคมมิติเองในชั้นเรียน มีการกำหนดสถานการณ์ตามความมุ่งหมายในการสำรวจของผู้วิจัย คือ ต้องการสำรวจว่า นักเรียนที่ถูกศึกษานั้นมีความสัมพันธ์ทางด้านสังคมในการคบเพื่อนอย่างไร

วิธีดำเนินการในชั้นนี้ มีดังนี้

1. แจกกระดาษที่มีขนาด 3 x 4 นิ้ว แล้วให้นักเรียนเขียนชื่อ และนามสกุล ของตนไว้ที่หัวกระดาษ พร้อมทั้งเขียนวันที่ และห้องเรียนกำกับไว้ด้วย

2. กำหนดสถานการณ์ 2 สถานการณ์ "ถ้านักเรียนไม่ยอมติดยาเสพติด นักเรียนจะเลือกคบใคร" และ "ถ้าจะพานักเรียนไปทัศนศึกษา นักเรียนจะเลือกที่นั่งรถใกล้กับใคร"

3. ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนลงไปใ้แผ่นกระดาษที่แจกให้, โดยให้เรียงลำดับ
เลือกใคร คนแรกเป็นอันดับ 1 และคนรองลงมาเป็นอันดับที่ 2

เมื่อได้ข้อมูลแล้วนำมาจัดกระทำข้อมูล สร้างตารางสังคมมิติขึ้น เขียนให้นักเรียนใน
ห้องผู้เลือก และผู้ได้รับเลือก กรอกรคะแนนลงในตาราง พร้อมกับสรุปผลของคะแนนที่กรอกลงใน
ตารางนั้น นำผลสรุปของคะแนนที่กรอกลงในตารางมาสร้างแผนผังสังคมมิติ โดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้แก่

นักเรียนชาย

นักเรียนหญิง

เลือกเป็นอันดับที่ 1

เลือกเป็นอันดับที่ 2

2. สร้างแผนผังสังคมมิติโดยใช้หลักทางสถิติดังนี้

- 2.1 กำหนดวงกลม 4 วง ที่มีขนาดต่างกัน สามารถซ้อนกันทั้ง 4 วง

โดยใช้หลักของควอไทล์ (Quatile) ซึ่งแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน

2.2 เรียงลำดับคะแนน (x)

2.3 หาความถี่ของคะแนน (f)

2.4 หาความถี่สะสมของคะแนน (cf)

2.5 หาดำแหน่งควอไทล์ที่ 1, 2 และ 3

- วงกลมในสุด คือ คนที่ได้คะแนนมากกว่าควอไทล์ที่ 3 ขึ้นไป
- วงกลมถัดออกมาติดวงกลมใน คือ คนที่ได้คะแนนอยู่ในระหว่าง

ควอไทล์ที่ 2 และ 3

- วงกลมถัดออกมาติดวงกลมนอก คือ คนที่ได้คะแนนอยู่ในระหว่าง

ควอไทล์ที่ 1 และ 2

- วงกลมนอกสุด คือ คนที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนในควอไทล์ที่ 1

3. ตีความหมายจากแผนผังสังคมมิติที่จัดกระทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยพิจารณาว่านักเรียนในชั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีการแบ่งกลุ่มเป็นกี่กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีใครบ้าง ลักษณะของกลุ่มเป็นอย่างไร มีใครอยู่โดดเดี่ยว หรือถูกทอดทิ้ง เป็นการตีความหมายความสัมพันธ์ของนักเรียนที่ศึกษากับเพื่อนในกลุ่ม

นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้กลวิธี "ใครเอ่ย" (Guess who of technique)

โดยใช้แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" มีจำนวน 20 ข้อ ควบคุมการทำสังคมมิติ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

7. แบบสอบถาม เพื่อศึกษาถึงรายละเอียดข้อเท็จจริงบางประการที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหา และช่วยเหลือนักเรียนต่อไป แบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงส่วนตัว ภูมิหลัง สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต ซึ่งมีข้อมูลดังนี้

7.1 ประวัติส่วนตัวและครอบครัวนักเรียน

7.2 ประวัติสุขภาพของนักเรียน

7.3 การสังคมและกิจกรรมของนักเรียน

7.4 กิจกรรม การศึกษา และปัญหาของนักเรียน

8. การทดสอบ เพื่อใช้ผลของการทดสอบมาช่วยในการวินิจฉัยปัญหา ซึ่งเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ แบบทดสอบที่ใช้มีดังนี้คือ

8.1 แบบทดสอบเชาวน์ปัญญา ใช้แบบทดสอบแมทธิวีสส์ก้าวหน้า

(Progressive Matrices for Child) ของแรเวน (Raven) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ

ลักษณะแบบทดสอบและวิธีทดสอบ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยรูปภาพ

60 รูป แบ่งออกเป็น 5 ชุด ๆ ละ 12 รูป แต่ละรูปมีส่วนที่ขาดหายไป นักเรียนต้องเลือก
ชิ้นที่จะต้องนำมาเติมให้สมบูรณ์ โดยเลือกจากชิ้นต่าง ๆ ที่มีไว้ให้เลือกเป็นจำนวน 6 หรือ
8 ชิ้น (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

การแปลความหมาย จากคะแนนระดับสติปัญญาที่คำนวณได้ นำมาแปลความหมายได้
ดังนี้คือ

<u>ระดับสติปัญญา</u>	<u>ความหมาย</u>
130 ขึ้นไป	ฉลาดมาก (Very Superior)
120 - 129	ฉลาด (Superior)
110 - 119	ค่อนข้างฉลาด (Bright Normal)
90 - 109	ปานกลาง (Average)
80 - 89	ต่ำกว่าปกติ (Dull Normal)
70 - 79	คาบเส้น (Borderline)
ต่ำกว่า 70 ลงไป	ปัญญาอ่อน (Mental Retarded)

8.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw A Person Test เรียกว่า
DAP) เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ใช้เทคนิคการแสดงออก (Expressive Technique)
เพื่อให้เด็กแสดงออกเกี่ยวกับตนเองอย่างอิสระ โดยเปิดเผยอารมณ์ที่สับสนออกมา เพื่อให้
ผ่นคลายอารมณ์ แบบทดสอบวาดภาพคนนี้สร้างขึ้นโดย มาโชเวอร์ (Machover) มีวิธีการดังนี้

ลักษณะแบบทดสอบและวิธีทดสอบ เป็นกระดาษขาวขนาด 8 1/2 นิ้ว x 11 นิ้ว
พร้อมทั้งดินสอ และนักเรียนได้รับคำแนะนำจากผู้วิจัย "ให้วาดภาพคนหนึ่งภาพ" เมื่อวาดภาพ
เสร็จแล้วก็จะได้รับคำแนะนำให้วาดภาพคนอีกหนึ่งภาพในกระดาษแผ่นใหม่ ซึ่งเป็นภาพ
เพศตรงข้ามกับภาพแรก ในขณะที่นักเรียนทำการวาดภาพอยู่นั้น ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึก
พฤติกรรมของนักเรียน และสังเกตดูการวาดตามลำดับก่อนหลัง ตลอดจนรายละเอียดของภาพที่
วาดทั้งสองภาพ

การแปลความหมาย การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวาดภาพคน เป็นแบบคุณภาพใน
เชิง บรรยายบุคลิกภาพหลายด้าน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ลักษณะของภาพที่วาด องค์ประกอบที่

ต้องคำนึงในขั้นนี้คือ ขนาดรูปร่างของภาพผู้หญิงและผู้ชายที่วาด ตำแหน่งที่วางในกระดาษ คุณภาพเกี่ยวกับเส้น ลำดับการวาดส่วนต่าง ๆ ส่วนใดก่อนหลัง การตั้งท่าด้านหน้า หรือด้านข้างของภาพ ตำแหน่งของแขน เสื้อผ้าที่สวมใส่ ฉากหลังของภาพ และผลของฉาก ซึ่งเป็นส่วนประกอบทั้งหมดของภาพ มีการแปลความหมายเป็นพิเศษเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ขาดหายไป ผิดสัดส่วนของจำนวน และการแจกแจงรายละเอียด รอยลบขีดฆ่า การสมมาตรของภาพที่วาด และลักษณะแบบอื่น ๆ และยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับส่วนใหญ่ของร่างกาย เช่น ศีรษะ ลักษณะหน้าตา ผม คอ ไหล่ หน้าอก ลำตัว สะโพก มือและเท้า

8.3 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test) มีชื่อเต็มว่า Bender Visual Motor Gestalt Test เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพชนิดหนึ่ง อาจดูลักษณะความสัมพันธ์ของนักเรียน หรือดูความผิดปกติต่าง ๆ ของนักเรียนที่มีผลต่อพฤติกรรม เช่น การวาดภาพวงกลม สีเหลี่ยม เพื่อดูความสัมพันธ์ที่มีต่อเพศหญิงและเพศชาย

ลักษณะแบบทดสอบและวิธีทดสอบ เป็นแผ่นภาพให้นักเรียนดู แล้วให้วาดภาพตามตัวอย่างที่ให้ดูทีละภาพ มีทั้งหมด 9 ภาพ คือ มีภาพ A, ภาพ 1 - 8 เรียงตามลำดับ

การแปลความหมาย การตรวจให้คะแนนเป็นแบบคุณภาพเชิงบรรยายบุคลิกภาพ

8.4 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test เรียกย่อว่า S.C.T.) เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ต้องการให้นักเรียนเติมข้อความให้สมบูรณ์ ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคทำให้สมบูรณ์ (Completion Technique)

ลักษณะแบบทดสอบและวิธีทดสอบ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยคำถาม 45 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด หรือมีส่วนสำคัญของประโยคที่สร้างขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง เพื่อทราบถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพซึ่งกำลังศึกษาค้นหาอยู่ นักเรียนจะต้องเขียนให้จบประโยค (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

การแปลความหมาย

แบบทดสอบทั้ง 45 ข้อนี้ ช่วยให้ทราบความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเอง และบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น ประโยคที่ว่า ฉันรู้สึกว่าคุณพ่อของฉัน ทำให้ทราบว่านักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับพ่อ รู้ถึงความสัมพันธ์กับครอบครัว เป็นต้น

2.2 การจัดกระทำข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากหลาย ๆ แหล่งข้อมูล ก็จะเก็บรวบรวมเป็นรายบุคคล และปรับข้อมูลที่ได้ให้เหมาะสมกับกระบวนการแปลความหมาย โดยการแยกข้อมูลออกเป็นด้าน ๆ เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ ตลอดจนแปลความหมายข้อมูล

3. วินิจฉัยสาเหตุของการสูดดมกาว นำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 2 มาเป็นพื้นฐานประกอบการนำทฤษฎีทางจิตวิทยามาช่วยในการวินิจฉัยหาสาเหตุ พร้อมทั้งหาวิธีการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ตลอดจนแนะแนวทางแก่นักเรียนในการแก้ไขหรือปรับตัวที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

4. ทำการช่วยเหลือนักเรียน โดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลทั้ง 3 คน

5. ทำนายผล เพื่อบอกให้นักเรียนทราบว่า ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้หรือไม่ โดยอาศัยความสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นผลมาจากการวิเคราะห์และการวินิจฉัย เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับการปรับตัวในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าว

6. การติดตามผล ทำการติดตามผลในขณะที่ทำการศึกษาทุกระยะ คือ ติดตามผล. ทุกครั้งที่ไปพบข้อมูล หรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมไปเพื่อประเมินว่าแนวทางในการช่วยเหลือนั้นถูกต้องได้ผลดีหรือไม่ อย่างไร จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับปรุงต่อไปอย่างไรบ้าง

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ปฏิบัติดังนี้

7.1 สรุปผลทุกครั้งหลังทำการศึกษแต่ละครั้ง เพื่อได้ทราบว่าทำอะไรไปบ้าง และให้ข้อเสนอแนะว่าจะมีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อ ๆ ไปไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะมาศึกษา นักเรียนทั้ง 3 รายนี้ต่อไป โดยเสนอแนะไว้ 3 ทางดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียนที่สูดดมกาว
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน
3. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจ หรือจะศึกษามุบุคคลนั้นต่อไป หรือจะศึกษามุบุคคล

ในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

หลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว จะต้องมีการประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี ดังนี้

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference)

เป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการประชุมจะปฏิบัติดังนี้

1. ใช้การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี ลักษณะของการประชุมกลุ่มใหญ่ ซึ่งมีอาจารย์ใหญ่เป็นประธานในการประชุมทุกครั้ง และประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

- 1.1 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักจิตวิทยา อาจารย์แนะแนว
- 1.2 ผู้ใกล้ชิด ได้แก่ มารดา

1.3 ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คน และอาจารย์ประจำวิชาพลศึกษา (ในรายการนี้เด็กชาย ค.)

1.4 ผู้สนใจ ได้แก่ อาจารย์ในโรงเรียนที่สนใจ จำนวน 7 คน

2. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี จะทำการประชุมรายละ 1 ครั้ง ใช้เวลาในการประชุมประมาณ 1 ชั่วโมง ในการวิจัยครั้งนี้ทำการประชุมดังนี้

Case ที่ 1 วันที่ 16 มิถุนายน 2535

Case ที่ 2 วันที่ 17 มิถุนายน 2535

Case ที่ 3 วันที่ 18 มิถุนายน 2535

3. ในการประชุมแต่ละครั้ง ผู้วิจัยเป็นผู้กล่าวรายงานประวัติและวิธีการต่าง ๆ ที่ศึกษา โดย ไม่มีการบันทึกย่อแจกผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อมิให้เป็นหลักฐานที่อาจนำไปเปิดเผยต่อไปได้

แบบแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงสัมพันธ์ (Interrelationship Studies) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเองอย่างละเอียดทุกขั้นตอน โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในหัวข้อเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นการนำข้อมูลมาสรุปหาข้อเท็จจริง

ดังนั้น การรายงานผลการวิจัยครั้งนี้จึงเขียนสรุปเป็นรายบุคคล และโดยภาพรวมทั้ง 3 คน ตั้งแต่ลักษณะของปัญหา ประวัติด้านต่าง ๆ โดยย่อ การวินิจฉัย การช่วยเหลือแก้ไข การป้องกัน การส่งเสริม การติดตามผล ตลอดจนการสรุปผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษารายกรณี นักเรียนที่มีพฤติกรรมดกาว จำนวน 3 คน โดยใช้ชั้นตอน 7 ขั้นตอน และใช้เทคนิคในการรวบรวมข้อมูล 8 เทคนิค ตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2535 ถึงวันที่ 2 กรกฎาคม 2536 ผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ลักษณะทั่วไป

1.1 เด็กหญิง ก. เป็นหญิงไทยอายุ 13 ปี รูปร่างสันทัดตสมวัย ผิวเนื้อขาว เหลือง ตัดผมสั้นหยักโคนเห็นน้อย นัยน์ตาสองชั้นสีน้ำตาลเข้ม ใบหน้ารูปไข่ ค่อนข้างกลม สีหน้า ท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริง แต่งกายเสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อย ตัวเนื้อสะอาด ผิวพรรณดี หุ่น เสียงดังฟังชัด สุขภาพอนามัยดี ลักษณะนิสัยสุภาพเรียบร้อย พูดจาไพเราะ มีสัมมาคารวะดี

1.2 เด็กหญิง ข. เป็นหญิงไทยอายุ 14 ปี รูปร่างสันทัด สูงโปร่ง ผิวเนื้อขาวเหลือง ผมสั้น ใบหน้ารูปยาว สีหน้าเฉย ๆ ไม่ค่อยยิ้มแย้มแจ่มใส พูดรู้เรื่องเสียงดังฟังชัด แต่งกายเสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อย แต่เสื้อผ้ามืดหม่นเก่า สุขภาพร่างกายสมบูรณ์ เป็นเด็กเรียบร้อย มีสัมมาคารวะกับผู้อื่นดี

1.3 เด็กชาย ค. เป็นชายไทยอายุ 14 ปี รูปร่างสันทัดตสมวัย ผิวเนื้อดำแดง ตัดผมสั้น นัยน์ตาโตตาสองชั้น หน้าตาท่าทางดูเคร่งขรึม ยิ้มแย้มบ้างนิดหน่อย แต่งกายเสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อย พูดจาดี มีติดอ่างบ้างนิดหน่อย เสียงดังฟังชัด มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ดี สุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ดี

2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

2.1.1 เด็กหญิง ก. จากการสังเกตโดยทั่วไป พบว่า เด็กหญิง ก. เป็นเด็กที่ร่าเริงแจ่มใส มีสัมพันธภาพกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนดี มีความเป็นระเบียบ พยายามควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยของการเป็นนักเรียน สนใจในการเรียนพอใช้ได้ บางเวลาจะนั่งเหม่อลอยหรือไม่ตั้งใจเรียนในวิชาซึ่งตนเองไม่ค่อยชอบ แต่ก็ยังมีความกระตือรือร้นอยู่ มีความรับผิดชอบต่อการเรียนในวิชานั้น ๆ พฤติกรรมที่แสดงออก เช่น พยายามหลีกเลี่ยงการเรียนหรือทำกิจกรรมอื่นขณะครูสอน แต่สายตาจะมองดูครูผู้สอน และทำกิจกรรมส่งครูตามที่ครูให้ทำ

นอกจากนี้ขณะที่ผู้วิจัยมีสัมพันธภาพกับเด็กหญิง ก. พบว่า เด็กมีท่าทางสุภาพอ่อนโยน หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสทุกครั้ง บุคลิกภาพภายนอกดูดี พูดจาไพเราะ มีกิริยามารยาทเรียบร้อย

กล้าแสดงออกทั้งการพูดและการกระทำ รู้จักกาลเทศะในการวางตัวกับผู้อื่น

2.1.2 เด็กหญิง ข. จากการสังเกตโดยทั่วไป พบว่า เด็กหญิง ข. เป็นเด็กที่ค่อนข้างเงิบขริม เรียนร้อย อุปนิสัยเยือกเย็น ว่านอนสอนง่าย เชื่อฟัง มีระเบียบวินัยในตนเองพอสมควร มีลักษณะของการฟังพาเพื่อนและตามใจเพื่อน มีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ด้านการเรียน เด็กหญิง ข. ไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียนเท่าที่ควร ไม่ตั้งใจเรียน บางเวลาจะนั่งเหม่อลอยขณะครูสอน การตัดสินใจในการทำงานไม่ดีพอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพของเด็กหญิง ข. ค่อนข้างเฉื่อยชา ทำงานช้า ไม่มีลักษณะของการเป็นผู้นำ ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น ขาดแรงจูงใจ และขาดกำลังใจในการดำเนินชีวิต ในส่วนของกิจกรรมรายสัปดาห์ เด็กหญิง ข. เป็นเด็กเรียนร้อยน่ารัก พูดจากับผู้ใหญ่ดี อ่อนหวาน มีสัมมาคารวะ ดูเป็นเด็กน่าสงสาร ทำตัวอ่อนน้อมถ่อมตนทั้งท่าทางและคำพูด

2.1.3 เด็กชาย ค. จากการสังเกตโดยทั่วไป พบว่า เด็กชาย ค. เป็นเด็กที่ค่อนข้างเงิบขริม ไม่ค่อยร่าเริง เวลาเรียนมักจะนั่งเหม่อลอย ไม่สนใจเรียนเท่าที่ควร ขาดความเอาใจใส่ด้านการเรียน ไม่มีสมรรถภาพการทำงานหรือทำแบบฝึกหัด โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนวิชาศิลปศึกษา เด็กชาย ค. มีความสนใจพอสมควร แต่ก็ต้องคอยฟังผู้อื่นเสมอขณะทำงาน ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง การตัดสินใจไม่ดีพอ ในด้านพฤติกรรม การแสดงออกทั่วไป พบว่า เด็กชาย ค. มีลักษณะเป็นเด็กเอาแต่ใจตนเอง ไม่ค่อยยอมใคร หากใครทำตนก็จะกระทำโต้ตอบทันที ซึ่งแสดงออกถึงสภาพอารมณ์ของเด็กค่อนข้างจะไม่โหวง่ายฉุนเฉียว

2.2 การสัมภาษณ์

2.2.1 เด็กหญิง ก. จากการสัมภาษณ์ พบว่า เด็กหญิง ก. อาศัยอยู่กับบิดามารดา บิดามารดาอายุประมาณ 40 ปี อาชีพค้าขาย โดยเปิดเป็นร้านอาหารที่บ้าน และประกอบธุรกิจส่วนตัวอีกด้วย เด็กหญิง ก. มีพี่น้อง 3 คน พี่ชาย 1 คน พี่สาว 1 คน เด็กหญิง ก. เป็นคนที่ 3 และยังมีน้องบุญธรรมอีก 1 คน เป็นผู้หญิง บิดามารดาชอบดื่มสุราและสูบบุหรี่ มีการทะเลาะกันบ่อยระหว่างบิดามารดา บิดาไม่ค่อยกลับบ้าน เนื่องจากมีธุรกิจต้องออกต่างจังหวัดบ่อย ๆ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างดี แต่ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว เด็กหญิง ก. มักจะมีความขัดแย้งกับมารดาเสมอ รู้สึกว่ามารดา รักพี่สาว ไม่รักตนเอง ตนเองทำอะไรมักจะถูกมารดาตำหนิเสมอ นอกจากนั้นมารดาไม่ปล่อยให้ เป็นอิสระ ทั้งในด้านความคิดและการกระทำจะคอยควบคุมตลอดเวลา ออกนอกบ้านไม่ค่อยได้ ไม่อยากให้คบเพื่อน ส่วนบิดานั้น เด็กหญิง ก. มีความรู้สึกว่าบิดารักตน ดีกับตนเองแต่ไม่ค่อยมีเวลาให้ ไม่ค่อยได้อยู่ร่วมกันในบ้าน ด้านความสัมพันธ์กับพี่สาว ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้คุยกัน มารดามักให้พี่สาวคอยดูแล เวลาเด็กหญิง ก.

ออกนอกบ้าน ไปซื้อของหรือไปหาเพื่อนทุกครั้ง

จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น พบว่า เด็กหญิง ก. ขาดโรงเรียนบ่อยครั้ง ชอบนั่งเหม่อลอยเวลาเรียน ผลการเรียนต่ำลง เป็นเด็กที่ชอบลองสิ่งใหม่ ๆ บางครั้งทำในสิ่งที่เหนือกฎเกณฑ์อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียนพอสมควร โดยทั่วไปเป็นเด็กเรียบร้อย ชอบโต้แย้งยอมรับฟังเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก ให้ความช่วยเหลือเพื่อนดี มีลักษณะเป็นผู้นำได้ เรื่องตลกขบขันทางโรงเรียนจับได้โดยผู้ปกครองยังไม่ทราบเลย ขณะนี้มารดาคงจะสงสัยและคอยสอบถามผู้อื่น

จากการสัมภาษณ์ครูสอนวิชาพลศึกษา มีความเห็นว่า เด็กหญิง ก. ไม่ชอบวิชาพลศึกษามักจะเล่นเงี่ยง ๆ ในกลุ่มเพื่อน 2-3 คน ถ้าไม่บังคับไม่ยอมเรียน อ้างปวดศีรษะปวดท้องเป็นประจำ

จากการสัมภาษณ์เพื่อนสนิทให้ความคิดเห็นว่า เด็กหญิง ก. มีเพื่อนสนิทอยู่ 2 คน ซึ่งจะคุยเล่นด้วยกันหรือมีปัญหาต่าง ๆ จะเล่าสู่กันฟัง ส่วนเพื่อนอื่น ๆ ก็คบได้แต่ไม่สนิทด้วย เพื่อนส่วนใหญ่ไม่รังเกียจ บางครั้งทำสิ่งที่ผิดกฎระเบียบจะหลบ ๆ ซ่อน ๆ เช่น สูบบุหรี่ การพนัน ฯลฯ บางครั้งจะชมเชยเพื่อน ด้านการเรียนเรียนพอใช้ได้ แต่ไม่ค่อยตั้งใจเรียน ขาดโรงเรียนบ่อยนั่งเหม่อลอยครูสอน เป็นคนเรียบร้อย ให้ความช่วยเหลือเพื่อนดี เพื่อนทุกคนรู้ว่าเด็กหญิง ก. ตลกขบขัน และเคยเตือนเสมอ

2.2.2 เด็กหญิง ข. จากการสัมภาษณ์ พบว่า เด็กหญิง ข. อยู่กับบิดาเลี้ยงและมารดา บิดาจริงเสียชีวิตตั้งแต่เด็กหญิง ข. อายุ 3 ปี สามีคนแรกของมารดามีบุตร 3 คน ซึ่งเป็นพี่ของเด็กหญิง ข. บิดาเลี้ยงมาอยู่กับมารดาได้ 3-4 ปีแล้ว มีบุตรอีก 2 คน เป็นชายและหญิงอายุ 2 ปี และ 1 ปี บิดาเลี้ยงเรียนจบชั้น ป.4 อาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ไม่แน่นอน มารดาเรียนจบชั้น ป.4 อาชีพค้าขายข้าวแกง รายได้ของครอบครัวประมาณ 5,000 บาท/เดือน บ้านพักอาศัยเป็นบ้านเช่า มีคนอยู่ในบ้านค่อนข้างแออัด ความสัมพันธ์ของครอบครัวค่อนข้างวุ่นวาย มีปัญหากันบ่อย ๆ บิดาเลี้ยงกับเด็กหญิง ข. มีความขัดแย้งกันเสมอไม่เคยสนใจดูแล เอาใจใส่ใด ๆ เลย มีแต่ดู ว่ากล่าว ตำหนิ และฟ้องมารดา ทำให้เด็กหญิง ข. ถูกมารดาทำโทษเกือบทุกวัน มารดามักจะเชื่อในคำบอกเล่าของบิดาเลี้ยง ทำให้เด็กหญิง ข. รู้สึกไม่มีความสุขเมื่ออยู่บ้าน ไม่มีใครสนใจว่าจะกินจะนอนอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นและครูผู้สอน พบว่า เด็กหญิง ข. เป็นเด็กที่น่าสงสาร มีปัญหาภายในครอบครัว ไม่ได้ได้รับความรักความอบอุ่น ฐานะทางเศรษฐกิจยากจน มีความไม่เข้าใจกันระหว่างบิดาเลี้ยงกับเด็กหญิง ข. เสมอ บิดาไม่สนใจ ไม่รับผิดชอบครอบครัว ส่วนใหญ่

มารดาเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ด้านการเรียน เด็กหญิง ข. ไม่ค่อยมีสมาธิเวลาเรียนหนังสือ นั่งเหม่อลอย และหลับเป็นประจำเพราะนอนดึก ต้องช่วยมารดาทำอาหารขาย อุปกรณ์การเรียนขาด แต่มีความรับผิดชอบการทำงานส่งครูพอใช้ได้ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ให้ความร่วมมือในการทำงานดี คอยแนะนำตักเตือนเพื่อนให้ทำแต่สิ่งที่ดี ปีนี้นักเรียน ข. เรียน ป.5 ชั้น เนื่องจากปีที่แล้วขาดเรียนบ่อย เรียนไม่ทันเพื่อน ถ้าตั้งใจเรียนก็จะสอบได้ เป็นคนเรียบร้อย เชื่อฟังครู ไม่ทำสิ่งที่ผิดระเบียบ เรื่องตลกขบขันครูคิดว่าเด็กหญิง ข. ถูกเพื่อนชักชวน

2.2.3 เด็กชาย ค. จากการสัมภาษณ์ พบว่า เด็กชาย ค. อยู่กับ มารดา ยายและพี่สาว สภาพครอบครัวแตกแยก บิดามารดาแยกกันตั้งแต่เด็กชาย ค. อายุ 7 ปี มารดาประกอบอาชีพรับจ้างขัดไม้รายได้ประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน ยายอายุมากอยู่บ้านดูแลหลาน พี่สาวประกอบอาชีพรับจ้างทำหลอดไฟ รายได้ 3,000 บาทต่อเดือน บ้านพักอาศัยเป็นบ้านเช่า 700 บาทต่อเดือน เด็กชาย ค. มาโรงเรียนทุกวัน ตอนเย็นกลับบ้าน 16.00 น. จะทำงานส่วนตัว ดูแลเสื้อผ้าเอง รับประทานอาหารเย็น จากนั้นจะออกมานั่งคุยเล่นกับเพื่อน ๆ งานบ้านไม่ต้องช่วยทำ มารดาและพี่สาวกลับบ้านดึก มารดากลับมาบ้านชอบบ่นด่าทุกวัน ทำให้เด็กชาย ค. ไม่อยากอยู่บ้าน เข้าบ้านดึกประมาณ 22.00 - 23.00 น. ทุกวัน เด็กชาย ค. เริ่มตลกขบขันครั้งแรกเพราะเพื่อนชวนให้ตลก ชวนให้สนุกสนาน ซึ่งเด็กบอกว่า ปัจจุบันไม่ได้ตลกขบขันและก้าว ถ้าไม่ตลกก็ได้ แต่เมื่อมาพบเพื่อน แล้วชวนให้ตลก ก็จะตลกอีก เด็กมีความคิดว่าจะเลิกตลกขบขัน หรือพยายามลดให้น้อยลง

จากการสัมภาษณ์เพื่อนของเด็กชาย ค. พบว่า เด็กชาย ค. เป็นคนที่เพื่อน ๆ ชอบรับ บางครั้งค่อนข้างเอาแต่ใจตัวเอง ไม่ให้ง่ายเวลาถูกเพื่อนขัดใจหรือแหย่จะทำร้ายเพื่อน แต่ไม่เคยเกรเพื่อน ๆ ก่อน เรียนหนังสือไม่ค่อยรู้เรื่อง ผลการเรียนต่ำ แต่ที่มาโรงเรียนทุกวัน ไม่ค่อยตั้งใจเรียน ถูกครูเรียกบ่อย ๆ ชอบนั่งเหม่อ

จากการสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า เด็กชาย ค. ไม่ค่อยสนใจเรียน ไม่มีสมาธิในเวลาเรียน มักจะทำงานไม่เสร็จเรียนบ่อย มาโรงเรียนสม่ำเสมอ เป็นเด็กที่เชื่อฟังครู ว่องไว ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีน้ำใจต่อครู เมื่อทำผิดจะยอมรับผิด ซื่อสัตย์ต่อผู้ใหญ่

2.3 การเยี่ยมบ้าน

2.3.1 เด็กหญิง ก. จากการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า สภาพบ้านของเด็กหญิง ก. เป็นตึกแถว 3 ชั้น เช่าอยู่ เปิดเป็นร้านอาหาร มีสุราราย มีตู้เพลง ภายในบ้านชั้นล่าง กว้าง สะอาด จัดวางสิ่งของต่าง ๆ อย่างมีระเบียบ พบมารดา พี่สาว เด็กหญิง ก. ช่วยกันขายของและจัดของในร้าน ความสัมพันธ์ของมารดา พี่สาว และเด็กหญิง ก. มีการพูดคุย

กันดี มารดาพูดไฉนเรา เมื่อใช้ให้เด็กหยิบของหรือทำสิ่งใด ๆ วันที่ไปเยี่ยมบ้านเด็กหญิง ก. ขาดโรงเรียน มารดาบอกว่าเมื่อคืนปิดร้านดึก วันนั้นจึงตื่นสายไม่ได้ไปโรงเรียน ลักษณะท่าทางของมารดาเป็นคนเจ้าระเบียบ จู้จี้ ขี้บ่น พูดเสียงดัง น้ำเสียงดุด มีอำนาจ แต่งตัวเก่ง รูปร่างท้วมผิวขาว ขณะพูดคุยสนุกสนานด้วย มารดาเองบอกว่าตนมีปัญหาสุขภาพจิตไม่ค่อยดี ยอมรับว่าหงุดหงิดไม่โง่งาย เพราะเคยมีปัญหาการลงทุนธุรกิจ พูดถึงพฤติกรรมของเด็กหญิง ก. นั้น มักจะทำให้มารดาคอยเป็นห่วงเสมอ เปรียบเทียบกับพี่สาวจะดีกว่ามาก เช่น การคบเพื่อน ก็มีแต่เพื่อนที่ไม่เอาไหนใจ เกเร มั่วสุม มียาเสพติด ถ้าปล่อยให้ออกนอกบ้านจะไกลกลับบ้านช้าเสมอ ทุกวันนี้มารดาต้องคอยคุม แม้แต่การไปโรงเรียน ต้องมีคนรับส่ง เนื่องจากบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งสลับอยู่มากมาย มารดาบอกส่วนใหญ่บิดาไม่ค่อยอยู่บ้าน จะออกต่างจังหวัด กลับมาก็จะอยู่บ้านวันสองวันจะไปอีก เดือนหนึ่งจะกลับมา 1 ครั้ง ไม่ค่อยสนิทกับลูก ๆ กับมารดาก็ขัดแย้งกันบ่อย ๆ

2.3.2 เด็กหญิง ข. จากการเยี่ยมบ้าน เด็กหญิง ข. สรุปได้ว่าสภาพบ้านพักอาศัยเป็นบ้านไม้ 2 ชั้น หลังคามุงสังกะสี ไม่มีรั้วบ้าน มีบ้านติด ๆ กัน บริเวณรอบบ้านเป็นแหล่งสลับ เป็นบ้านเช่า ค่อนข้างแออัด อยู่กันหลายคน ภายในบ้านดูสกปรกกรุงรัง จัดบ้านไม่เป็นระเบียบ ปกติเด็กหญิง ข. นอนกับบิดาเลี้ยงและมารดาอยู่ชั้นบน การเยี่ยมบ้านได้พบกับมารดาและพี่สาว ประวัติส่วนตัวตลอดจนพัฒนาการของเด็กหญิง ข. ปกติลักษณะนิสัยเป็นเด็กง่าย ไม่ค่อยช่วยเหลืองานบ้านดี ทำทางมารดามีลักษณะแบบชาวนาน แต่งตัวค่อนข้างสกปรก การพูดคุยกับเด็กหญิง ข. เป็นลักษณะไม่ค่อยสนใจหรือท่วงไวยนัก คิดว่าเด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ส่วนพี่สาวอยู่คนละบ้านแต่ใกล้เคียงกัน จะคอยท้วงติงดูแลการเรียนและความประพฤติของเด็กหญิง ข. มาตลอด ตอนเย็น ๆ เด็กหญิง ข. ชอบออกนอกบ้านและเข้าบ้านดึก พี่สาวจะคอยเตือนและดูแลเสมอ กลัวว่าจะคบเพื่อนไม่ดี การเรียนไม่ค่อยดีไม่มีใครดูแลให้ แต่พี่จะคอยเตือนไม่ให้ขาดโรงเรียน เคยรู้ว่าเด็กหญิง ข. ตมกวา เด็กแถวบ้านมาบอกพี่สาวบอกให้เลิกคบเพื่อนกลุ่มที่ตมกวาหรือติดยาเสพติด ตอนเปิดเทอมพี่สาวจะหางานพิเศษให้เด็กหญิง ข. ทำ เช่น รับจ้างร้านอาหาร ส่วนบิดาเลี้ยงไม่ค่อยได้มายุ่งเกี่ยวกับเด็กหญิง ข. ความสัมพันธ์ของบุคคลในบ้านส่วนใหญ่ มีลักษณะต่างคนต่างอยู่

2.3.3 เด็กชาย ค. จากการเยี่ยมบ้าน สรุปได้ว่า สภาพบ้านของเด็กชาย ค. เป็นห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้าเล็ก ๆ เช่าอยู่ราคา 700 บาทต่อเดือน ในบ้านอยู่กัน 4 คน คือ มารดา ยาย พี่สาว และเด็กชาย ค. บิดาแยกกันกับมารดา ไม่รับผิดชอบครอบครัวเลย มารดาอายุ 40 ปี จบ ป.4 อาชีพรับจ้างขัดไม้ พี่สาวอาชีพรับจ้าง รายได้ก็จะมาช่วยเหลือใน

ครอบครัว ประวัติส่วนตัวและพัฒนาการของเด็กชาย ค. ปกติลักษณะนิสัยมารดาบอกว่า เด็กชาย ค. เป็นเด็กอ่านหนังสือง่ายตั้งแต่เล็ก ๆ อายุ 6 ปี เริ่มต้อذن เมื่อเข้าโรงเรียน มารดาก็ไม่ค่อยมีเวลา ต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว กลับบ้านค่ำ กว่าจะกลับประมาณ 21.00 น. เรื่องการเรียนก็ไม่มีใครดูแลให้ เรียนอ่อนมาตลอด และเด็กเองไม่สนใจเรียน ตอนเย็นชอบออกนอกบ้านทุกวัน มารดาทราบว่าเด็กชาย ค. เริ่มคบหาอยู่กับเพื่อน จึงตกใจ แต่ก็ยังยอมอยู่เข้าบ้านดึก บางครั้งก็ดุด่า ไม่เชื่อฟัง ยายไม่ค่อยรู้เรื่อง ตามใจ ไม่ค่อยว่ากล่าวเด็ก พี่สาวก็ไม่มีเวลาต้องทำงานเช่นกัน ช่วงตอนเย็นเด็กชาย ค. จะอยู่กับยายเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ออกไปคบเพื่อนนอกบ้านทุกวัน และบริเวณบ้านจะมีเด็กติดยาเสพติดมาก เด็กคบหาขวักมีมาก ด้านการเรียนเรียนอ่อนมาตลอด เคยสอบตกซ้ำชั้น ป.1 ไม่สนใจการเรียนเลย จบ ป.6 เด็กบอกไม่อยากเรียนต่อ อยากจะขับรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง มารดาก็คิดว่าจะหางานให้ทำ อาจจะทำโรงงานไม้กั้นมารดา

2.4 อัตชีวประวัติ

2.4.1 เด็กหญิง ก. จากอัตชีวประวัติ เด็กหญิง ก. ได้เขียนเกี่ยวกับนี่คือชีวิตของฉัน พบว่า การเขียนตัวหนังสือสะกดคำใช้ได้ มีสมาธิดี การทำงานมีระเบียบพอใช้ได้ เด็กหญิง ก. กล่าวถึงสภาพครอบครัว มีความเป็นอยู่ที่สมบูรณ์พอสมควร มีบิดามารดา พี่น้องอยู่ร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องเป็นไปด้วยดี บิดาไม่ค่อยมีเวลาให้ ไม่ค่อยกลับบ้าน ส่วนใหญ่มารดาจะใกล้ชิดกันมากกว่า แต่มีความขัดแย้งกันบ่อย อยู่บ้านมักจะเล่นกับน้องบ้าง เล่นคนเดียวบ้าง ไม่ชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง กิจกรรมที่ชอบทำคือ วาดรูป รดน้ำต้นไม้ เก็บรวบรวมบทกลอน ชอบอ่านหนังสือบ้าง รู้สึกมีความสุขเมื่อได้อยู่กับเพื่อน ๆ มีเพื่อนสนิท 2 คน ที่จะเล่าเรื่องทุกข์สุขต่าง ๆ คุยเล่นด้วยกัน อยู่บ้านบิดามารดาทะเลาะกันบ่อย ๆ ไม่อยากให้บิดามารดาทะเลาะกัน รู้ว่าบิดามารดาต้องการให้ตนเองเป็นคนดี กลัวว่ามารดาจะรู้ว่าตนทำในสิ่งที่ไม่ดีคือตมกาว

2.4.2 เด็กหญิง ข. จากอัตชีวประวัติ เด็กหญิง ข. ได้เขียนเกี่ยวกับนี่คือชีวิตของฉัน พบว่า การเขียนหนังสือมีความตั้งใจ เป็นระเบียบพอใช้ได้ การสะกดคำถูกต้อง การทำงานเรียบร้อย แต่ขี้มูลน้อย ไม่ค่อยแสดงความคิดสร้างสรรค์ ความผูกพันกับบุคคลในครอบครัวมีน้อยมาก กิจกรรมต่าง ๆ ภายในบ้านไม่ค่อยมี เด็กหญิง ข. มีเพื่อนสนิท 2-3 คน ที่จะปรึกษาหารือกัน เล่นด้วยกัน และทำงานร่วมกัน ปกติชอบอ่านหนังสือหลายประเภท เช่น ดารา ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือการ์ตูน เรื่องราวตลกขบขัน โดยการขอยืมจากห้องสมุด ชอบการร้องเพลงและอยากเล่นดนตรี เด็กหญิง ข. รู้ว่าบิดามารดาต้องการให้ตนเองเป็นคนดี

จะเห็นได้ว่า สิ่งที่เราสังเกตจากอัตชีวประวัติ คือ ความสัมพันธ์ของเด็กหญิง ข. กับบ้านหรือบุคคลในครอบครัวไม่มีเลย มีแต่กิจกรรมส่วนตัวและการสังคมกับเพื่อน ๆ เท่านั้น

2.4.3 เด็กชาย ค. จากอัตชีวประวัติ เด็กชาย ค. เขียนเกี่ยวกับชีวิตของฉัน พบว่า การเขียนตัวหนังสือนั้นไม่ค่อยถูกต้อง ในเรื่องของการสะกดคำ ไม่ค่อยอยากเขียนคำตอบ แต่เมื่อถามเด็กจะตอบได้ดีกว่าให้เขียนเอง ซึ่งแสดงถึงปัญหาการเขียนอย่างหนึ่งทำให้เรียนอ่อน และขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ข้อมูลในอัตชีวประวัติ พอสรุปได้ว่า เด็กชาย ค. อยู่ในสภาพครอบครัวแตกแยก ขาดความรักความอบอุ่น และการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด การอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม เด็กมีความรู้สึกไม่อยากอยู่บ้าน มารดาไม่มีเวลาให้และชอบดุด่าเสมอ ความสัมพันธ์กับบุคคลในบ้านไม่ค่อยมีเด็กมีความต้องการเพื่อน กิจกรรมที่สนใจคือฟังเพลง ดูภาพยนตร์จีน เล่นกีฬาประเภทฟุตบอล

2.5 บันทึกประจำวัน

2.5.1 เด็กหญิง ก. จากบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่า เด็กหญิง ก. มีกิจวัตรประจำวัน ในแต่ละวันคล้ายคลึงกันคือ ตอนเช้าตื่นนอนเวลา 6.00 น. ส่วนวันหยุดตื่นนอนเวลา 9.00 น. ทุกวันมีกิจกรรมส่วนตัวและการเรียนหนังสือ ตอนเย็นช่วยมารดาค้าขาย มีการพบเพื่อน ๆ ทำการบ้าน ดูโทรทัศน์ และเข้านอน เวลาประมาณ 21.00 - 22.00 น.

จากบันทึกประจำวัน เด็กหญิง ก. ไม่ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ภายในครอบครัว กิจกรรมหรือปัญหาใด ๆ เด็กหญิง ก. ไม่ได้พูดถึงเลย เพียงแต่ช่วยมารดาขายของ ส่วนความสัมพันธ์กับบิดาไม่พบเลย สิ่งที่เด็กปฏิบัติทุกวันคือ เด็กหญิง ก. จะต้องออกไปหาเพื่อนทุกวันตอนเย็น

2.5.2 เด็กหญิง ข. จากบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่าเด็กหญิง ข. มีกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันคล้ายคลึงกัน คือ มีภารกิจในการช่วยเหลืองานบ้านให้บิดามารดา และการเรียนหนังสือ นอกจากนี้ก็จะออกเที่ยวนอกบ้าน พบเพื่อน ชีวิตความเป็นอยู่จะเน้นการอยู่โรงเรียนและสังคมภายนอกบ้าน แม้แต่การดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ หรืองานอดิเรกต่าง ๆ ภายในบ้าน เด็กหญิง ข. ไม่ได้กล่าวถึงเลย จึงกล่าวสรุปได้ว่า เด็กหญิง ข. ไม่มีความสัมพันธ์ในการประกอบกิจกรรมกับครอบครัวเลย เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในบ้านไม่เอื้ออำนวย คือสภาพความเป็นอยู่ในบ้านค่อนข้างแออัด

2.5.3 เด็กชาย ค. จากบันทึกประจำวัน ทำให้ทราบว่า เด็กชาย ค. เป็นคนที่ขาดความรับผิดชอบในการทำงาน เพราะให้เขียนบันทึกประจำวันมา 1 สัปดาห์ แต่เขียนมาเพียง 4 วัน การเขียนหนังสือ ตลอดจนการเรียบเรียงคำในประโยค ไม่เหมาะสมกับวัย ซึ่งควรจะเขียนสะกดคำและเรียบเรียงประโยคได้ดีกว่านี้ กิจวัตรประจำวันในแต่ละวันจะคล้าย

คลึงกัน ตอนเข้าไปโรงเรียน ตอนเย็นกลับบ้านทำธุระกิจส่วนตัว และออกไปเล่นนอกบ้าน ไปพบเพื่อน ไม่มีกิจกรรมใด ๆ ที่ทำร่วมกับบุคคลในบ้านเลย และไม่กล่าวถึงความสัมพันธ์ต่อกันกับมารดา ยายหรือพี่สาว ซึ่งอยู่ในบ้านเดียวกัน นั้นแสดงว่า ชีวิตส่วนใหญ่ของเด็กชาย ค. จะอยู่กับเพื่อน มีเวลาว่าง แต่ไม่ได้ทำกิจกรรมที่ก่อประโยชน์กับตนเองเลย บ้านเป็นเพียงที่พักอาศัย ฉะนั้นโอกาสที่เด็กชาย ค. จะมีส่วนร่วมการรวมกลุ่มมีมาก เพราะจะถูกชักจูงจากเพื่อนได้ง่าย

2.6 สังคมมิติ

2.6.1 เด็กหญิง ก. จากการทำสังคมมิติของเด็กหญิง ก. พบว่า ในสถานการณ์ "การไปเที่ยว" และ "การเลือกคบเพื่อน" ปรากฏว่า ในสถานการณ์ "การไปเที่ยว" เด็กหญิง ก. อยู่ในบทบาทของสมาชิกที่เรียกว่า Mutual Choice คือ การเลือกซึ่งกันและกัน แต่ในสถานการณ์ "การเลือกคบเพื่อน" ปรากฏว่า เด็กหญิง ก. อยู่ในบทบาทของสมาชิกที่เรียกว่า Rejectee คือ บุคคลที่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลย นั้นแสดงว่า ลักษณะนิสัยส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนดีพอสมควร แต่ในสถานการณ์ "การเลือกคบเพื่อน" นั้นเพื่อน ๆ ทราบว่า เด็กหญิง ก. ดมกาว เพื่อน ๆ จึงไม่เลือกคบด้วย

จากการใช้เทคนิค กลวิธี "ใครเอ่ย" พบว่า เด็กหญิง ก. เป็นบุคคลที่ได้รับการประเมินจากเพื่อน ๆ ที่เป็นพฤติกรรมทางบวกคือ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีเหตุผล ซึ่งเป็นข้อมูลที่ตรงกับข้อมูลที่ได้จากครูและเพื่อน ๆ ในโรงเรียน

2.6.2 เด็กหญิง ข. จากการทำสังคมมิติของเด็กหญิง ข. พบว่า ในสถานการณ์ "การไปเที่ยว" และ "การเลือกคบเพื่อน" ปรากฏว่า ในสถานการณ์ "การไปเที่ยว" เด็กหญิง ข. อยู่ในบทบาทที่เรียกว่า Mutual Choice คือ มีการเลือกซึ่งกันและกัน แต่ในสถานการณ์ "การเลือกคบเพื่อน" เด็กหญิง ข. อยู่ในบทบาทที่เรียกว่า Rejectee คือ เป็นบุคคลที่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลย แสดงว่า ลักษณะส่วนตัวของเด็กหญิง ข. มีความสัมพันธ์กับเพื่อนดีพอสมควร แต่ในสถานการณ์ "การเลือกคบเพื่อน" ทุกคนทราบว่าเด็กหญิง ข. ดมกาว จึงไม่มีใครเลือกคบด้วย

จากการใช้เทคนิค กลวิธี "ใครเอ่ย" พบว่า เด็กหญิง ข. เป็นคนที่ชอบช่วยเหลือทำงานร่วมกับเพื่อนได้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางบวก ส่วนพฤติกรรมทางลบคือเป็นคนชอบฟ้องลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ตรงกับกรบอกเล่าของครูว่า เด็กหญิง ข. เป็นเด็กที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความรับผิดชอบในเรื่องของกฎระเบียบต่าง ๆ เวลาเพื่อนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องจะเตือน การที่เด็กหญิง ข. ชอบฟ้องนั้นอาจเป็นการกระทำที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรืออาจเป็นการเรียกร้องความสนใจ เพราะตนเองไม่ได้รับความสนใจจากครอบครัวก็ได้ ซึ่งเป็นลักษณะ

ของเด็กที่ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว

2.6.3 เด็กชาย ค. จากการทำสังคมมิติ ของเด็กชาย ค. พบว่า ในสถานการณ์ "การไปเที่ยว" และ "การเลือกคบเพื่อน" ปรากฏว่า ในสถานการณ์ "การไปเที่ยว" เด็กชาย ค. อยู่ในบทบาทของสมาชิกที่เรียกว่า Mutual Choice คือ มีการเลือกซึ่งกันและกัน แต่ในสถานการณ์ "การเลือกคบเพื่อน" เด็กชาย ค. อยู่ในบทบาทของสมาชิกที่เรียกว่า Rejectee คือ เป็นบุคคลที่ไม่ได้รับการเลือกจากกลุ่มเลย นั้นแสดงว่า ลักษณะนิสัยของเด็กชาย ค. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนดีพอสมควร แต่ในสถานการณ์ "การเลือกคบเพื่อน" นั้น เพื่อนทุกคนรู้ว่าเด็กชาย ค. ตมกาว จึงไม่อยากคบเป็นเพื่อนด้วย

จากเทคนิคกลวิธี "ใครเอ่ย" พบว่า เด็กชาย ค. ได้รับการประเมินจากเพื่อน ๆ ที่เป็นพฤติกรรมทางบวก คือ เป็นบุคคลที่กล้าหาญ ส่วนพฤติกรรมทางลบนั้น เด็กชาย ค. เป็นเด็กที่ไม่มีความรับผิดชอบ ชอบเกรงผู้อื่น ล้อเลียนเพื่อน ทำผิดกฎ และพูดจาเหลวไหล ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะทำให้เด็กชาย ค. ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ไม่ดี

2.7 แบบสอบถาม

2.7.1 เด็กหญิง ก. จากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับข้อเท็จจริงส่วนตัว ภูมิหลัง สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต ปรากฏผลดังนี้

2.7.1.1 ประวัติส่วนตัวและครอบครัว พบว่า เด็กหญิง ก. อายุ 13 ปี กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกิดในกรุงเทพมหานคร บ้านพักอาศัยเป็นบ้านเช่าสภาพบ้านน่าอยู่ มีห้องส่วนตัว อยู่กับบิดามารดา บิดาอายุ 43 ปี อาชีพธุรกิจค้าไม้ มารดาอายุ 42 ปี อาชีพค้าขาย จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เด็กหญิง ก. มีพี่น้อง 3 คน และมีน้องต่างบิดามารดาอีก 1 คน

2.7.1.2 จากประวัติสุขภาพ พบว่า เด็กหญิง ก. มีสุขภาพแข็งแรง ไม่ค่อยเจ็บป่วยมีโรคประจำตัวคือโรคกระเพาะอาหาร จะเป็น ๆ หาย ๆ เด็กหญิง ก. รู้สึกว่าตนเองมีปัญหาด้านสุขภาพจิตเกี่ยวกับปัญหาในครอบครัว

2.7.1.3 จากแบบสอบถามการสังคมและกิจกรรมของเด็กหญิง ก. พบว่า เด็กชอบบ้านพักอาศัย และที่บ้านมีเพื่อน ๆ มาเที่ยวบ้าง อยากให้เพื่อน ๆ มาบ้านสม่ำเสมอ ทำให้รู้สึกสนุกสนาน เด็กหญิง ก. รู้สึกว่าไม่ได้ตัดสินใจด้วยตนเอง มารดาจะเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ การใช้เวลาว่างของเด็กหญิง ก. คือ ดูแลต้นไม้ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือประเภทลึกลับ อ่านหนังสือพิมพ์รายวันบ้าง ไม่ชอบฟังวิทยุ และไม่ชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง กีฬาที่สนใจมากที่สุดคือ แบดมินตัน เกี่ยวกับการแสดงต่าง ๆ การเล่นดนตรีสามารถเล่นได้

และเคยแสดงที่โรงเรียน จุดเด่นของแบบทดสอบนี้คือ เด็กหญิง ก. ไม่มีอิสระในตัวเอง ที่จะตัดสินใจทำอะไร ๆ ซึ่งทำให้เด็กมีความกดดันทางจิตใจ และจะแสดงพฤติกรรมที่ต่อต้านได้

2.7.1.4 จากแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรม การศึกษาและปัญหาของข้าพเจ้า พบว่า เด็กหญิง ก. ชอบการแสดงละครที่โรงเรียน ร่วมกิจกรรมกีฬาสี ได้รับเลือกให้เป็นผู้ถือป้ายเดินพาเหรดกีฬาสี เคยเป็นหัวหน้าชั้นเรียน และเป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำงานร่วมกับเพื่อน ชอบเรียนวิชาจริยศึกษามากที่สุด วิชาที่ชอบน้อยที่สุดคือเลขคณิตและพลศึกษา วิชาที่ยากที่สุดคือ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาที่ง่ายที่สุดคือวิชาภาษาไทย เด็กหญิง ก. รู้สึกว่าตนเองไม่ค่อยมีสมาธิในเวลาดูหนังสือ และมีความต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียน ผลการเรียนปัจจุบันอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง อนาคตอยากมีอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าหรือช่างเสริมสวย เด็กหญิง ก. ชอบโรงเรียน ส่วนบ้านนั้นเด็กบอกว่า ความเป็นอยู่ทางบ้านไม่ดี เพราะบิดามารดาทะเลาะกันบ่อย ๆ ปัญหาที่เด็กหญิง ก. ต้องการได้รับความช่วยเหลือคือ ปัญหาครอบครัว และปัญหาตามากกว่า

2.7.2 เด็กหญิง ข. จากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับข้อเท็จจริงส่วนตัว ภูมิหลัง สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต ปรากฏผลดังนี้

2.7.2.1 ประวัติส่วนตัวและครอบครัว พบว่า เด็กหญิง ข. อายุ 14 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกิดในกรุงเทพมหานคร บ้านพักอาศัยเป็นบ้านเช่าอยู่รวมกันหลายครอบครัว อยู่กับบิดาเลี้ยงและมารดา นอกจากนี้ในบ้านมีญาติพี่น้องอีกหลายคน บิดาจริงเสียชีวิตแล้ว บิดาเลี้ยงอาชีพรับจ้าง มารดาอายุ 40 ปี อาชีพค้าขาย บิดามารดาจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เด็กหญิง ข. มีพี่ต่างบิดา 3 คน และมีน้องซึ่งเป็นบุตรของบิดาเลี้ยงอีก 2 คน

2.7.2.2 จากประวัติสุขภาพ พบว่า เด็กหญิง ข. มีสุขภาพพลานามัยดี ไม่มีโรคประจำตัว ไม่เคยเจ็บป่วยร้ายแรงหรืออุบัติเหตุ มีน้ำหนัก 55 กิโลกรัม ส่วนสูง 165 เซนติเมตร

2.7.2.3 จากแบบสอบถามการสังคมและกิจกรรม พบว่า เด็กหญิง ข. ไม่ค่อยชอบบ้านที่อาศัยอยู่ รู้สึกว่าตนเองมีอิสระในการตัดสินใจที่จะทำกิจกรรมใด ๆ พอสมควร การใช้เวลาว่าง เด็กหญิง ข. ชอบฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์บ้าง ชอบอ่านหนังสือประเภทตลกขบขัน ชอบเล่นกีฬาทั้งกลางแจ้งและกีฬาในร่ม ชอบร้องเพลงและนาฏศิลป์ไทย เวลาบิณฑบาตเด็กหญิง ข. เคยทำงานพิเศษเพื่อหารายได้ส่วนตัวเป็นทุนในการเรียน เช่น รับจ้างในร้านอาหาร จึงสรุปได้ว่า เด็กหญิง ข. มีการสังคมและกิจกรรมที่คล้ายคลึงกับเด็กปกติ ปัญหาที่เด่นชัด คือ เด็กหญิง ข. ไม่ชอบบ้าน

2.7.2.4 จากแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรม การศึกษา และ ปัญหาของข้าพเจ้า พบว่า เด็กหญิง ข. มีกิจกรรมเข้าค่ายกับเพื่อน ชอบการแสดงละคร เคยได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มในเวลาทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ชอบเรียนวิชาภาษาอังกฤษมากที่สุด วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยากที่สุด เด็กหญิง ข. ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียน ปัจจุบันผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ชอบโรงเรียนมากกว่าบ้าน สิ่งที่เด็กหญิง ข. บอกว่าเป็นปัญหาคณะนี้คือ ปัญหาครอบครัวไม่มีความสุข และปัญหาตมกาว

2.7.3 เด็กชาย ค. จากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับ ข้อเท็จจริงส่วนตัว ภูมิลำเนา ปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต ปรากฏผลดังนี้

2.7.3.1 ประวัติส่วนตัวและครอบครัว พบว่า เด็กชาย ค. อายุ 14 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกิดในกรุงเทพมหานคร บ้านพักอาศัยเป็นบ้านเช่า บิดามารดาแยกกัน เด็กชาย ค. อยู่กับมารดา ยาย และพี่สาว บิดาไม่ได้รับผิดชอบครอบครัวเลย มารดาประกอบอาชีพรับจ้าง รายได้ 3,000 บาทต่อเดือน มารดาจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เด็กชาย ค. มีพี่น้อง 2 คน คือ พี่สาว 1 คน และตัวเด็กเอง

2.7.3.2 จากประวัติสุขภาพ พบว่า เด็กชาย ค. มีสุขภาพ แข็งแรงปานกลาง ไม่มีโรคประจำตัว ไม่เคยมีอุบัติเหตุร้ายแรง หรือเจ็บป่วยร้ายแรง การพูด และการได้ยินปกติ

2.7.3.3 จากแบบสอบถามการสังคมและกิจกรรม พบว่า เด็กชาย ค. มีความรู้สึกที่ดีต่อบ้านพอสมควร แต่ไม่มีเพื่อนมาที่บ้านของตนเลย อยากมีเพื่อน รู้สึกว่าตนเองมีอิสระในการตัดสินใจเอง กิจกรรมที่ชอบทำคือ ฟังเพลง ดูโทรทัศน์ประเภท การ์ตูนและภาพยนตร์จีน ภาพยนตร์ประเภทผจญภัยและการต่อสู้ ชอบอ่านหนังสือ กีฬา ชอบเล่น กีฬากลางแจ้ง และกีฬาที่สนใจมากที่สุดคือ กีฬาวิ่งแข่งขัน ชอบฟังเพลงไทยสากล มีความสนใจ นาฏศิลป์ไทย จุดเด่นของการสังคมและกิจกรรมของเด็กชาย ค. คือ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำ ร่วมกับเพื่อนมากกว่าการทำกิจกรรมภายในบ้าน

2.7.3.4 จากแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรม การศึกษาและ ปัญหาของข้าพเจ้า พบว่า เด็กชาย ค. ชอบกีฬาวิ่งแข่งและได้ร่วมกิจกรรมนี้ในโรงเรียนด้วย เคยได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำงานร่วมกับเพื่อน อยู่โรงเรียนมีเพื่อนมากกว่าที่บ้าน ชอบโรงเรียนมากกว่าบ้าน ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ วิชาที่ยากที่สุดคือวิชาภาษาอังกฤษ วิชาที่

ง่ายที่สุดคือวิชาภาษาไทย แต่อ่านหนังสือไม่ค่อยออก รู้สึกว่าตนเองไม่ค่อยมีสมาธิในการอ่านหนังสือ อยู่บ้านไม่เคยทบทวนบทเรียนเลย ไม่มีสถานที่สงบเหมาะสำหรับอ่านหนังสือและทำงานส่วนตัว ผลการเรียนค่อนข้างอ่อน ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียน อนาคตอยากเป็นทหารความรู้สึกต่อบ้าน เด็กชาย ค. บอกว่ามารดาชอบบ่นและตำหนิทุกวัน ไม่ค่อยอยากอยู่บ้าน ปัญหาหรือความไม่สบายใจที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือคือ เรื่องตมกาวและการเรียน

2.8 แบบทดสอบ

2.8.1 เด็กหญิง ก. จากแบบทดสอบ ปรากฏผลดังนี้

2.8.1.1 แบบทดสอบเชาว์ปัญญาแบบแมทริชก้าวหน้า

(Progressive Matrices for Child) พบว่า เด็กหญิง ก. มีเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง ($IQ = 99$) ในขณะที่ทำแบบทดสอบ เด็กหญิง ก. มีสมาธิดี ให้ความร่วมมือในการทำทดสอบอย่างต่อเนื่อง

2.8.1.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw A Person

Test เรียกย่อว่า DAP) พบว่า เด็กหญิง ก. วาดรูปผู้หญิงอยู่มกระดาษ วาดคนตัวเล็กมาก แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (Lack of Self Confidence) รูปที่วาดมีรายละเอียดมาก สวมเสื้อผ้าที่พิดแน่นในมือถือเคียวเกี่ยวข้าว ที่ศีรษะสวมหมวกระบายเส้นแรงแจกจากสิ่งเหล่านี้บ่งถึงผู้หญิง (มารดา) ทำให้เด็กหญิง ก. รู้สึกอึดอัดขัดข้อง ไม่สบายใจ ก่อให้เกิดความวิตกกังวล และมีแนวโน้มที่จะเป็นเด็กประพฤติผิด (Delinquent tendency possibly) ทำผิดระเบียบของสังคม ในรูปผู้ชายก็วาดตัวเล็ก ในลักษณะเสื้อผ้ามิดชิดเหมือนผู้หญิง แต่ไม่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลกับเด็กเท่ากับรูปผู้หญิงเมื่อเปรียบเทียบความรู้สึกต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง การวาดองค์ประกอบ ดวงตาเล็ก ตัวเล็ก แสดงถึงภาวะการถดถอย (Regress) และขาดวุฒิภาวะที่เหมาะสมกับวัย (Immature)

2.8.1.3 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender

Gestalt Test) พบว่า เด็กหญิง ก. จัดวางรูปภาพไม่เป็นระเบียบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาพความไม่แน่ใจ (ambivalence) การเขียนรูปในลักษณะเส้นเบา ช่องว่างระหว่างรูปมีมาก หมายถึงการปรับตัวกับผู้อื่นไม่ดี มีความขัดแย้งในการสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal Conflict) มีลักษณะของการหักขืนต่อต้านเจือปน

2.8.1.4 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence

Completion Test เรียกย่อว่า S.C.T.) พบว่า เด็กหญิง ก. มีความรู้สึกต่อครอบครัวตนเองนั้น มีทุกอย่างทางด้านวัตถุ แต่เด็กต้องการอิสระและความเป็นตัวของตัวเอง ภาวลักษณะ

ของมารดา เป็นคนชอบบ่นและควบคุมมากเกินไป แม้บางครั้งจะตามใจ ให้สิ่งที่ต้องการ แต่เด็กรู้สึกกลัวมารดาและอดอัดเป็นอย่างมากที่ไม่ได้รับอิสระ ภาพลักษณ์ของบิดา เป็นคนทำงาน ใจดี แต่ไม่มีเวลาให้ตนเลย บางวันไม่ได้พบหน้าบิดาเลย ในความรู้สึกบิดาเป็นคนขี้บ่น เด็กอยากเข้าใจว่าบิดาทำเพื่อตนเอง แต่ก็ยังทำไม่ได้ ความต้องการของเด็กหญิง ก. อยากเป็นอิสระ ไม่ต้องการให้มารดาควบคุมในการทำอะไรทั้งสิ้น และไม่ยกหักกลับไปตามกาว

2.8.2 เด็กหญิง ข. จากแบบทดสอบ ปรากฏผลดังนี้

2.8.2.1 แบบทดสอบเชาวน์ปัญญาแบบแมทริซีส์ก้าวหน้า (Progressive Matrices for child) พบว่า เด็กหญิง ข. มีระดับสติปัญญาปานกลาง (IQ = 104) ขณะทำแบบทดสอบมีสมาธิดีและร่วมมือในการทำทดสอบ

2.8.2.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw A Person Test เรียกว่า DAP) พบว่า เด็กหญิง ข. วาดรูปผู้หญิง เส้นที่ใช้วาดรูปเป็นเส้นบาง ๆ วาดไม่สมดุลย์กับตัว แสดงถึงความรู้สึกที่ไม่มั่นคง (Insecure) และมีลักษณะที่ต้องการพึ่งพิงผู้อื่น (Dependence need) รูปคนที่วาดเส้นไหล่เป็นมุมแข็ง แสดงถึงความรู้สึกที่ไม่เป็นมิตร (Hostile tendencies) กับคนภายในครอบครัว จากความรู้สึกว่ามารดาไม่รัก และไม่เอาใจใส่ ความสัมพันธ์กับบิดาเลื่องลอย ความรู้สึกเหล่านี้ทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึกไม่ค่อยเป็นมิตรกับใคร มีผลต่อมนุษยสัมพันธ์ เด็กจะสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลภายนอกได้ยาก นอกจากนี้การวาดรูปในลักษณะที่เป็นมุมแข็งอย่างนี้ ยังเป็นลักษณะเฉพาะที่พบได้ในเด็กที่มีภาวะการทำงานที่ไม่เหมาะสมของสมอง (Sign of Organicity) ส่วนในรูปผู้ชาย เด็กหญิง ข. วาดทุกส่วนเว้นเท้า และมีรอยลบบ่อยกว่า แสดงว่า เด็กมีความก้าวร้าวกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง และผู้ชายก่อให้เกิดความกังวล (Anxiety) และจากลักษณะรูปวาดที่เป็นเส้นแข็งที่มุมไหล่ก็เป็นลักษณะที่ยืนยันถึงภาวะการทำงานของสมองที่ไม่เหมาะสมอยู่ด้วย

2.8.2.3 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test) พบว่า เด็กหญิง ข. วาดรูปทุกรูปเล็กกว่าแบบ ในรูปที่ต้องวาด 2 ส่วน ให้สัมผัสกัน จะวาดได้ลำบากมาก มีการลบบ่อย น้ำหนักเส้นไม่สม่ำเสมอ หนักบางเบาบ้างจากสิ่งเหล่านี้ แสดงให้เห็นสภาพอารมณ์ที่ไม่มั่นคง และการรับรู้ที่ผิดขนาดไปจากความจริง ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงภาวะการทำงานที่ไม่เหมาะสมของสมอง (Organicity) นอกจากนี้ยังบ่งถึงปมด้อยของตัวเด็กอันเกิดจากการขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว ขาดความกล้าในการแสดงออก และสร้างสัมพันธ์ภาพกับสิ่งแวดล้อมได้ยาก

2.8.2.4 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence

Completion Test เรียกย่อว่า S.C.T.) พบว่า เด็กหญิง ข. มีความรู้สึกว่าครอบครัวตนเองไม่มีความสุข บิดาเสียชีวิตตั้งแต่เด็กยังเล็ก ๆ มารดามีสามีใหม่ ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ตนเอง อีกทั้งบิดาเลี้ยงไม่ถูกกับเด็กหญิง ข. อีกด้วย ทำให้ไม่มีความสุขในบ้าน ภาพลักษณ์ของมารดานั้นมารดาเป็นผู้หญิงที่ดู ด่าเก่ง ชอบตี และไม่รักไม่เอาใจใส่ในตัวเด็ก เด็กต้องการความรักและเอาใจใส่จากมารดาของตนเองมากกว่านี้ ส่วนภาพลักษณ์ของบิดา บิดาจริงเสียชีวิต มีบิดาเลี้ยงที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างไม่ดี ข้อดีของเด็กหญิง ข. จากแบบทดสอบนี้คือ เด็กหญิง ข. ยังมีเป้าหมายในอนาคต และเป้าหมายนั้นไม่ได้อยู่ไกลเกินกว่าที่เด็กจะเป็นไปได้ โดยมีความคิดอยากเป็นช่างเสริมสวย

2.8.3 เด็กชาย ค. จากแบบทดสอบ ปรากฏผลดังนี้

2.8.3.1 แบบทดสอบเชาวน์ปัญญาแบบแมทริซีสก้าวหน้า

(Progressive Matrices for child) พบว่า เด็กชาย ค. มีระดับสติปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง (IQ = 92) ขณะทำแบบทดสอบให้ความร่วมมือ และตั้งใจทำดี

2.8.3.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw A

Person Test เรียกย่อว่า DAP) พบว่า เด็กชาย ค. วาดภาพทั้งชายและหญิง แยกความแตกต่างกันตรงทรงผมเท่านั้น องค์ประกอบอื่นเหมือนกันหมด รูปที่วาดดูเด็กกว่าอายุจริงของผู้วาด ซึ่งแสดงถึงวุฒิภาวะที่ไม่เหมาะสม (Immature) รูปที่วาดมีลักษณะเป็นแท่งเป็นเหลี่ยม เป็นการบ่งชี้ถึงภาวะการทำงานของสมองที่ไม่เหมาะสม (Sign of Organicity)

2.8.3.3 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender

Gestalt Test) พบว่า เด็กชาย ค. วาดรูปภาพเป็นเส้นหนักดำและลบป้อย โดยเฉพาะรูปที่ต้องการให้สัมผัสกัน เป็นลักษณะของการทำงานที่ไม่เหมาะสมของสมอง (Sign of Organicity) นอกจากนั้นการวาดรูปยังบ่งถึงความวิตกกังวล

2.8.3.4 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence

Completion Test เรียกย่อว่า S.C.T.) พบว่า เด็กชาย ค. มีความรู้สึกต่อครอบครัวคือ บิดามารดาแยกกัน บรรณาธิปไตยมารดาอยู่ด้วยกัน เมื่อเทียบกับครอบครัวอื่นครอบครัวตัวเองดีพอใช้ได้ ภาพลักษณ์ของบิดา ไม่มีความผิดอะไร อยากให้บิดามีงานดี ๆ ทำ เพื่อจะได้มีเงินเดือนมาก ๆ ส่วนภาพลักษณ์ของมารดา ชอบด่า ตี ๆ ร้าย ๆ อนาคตเด็กชาย ค. ใฝ่ฝันอยากขับรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง มีความคิดว่าไม่อยากติดยาเสพติด

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลทั้ง 8 เทคนิค ผู้วิจัยวินิจฉัยได้ว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมตกขาว

ทั้ง 3 คน มีสาเหตุต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 สาเหตุจากลักษณะส่วนตัวของเด็ก

3.1.1 เด็กหญิง ก. พบว่า ข้อมูลทั้งหมดมีความสอดคล้องกันคือ เด็กหญิง ก. อยู่ในวัยย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความต้องการเป็นอิสระ แต่ถูกเลี้ยงดูแบบควบคุมมากเกินไป ทำให้เด็กขาดโอกาสในการพัฒนาตนเอง ขาดประสบการณ์ในการตัดสินใจ มีผลทำให้เป็นเด็กขาดวุฒิภาวะ (Immature) เมื่อเผชิญปัญหา จึงมีลักษณะของพฤติกรรมที่ถดถอยได้ ถึงแม้ว่าเด็กหญิง ก. จะเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล และเมื่อเด็กถูกควบคุมมากขึ้น ทำให้รู้สึกอึดอัด การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองในลักษณะนี้ มีแนวโน้มที่จะเป็นเด็กต่อต้านและประพฤติผิด (Delinquent Child) เมื่อมีโอกาสเพราะความกดดันต่าง ๆ ดังนั้น การใช้त्मการของ เด็กหญิง ก. เป็นการบอกถึงพฤติกรรมต่อต้านอย่างหนึ่ง

3.1.2 เด็กหญิง ข. พบว่า ข้อมูลทั้งหมดมีความสอดคล้องกันคือ เด็กหญิง ข. เป็นเด็กที่ชอบฟังฟังผู้อื่น ตามใจเพื่อน ไม่มีความมั่นคงด้านอารมณ์และจิตใจ เป็นลักษณะของเด็กที่ถูกชักจูงได้ง่าย ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขาดความรักความอบอุ่นในชีวิต ขาดการกระตุ้น ไม่มีแรงจูงใจ รู้สึกว่าตนเองไม่มีความสุข เมื่อเด็กหญิง ข. ต้องเผชิญปัญหามากขึ้น จึงแก้ปัญหาด้วยการตัดสินใจที่ไม่เหมาะสม หันไปพึ่งยาเสพติดด้วยการดื่มกาว

3.1.3 เด็กชาย ค. พบว่า ข้อมูลทั้งหมดมีความสอดคล้องกันคือ เด็กชาย ค. มีอารมณ์หงุดหงิด โกรธง่าย ขาดความรับผิดชอบ ขาดวุฒิภาวะ ขาดสมาธิ มีปัญหาการเรียนอ่อน เนื่องจากสภาพครอบครัวแตกแยก มารดามีการเลี้ยงดูแบบไม่คงเส้นคงวา ทำให้เด็กชาย ค. ปรับตัวค่อนข้างยาก อีกทั้งครอบครัวขาดบิดา ซึ่งทำให้เด็กขาดแบบอย่างของผู้ชาย จะเลียนแบบบทบาทและเอกลักษณ์ของผู้ชายไม่ได้ (Male Identity) และขณะนี้เด็กชาย ค. เข้าสู่วัยรุ่น โดยธรรมชาติของวัย ต้องพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองตามบทบาทที่ถูกต้อง ในกรณีนี้อาจทำให้เกิดความขัดแย้งในใจ ประกอบกับครอบครัวมีปัญหาทำให้เกิดความกดดันทางอารมณ์ และเด็กชาย ค. ยังมีแนวโน้มของความผิดปกติของสมองด้วย เป็นปัจจัยเสริมให้เด็กเกิดปัญหา อารมณ์ และการปรับตัวมากขึ้น เมื่อเผชิญปัญหาจึงใช้การดื่มกาวเป็นทางออกในการแก้ปัญหา

3.2 สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

3.2.1 เด็กหญิง ก. พบว่า สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมत्मการของเด็กหญิง ก. คือ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบควบคุมมากเกินไป จึงทำให้เด็กไม่มีอิสระในการตัดสินใจ และไม่กล้าที่จะตัดสินใจเมื่อเผชิญปัญหา ไม่ทราบว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร

ผู้ใหญ่ก็ยิ่งควบคุมมากขึ้น เพราะคิดว่าเด็กไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เป็นปฏิกริยาลูกโซ่ กลับไปกลับมา ซึ่งลักษณะดังกล่าว ทำให้เด็กหญิง ก. สูญเสียความเชื่อมั่นในตนเอง พฤติกรรมที่แสดงออก มีลักษณะของการกระทำที่ขัดขึ้นต่อต้าน ประกอบกับสภาพแวดล้อมในสังคม ซึ่งอาจเป็นโรงเรียน หรือชุมชนที่พิกอภัย มีลักษณะ เป็นแหล่งสลับ มีการมั่วสุมการใช้ยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น เมื่อเด็กหญิง ก. ขาดความสุขในบ้าน อยากออกไปพบเพื่อนนอกบ้าน จึงทำให้ถูกชักจูงให้ลองดมกาวจนติดได้ในที่สุด

3.2.2 เด็กหญิง ข. พบว่า สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดมกาว ของเด็กหญิง ข. คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เด็กขาดความรักความอบอุ่น ไม่ได้รับการดูแล เอาใจใส่ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าบ้านไม่มีความสุข เด็กหญิง ข. มีความขัดแย้งกับบิดาเลี้ยงเสมอ ส่วนมารดาถือตัวเป็นประจำ ทำให้เด็กเกิดปัญหาอารมณ์ ไม่มีความสุข ไม่มีความมั่นคงทางจิตใจ บางครั้งชอบช่วยเหลือผู้อื่น เป็นการเรียกร้องความสนใจ ให้ผู้อื่นเกิดความสงสาร การกระทำมักจะต้องการพึ่งพาผู้อื่น ถูกชักจูงได้ง่าย นอกจากนี้สภาพแวดล้อมในสังคม ซึ่งอาจเป็นโรงเรียนหรือชุมชนมีลักษณะ เป็นแหล่งสลับ มีการมั่วสุมการใช้ยาเสพติดมาก เมื่อเด็กหญิง ข. ประสบปัญหาต่าง ๆ ภายในบ้าน และได้คบเพื่อนนอกบ้าน จึงทำให้ถูกชักจูงให้ลองดมกาวจนติดได้ในที่สุด

3.2.3 เด็กชาย ค. พบว่า สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดมกาว ของเด็กชาย ค. คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม อยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาดครอบครัวแตกแยก มารดามีสภาพอารมณ์ไม่มั่นคง ตี ๆ ร้าย ๆ ชอบบ่นด่าทุกวัน ขาดการดูแล เอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่นเท่าที่ควร เพราะมารดาต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว แม้แต่ด้านการเรียนของเด็กชาย ค. ยังขาดการดูแลจนเรียนหนังสืออ่อน ทำให้เรียนไม่ได้ดี ถึงแม้ว่าสติปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนั้นสภาพบ้านคับแคบ ไม่เอื้ออำนวย ทำให้เด็กชาย ค. ไม่อยากอยู่บ้าน ประกอบกับสิ่งแวดล้อมในสังคมหรือชุมชนที่พิกอภัยเป็นแหล่งสลับ มีการมั่วสุมการใช้ยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น จึงทำให้เด็กชาย ค. ถูกชักจูงให้ดมกาวจนติดได้ในที่สุด

4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

4.1 เด็กหญิง ก. ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

4.1.1 การให้คำปรึกษากับเด็กหญิง ก. โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Counseling) โดยทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถอยู่ในตนเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิต อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเอง ไม่มีความสุข ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถ

เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพในบรรยากาศที่อบอุ่น มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้อง

ในการให้คำปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. เริ่มต้นการให้คำปรึกษา การสร้างความคุ้นเคยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่นและกล้าระบายปัญหาให้ผู้วิจัยทราบ
2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การเขียน การสะท้อนความรู้สึก การทำให้เกิดความกระฉับกระเฉง การยอมรับ การใช้คำถามปลายเปิด และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ตลอดเวลาที่ดำเนินการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเข้าใจตนเอง และมองเห็นแนวทางในการลดพฤติกรรมดกขาว และมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากขึ้น
3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่สนทนาตลอดจนบอกแนวทางในการลดพฤติกรรมดกขาว และมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วนัดหมายครั้งต่อไป

4.1.2 ขอความร่วมมือกับครูอาจารย์ ตลอดจนเพื่อนนักเรียนและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กหญิง ก. เพื่อปรึกษาปัญหาของเด็กและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา การปรับตัวในสังคม ให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.1.3 ผู้วิจัยพบมารดาและพี่น้องที่เกี่ยวข้องกับเด็กหญิง ก. เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ตลอดจนชี้แนวทางในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับยุคครองพร้อมทั้งการให้คำปรึกษากับมารดา เป็นการป้องกันและส่งเสริมการมีสุขภาพจิตที่ดีในครอบครัว

4.2 เด็กหญิง ข. ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

4.2.1 การให้คำปรึกษากับเด็กหญิง ข. โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Counseling) โดยทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับคำปรึกษา มีความสามารถอยู่ในตนเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิตอันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข ผู้รับคำปรึกษา มีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพในบรรยากาศที่อบอุ่น มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้อง

ในการให้คำปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็น 3 ขั้นตอน เช่นเดียวกับเด็กหญิง ก.

4.2.2 ผู้วิจัยร่วมปรึกษากับครูอาจารย์ เพื่อนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับ

เด็กหญิง ข. เพื่อปรึกษาปัญหาต่าง ๆ เป็นการร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา

ให้เด็กหญิง ข. สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.2.3 ผู้วิจัย มารดา และบุคคลในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับ

เด็กหญิง ข. ขอความร่วมมือในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพจิตเด็ก ด้วยการชี้แนะทาง

วิถีการอบรม เลี้ยงดู ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่ทั้งทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ พร้อมทั้ง กระตุ้น ส่งเสริม ให้กำลังใจ ในการศึกษาต่อเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต ตามความเหมาะสม กับความสามารถ ความสนใจของเด็กหญิง ข. และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

4.3 เด็กชาย ค. ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

4.3.1 การให้คำปรึกษากับเด็กชาย ค. โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษา

แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Counseling) โดยทฤษฎีนี้เน้นความจริง ของชีวิตว่า ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถอยู่ในตนเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิต

อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถ เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับคำปรึกษา เข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพในบรรยากาศที่อบอุ่น มีการยอมรับและเข้าใจปัญหา อย่างถูกต้อง

ในการให้คำปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็น 3 ขั้นตอนเช่นเดียวกับ เด็กหญิง ก.

4.3.2 ผู้วิจัยร่วมปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ เพื่อนักเรียน เพื่อขอ

ความร่วมมือในการช่วยเหลือในการแก้ปัญหา ให้กำลังใจและเข้าใจในพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

โดยเฉพาะด้านกีฬา ซึ่งเด็กชาย ค. มีความสามารถทางกีฬาวิ่ง ให้เด็กได้เป็นนักกีฬาของ

โรงเรียน เป็นการแสดงความสามารถของเด็กเอง ตลอดจนการมีรูปแบบในการพัฒนาตนเอง

อย่างเหมาะสมในรูปแบบของอาจารย์ผู้ชายที่สอนวิชาพลศึกษา เพื่อการพัฒนาความเป็นตัวของ ตัวเองได้อย่างหนึ่ง

4.3.3 ผู้วิจัยปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับมารดาและพี่สาวของ

เด็กชาย ค. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวของเด็กมากขึ้น ชี้แนะทางในการอบรมเลี้ยงดู

การดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียน ความประพฤติและอารมณ์ให้มีการปรับตัวในครอบครัวเพื่อ การมีสุขภาพจิตที่ดี

5. การทำนายผล

5.1 เด็กหญิง ก. จากสภาพปัญหาของเด็กหญิง ก. ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมตามทวามีสาเหตุเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ควบคุมเด็กมากเกินไป ทำให้เด็กรู้สึกไม่ได้รับอิสรภาพ มีผลต่อการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ขาดวุฒิภาวะ และทำให้เด็กหญิง ก. มีพฤติกรรมต่อต้านด้วยการดกทว ผู้วิจัยพิจารณาสาเหตุดังกล่าวแล้วพฤติกรรมนี้ไม่รุนแรงนัก หากทุกฝ่ายร่วมมือกันช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้วยการดูแลเอาใจใส่เด็กหญิง ก. ตลอดจนเปลี่ยนวิธีการอบรมเลี้ยงดูให้เหมาะสม เด็กหญิง ก. น่าจะมีพฤติกรรมดกทวลดลงหรือเลิกดกทว และมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น จึงกล่าวได้ว่า การทำนายผลอยู่ในเกณฑ์ดี

5.2 เด็กหญิง ข. จากสภาพปัญหาของเด็กหญิง ข. ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมดกทวมีสาเหตุจากการพัฒนาบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย ทำให้เด็กรู้สึกขาดความมั่นคงทางจิตใจ มีความกังวลใจ ประกอบกับการมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับบิดาเลี้ยง ทำให้เด็กขาดความสุข ขาดความเป็นตัวของตัวเอง มีลักษณะพึ่งพิงผู้อื่น นอกจากนี้ เด็กหญิง ข. ยังมีลักษณะบ่งชี้ถึงการทำงานที่ไม่เหมาะสมของสมอง (Sign of Organicity) ที่แสดงถึงพยาธิสภาพที่เกิดขึ้นแล้วมีผลต่อการรับรู้ การเรียนรู้ และการควบคุมอารมณ์ เด็กหญิง ข. จะขาดการยับยั้งตนเองได้ง่ายถ้ามีแรงกดดัน พยาธิสภาพเหล่านี้น่าจะตรวจวินิจฉัยต่อไปได้ ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงนัก ประกอบกับเด็กหญิง ข. อยู่ในวัยที่สามารถจะแก้ไขปรับปรุงได้ โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมที่เข้าใจและให้การเรียนรู้ที่ถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดความกดดัน ตลอดจนได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่ายในการช่วยเหลือแก้ไขเป็นอย่างดี เด็กก็จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ พฤติกรรมดกทวน่าจะลดลงหรือเลิกดกทว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การทำนายผลอยู่ในเกณฑ์ดี

5.3 เด็กชาย ค. จากสภาพปัญหาของเด็กชาย ค. ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมดกทวมีสาเหตุจากการพัฒนาบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมของครอบครัว อยู่ในสภาพครอบครัวแตกแยก นอกจากนี้เด็กชาย ค. ยังมีลักษณะบ่งชี้ถึงการทำงานที่ไม่เหมาะสมของสมอง (Sign of Organicity) ซึ่งแสดงถึงพยาธิสภาพที่เกิดขึ้นแล้วมีผลต่อการรับรู้ เรียนรู้ และการควบคุมอารมณ์ พยาธิสภาพเหล่านี้น่าจะตรวจวินิจฉัยต่อไปได้ ผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุดังกล่าวไม่รุนแรงนัก และเด็กชาย ค. อยู่ในวัยที่สามารถจะแก้ไขปรับปรุงได้ โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมที่เข้าใจ ให้การเรียนรู้ที่ถูกต้อง ตลอดจนได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่ายในการช่วยเหลือแก้ไขเป็นอย่างดี เด็กก็จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ พฤติกรรมดกทวน่าจะลดลงหรือเลิกดกทว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การทำนายผลอยู่ในเกณฑ์ดี

6. การติดตามผล

6.1 เด็กหญิง ก. หลังจากการให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ พบว่า เด็กหญิง ก. มีพฤติกรรมรวมท้าวลดน้อยลง มีสภาพจิตใจดีขึ้น สนใจการเรียนรู้ดีขึ้นกว่าเดิม มาโรงเรียนสม่ำเสมอ และมีแนวโน้มที่ เด็กหญิง ก. จะเลิกดมกาว ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักจิตวิทยา ซึ่งคอยดูแลเอาใจใส่ด้านสุขภาพจิตของเด็กในโรงเรียน จะต้องติดตามผลต่อไปตลอดเวลาที่เด็กหญิง ก. ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนี้ และจากการพบเด็กหญิง ก. ครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2536 เด็กหญิง ก. เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ช่วยมารดาประกอบอาชีพค้าขาย และเลิกดมกาวแล้ว

6.2 เด็กหญิง ข. หลังจากการให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ พบว่า เด็กหญิง ข. มีพฤติกรรมรวมท้าวลดน้อยลงมาก และมีแนวโน้มที่จะเลิกดมกาว สนใจการเรียนรู้ดีขึ้น เมื่อมีปัญหาจะมาปรึกษากับผู้วิจัยเสมอ สภาพจิตใจของเด็กหญิง ข. มีความสุขบ้างพอสมควร ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักจิตวิทยา ซึ่งใกล้ชิดกับเด็กในโรงเรียน จะต้องติดตามผลต่อไปตลอดเวลาที่เด็กหญิง ข. ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนี้ และจากการพบเด็กหญิง ข. ครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2536 เด็กหญิง ข. เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ประกอบอาชีพรับจ้างอยู่โรงงานไม้แห่งหนึ่ง และเลิกดมกาวอย่างเด็ดขาด

6.3 เด็กชาย ค. หลังจากการให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ พบว่า เด็กชาย ค. มีพฤติกรรมรวมท้าวลดน้อยลง แต่มีการสูบบุหรี่บ้าง ด้านการเรียนรู้มีความสนใจในกิจกรรมมากขึ้น ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักจิตวิทยา ซึ่งใกล้ชิดกับเด็กในโรงเรียน จะต้องติดตามผลต่อไปตลอดเวลาที่เด็กชาย ค. ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนี้ และจากการพบเด็กชาย ค. ครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2536 เด็กชาย ค. เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และประกอบอาชีพรับจ้างอยู่โรงงานแห่งหนึ่ง แต่ยังมีพฤติกรรมรวมท้าวบ้างและสูบบุหรี่ด้วย

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

7.1 เด็กหญิง ก. การศึกษารายกรณีของเด็กหญิง ก. ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาพบว่า พฤติกรรมรวมท้าวและปัญหาอื่น ๆ ของเด็กนั้น ผลของการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานั้นไปในทางที่ดีขึ้น คือเลิกดมกาวแล้ว หลังจากที่ได้รับความร่วมมือกับบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กหญิง ก. ช่วยกันแก้ไขปัญหามาจนถึงปัจจุบันเด็กหญิง ก. เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และช่วยมารดาค้าขาย

7.2 เด็กหญิง ข. การศึกษารายกรณีของเด็กหญิง ข. ตลอดระยะเวลา ที่ทำการศึกษพบว่า พฤติกรรมตกขาวและปัญหาอื่น ๆ ของเด็กนั้น ผลของการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาเป็นไปในทางที่ดีขึ้น คือเลิกตกขาวแล้ว หลังจากที่ได้รับความร่วมมือกับบุคคล หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กหญิง ข. ช่วยกันแก้ไข้ปัญหา จนถึงปัจจุบันเด็กหญิง ข. เรียนจบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และประกอบอาชีพรับจ้างอยู่ในโรงงานได้

7.3 เด็กชาย ค. การศึกษารายกรณีของเด็กชาย ค. ตลอดระยะเวลา ที่ทำการศึกษพบว่า พฤติกรรมตกขาวและปัญหาอื่น ๆ ของเด็กนั้น ผลของการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาเป็นไปในทางที่ดีขึ้น ถึงแม้ว่าการตกขาวของเด็กชาย ค. ยังมีอยู่ แต่การปรับตัว ในสังคมและการเรียนของเด็กดีขึ้น และสามารถเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขณะนี้ทำงาน รับจ้างอยู่โรงงานแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษา

8.1.1 เด็กหญิง ก. ควรจะรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้นในเรื่องของ ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ตลอดจนการเรียนรู้สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการปรับตัวให้เหมาะสมในการดำเนินชีวิตที่เจริญก้าวหน้าต่อไป

8.1.2 เด็กหญิง ข. ควรจะรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น และยอมรับ สภาพของตนเอง รู้จักใช้ศักยภาพของตนมาคิดหาเหตุผลในการเลือกตัดสินใจแนวทางในการดำเนิน ชีวิตอย่างมีความสุข

8.1.3 เด็กชาย ค. ควรจะยอมรับและเข้าใจในความสามารถของตนเอง รู้จักใช้ศักยภาพของตนมาพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสังคม เพื่อเป็น ผู้ที่มีความสุข ความสำเร็จในชีวิต

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา

8.2.1 เด็กหญิง ก.

8.2.1.1 บิดามารดา ควรจะคำนึงถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดู ที่เหมาะสม ถูกต้องตามขั้นพัฒนาการของเด็กพอสมควร พยายามที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ หรือประสบการณ์ชีวิต เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ เด็กหญิง ก. ได้พัฒนา ตนเองทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม

8.2.1.2 อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา ควรให้ ความสนใจและยอมรับปัญหาของเด็ก เอาใจใส่ดูแลอย่างต่อเนื่อง ให้กำลังใจ ให้ความไว้วางใจ

ตลอดจนให้คำปรึกษากับเด็กหญิง ก. เพื่อเป็นการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาลดน้อยลงหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นใหม่ เป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาและส่งเสริมสุขภาพจิต สุขภาพกายที่ดีต่อไป

8.2.2 เด็กหญิง ข.

8.2.2.1 บิดามารดา ควรคำนึงถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูให้เป็นไปตามขั้นพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้เด็กหญิง ข. ได้พัฒนาตนเองในทุกด้านอย่างสมบูรณ์ ส่งเสริมกิจกรรมหรือประสบการณ์ชีวิต ตลอดจนการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กหญิง ข. มีอนาคตที่เจริญรุ่งเรือง

8.2.2.2 อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารศึกษา ควรให้ความสนใจ ดูแลเอาใจใส่ และติดตามผลการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ให้กำลังใจ แนะนำว่ามีชีวิตที่ดีงาม ให้เด็กหญิง ข. รู้สึกว่ายังมีผู้ที่เข้าใจและห่วงใยตน และเกิดความไว้วางใจ เพื่อมาขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์ได้ เป็นการช่วยให้เด็กหญิง ข. ได้พัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

8.2.3 เด็กชาย ค.

8.2.3.1 บิดามารดา ควรคำนึงถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลเอาใจใส่ในตัวเด็กทุก ๆ ด้าน ให้เด็กชาย ค. ได้พัฒนาตนเองโดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม ให้คำนึงถึงความต้องการของเด็ก ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ฝึกให้เด็กได้มีความรับผิดชอบกิจกรรมภายในครอบครัว เป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่

8.2.3.2 อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารศึกษา ควรให้ความสนใจและติดตามเอาใจใส่เด็กอย่างต่อเนื่อง ให้กำลังใจ ส่งเสริมกิจกรรมที่เด็กทำได้ดี หรือเด็กสนใจ เป็นการกระตุ้นให้เด็กชาย ค. ได้รู้ถึงความสามารถที่แท้จริงของตนเอง และสามารถพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่ เมื่อเด็กมีกิจกรรมที่สนใจแล้ว พฤติกรรมดุดมกาวน่าจะลดลง หรือเลิกดุดมกาว

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจจะศึกษาในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

8.3.1 เด็กหญิง ก. บุคคลที่สนใจจะศึกษาต่อไป ควรสร้างสัมพันธภาพที่ดี ยอมรับและเข้าใจในตัวผู้รับการศึกษา สร้างความไว้วางใจ เอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือหากมีปัญหาใหม่เกิดขึ้น ควรได้ศึกษาหาสาเหตุของปัญหา เพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือแก้ไขตามความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ผู้รับการศึกษา ดำเนินชีวิตอยู่

8.3.2 เด็กหญิง ข. บุคคลที่สนใจจะศึกษาต่อไป ควรสร้างสัมพันธภาพ
ความเป็นกันเอง ยอมรับและเข้าใจ ให้เด็กเกิดความไว้วางใจ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึก
ในตัวเอง รู้สึกรับรู้ความไม่สบายใจต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นใหม่ เพื่อหาแนวทางใน
การช่วยเหลือ ดูแลให้เด็กได้พัฒนาตนเองไปสู่อนาคตที่เหมาะสม

8.3.3 เด็กชาย ค. บุคคลที่สนใจศึกษาต่อไป ควรสร้างสัมพันธภาพ
ที่ดี ยอมรับและเข้าใจในตัวผู้รับการศึกษา สร้างความไว้วางใจ เอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือแก้ไข
ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือหากมีปัญหาใหม่เกิดขึ้นควรได้ศึกษาหาสาเหตุของปัญหา เพื่อหาแนวทางใน
การช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมสุดตมสารระเหยอย่างละเอียดให้ทราบถึงปัญหาดัง ๆ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาลดลดจนการป้องกันพฤติกรรมสุดตมสารระเหยในเด็กชั้นประถมศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ที่มีพฤติกรรมสุดตมสารระเหยจำนวน 13 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ที่มีพฤติกรรมสุดตมสารระเหยจำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การเยี่ยมบ้าน
4. อัตชีวประวัติ
5. บันทึกประจำวัน
6. สังคมมิติ
7. แบบสอบถาม

7.1 แบบสอบถามประวัติส่วนตัวและครอบครัว

- 7.2 ประวัติสุขภาพของนักเรียน
- 7.3 การสังคมและกิจกรรมของนักเรียน
- 7.4 กิจกรรม การศึกษา และปัญหาของนักเรียน
- 8. แบบทดสอบ
 - 8.1 แบบทดสอบเชาว์ปัญญาแบบแมทริซีสถ้าวหน้า (Progressive Matrices for Child)
 - 8.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw A Person Test)
 - 8.3 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)
 - 8.4 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test)

วิธีดำเนินการศึกษา

ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน เป็นรายกรณี โดยใช้กระบวนการในการศึกษาเป็นรายกรณี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกันและการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

1. ประวัติ

1.1 เด็กหญิง ก. เป็นบุตรคนที่ 3 ในจำนวนพี่น้อง 3 คน และมีน้องบุญธรรมอีก 1 คน ปัจจุบันอายุ 13 ปี เป็นหญิงไทย รูปร่างลั่นทัด ผิวเนื้อขาวเหลือง หน้าตาดี ขี้มเข้มแจ่มใส แต่งกายเสื้อผ้าสะอาด เรียบร้อย พูดรู้เรื่อง เสียงดังฟังชัด มีสัมมาคารวะ สุขภาพเรียบร้อย บุคลิกภาพภายนอกดี อาศัยกับบิดามารดา บิดาไม่ค่อยมีเวลาให้กับเด็กหญิง ก. ส่วนมารดามักจะคอยควบคุมความประพฤติและการกระทำใด ๆ ของเด็กหญิง ก. เสมอ ความสัมพันธ์กับมารดาจะขัดแย้งกันบ่อย เด็กหญิง ก. รู้สึกว่ามารดารักพี่สาวมากกว่าตนเอง

ลักษณะของบุคลิกภาพเป็นเด็กขาดวุฒิภาวะ ไม่เป็นตัวของตัวเอง การตัดสินใจไม่ดี มีแนวโน้มที่จะเป็นเด็กต่อต้านและประพฤติผิด (Delinquent Child) ได้เมื่อมีโอกาส เพราะถูกผู้ใหญ่ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดมากเกินไป ไม่มีอิสระในการตัดสินใจ รู้สึกอึดอัด มีความกดดัน การหันมาดมกาวเป็นการต่อต้านอย่างหนึ่ง

1.2 เด็กหญิง ข. เป็นบุตรคนเดียวของบิดามารดาจริง มารดาเคยมีสามีมาก่อน และมีบุตร 3 คน ซึ่งเป็นพี่ของเด็กหญิง ข. บิดาจริงของเด็กเสียชีวิตตั้งแต่เด็กหญิง ข. อายุได้ 3 ปี ปัจจุบันมารดามีสามีใหม่ และมีบุตรอีก 2 คน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างยากจน ปัจจุบันเด็กหญิง ข. อายุ 14 ปี เป็นหญิงไทย รูปร่างสันเที๊ยะ ผิวเนื้อขาวเหลือง หน้าตาไม่ค่อยยิ้มแย้มแจ่มใส พูดรู้เรื่อง เสียงดังฟังชัด สุขภาพร่างกายสมบูรณ์ มีสัมมาคารวะ สุขภาพเรียบร้อย ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ค่อยมีความสุข บิดาเลี้ยงมักจะมีอาการขัดแย้งกับเด็กหญิง ข. บ่อย ๆ มารดาไม่ค่อยสนใจ ไม่ให้ความรักความอบอุ่นเท่าที่ควร เด็กหญิง ข. มีความรู้สึกว่ายู่บ้านไม่มีความสุข สภาพแวดล้อมในบ้านและแหล่งชุมชนไม่ดี ลักษณะโดยทั่วไปเด็กหญิง ข. เป็นเด็กที่อ่อนไหวง่าย มีระเบียบวินัยในตนเอง แต่สิ่งแวดล้อมดังกล่าวมีผลทำให้เด็กมีลักษณะขาดความมั่นคงทางจิตใจ มีความกังวล ขาดความสุข ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ชอบพึ่งพา (Dependence) นอกจากนี้ เด็กหญิง ข. ยังมีลักษณะที่บ่งชี้ถึงการทำงานที่ไม่เหมาะสมของสมอง (Sign of Organicity) ซึ่งมีผลต่อสภาพการรับรู้ เรียนรู้ และการควบคุมอารมณ์ เด็กจะขาดการยับยั้งตนเองได้ง่ายหากมีความกดดัน ปัจจุบันเหล่านี้มีผลต่อการดมกาวของเด็กหญิง ข.

1.3 เด็กชาย ค. เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวนพี่น้อง 2 คน บิดามารดาแยกกันตั้งแต่เด็กชาย ค. อายุได้ 7 ปี สภาพครอบครัวแตกแยก ขาดรูปแบบของผู้ชาย การอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ มารดามีลักษณะชอบบ่นเล่าเสมอ ไม่มีเวลาดูแลอย่างใกล้ชิด ต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว สภาพแวดล้อมในบ้านและแหล่งชุมชนไม่ดี ปัจจุบันเด็กชาย ค. อายุ 14 ปี เป็นชายไทย รูปร่างสันเที๊ยะ ผิวเนื้อดำแดง หน้าตาทำทางเคร่งครึม ยิ้มแย้มบ้างนิดหน่อย แต่งกายเสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อย พูดจาดี เสียงดังฟังชัด สุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ลักษณะนิสัยเป็นเด็กไม่โอ้อวด อารมณ์รุนแรง มีน้ำใจซื่อสัตย์ การเรียนอ่อน ไม่ค่อยสนใจเรียน ไม่มีสมาธิเวลาเรียน มาโรงเรียนสม่ำเสมอ แต่ขาดความรับผิดชอบในการทำงานส่งครู เป็นเด็กที่ปรับตัวค่อนข้างยาก ขาดแบบอย่างผู้ชาย การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองตามบทบาทไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดความขัดแย้งในใจ ประกอบกับครอบครัวมีปัญหาความกดดันทางอารมณ์ นอกจากนี้เด็กชาย ค. มีแนวโน้มของความผิดปกติของการทำงานที่

ไม่เหมาะสมของสมอง (Sign of Organicity) เป็นปัจจัยทำให้เกิดปัญหามากขึ้น
เมื่อเผชิญปัญหาจึงพึ่งการดมกาวเป็นทางออกในการแก้ปัญหาได้

สรุปประวัติกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน พบว่า เป็นนักเรียนอายุประมาณ 13 - 14 ปี
ซึ่งอยู่ในวัยย่างเข้าสู่วัยรุ่น เป็นนักเรียนหญิง 2 คน และนักเรียนชาย 1 คน ซึ่งมีปัญหา
ทางอารมณ์จากสภาพแวดล้อมทางบ้านเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม
สภาพครอบครัวแตกแยก ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างยากจน สภาพแวดล้อมไม่ดี
อยู่ในแหล่งชุมชนแออัด ทำให้การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนทั้ง 3 คน ไม่เหมาะสม มีผลต่อ
การปรับตัวและการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้เด็กหญิง ข. และเด็กชาย ค. ยังมี
แนวโน้มของความผิดปกติของการทำงานที่ไม่เหมาะสมของสมอง (Sign of Organicity)
ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมดมกาวของนักเรียนได้

2. การวินิจฉัย

2.1 เด็กหญิง ก. จากการศึกษาพบว่า เด็กหญิง ก. มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว
ด้านความสัมพันธ์กับมารดา บิดามารดามีการทะเลาะกันบ่อย เด็กหญิง ก. ถูกควบคุมมากเกินไป
ไม่ได้รับอิสรภาพในการตัดสินใจ ทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาตนเอง การปรับตัวกับผู้อื่นไม่ดี
การสร้างสัมพันธ์ภาพไม่ดี ไม่กล้าตัดสินใจ และเมื่อเผชิญปัญหาจะแสดงพฤติกรรมถดถอย
พฤติกรรมดมกาวเป็นลักษณะที่บ่งถึงการต่อต้านและขัดขืนต่อผู้ใหญ่

2.2 เด็กหญิง ข. จากการศึกษาพบว่า เด็กหญิง ข. มีปัญหาด้านอารมณ์ที่
เกิดจากปัญหาครอบครัวที่ไม่มีความสุข สิ่งแวดล้อมไม่ดี การอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ขาดการ
ดูแลเอาใจใส่ ทำให้เด็กหญิง ข. มีลักษณะไม่มีความมั่นคงทางจิตใจ ต้องพึ่งพาผู้อื่น ถูกชักจูง
ได้ง่าย เมื่อเผชิญปัญหา เด็กหญิง ข. ไม่สามารถระบายอารมณ์ หรือไม่สามารถจะโต้ตอบผู้อื่นได้
จึงทำให้เด็กหญิง ข. มีพฤติกรรมดมกาวได้ในที่สุด

2.3 เด็กชาย ค. จากการศึกษาพบว่า เด็กชาย ค. มาจากครอบครัวแตกแยก
ต้องอยู่กับมารดา การอบรมเลี้ยงดูของมารดาไม่เหมาะสม ทำให้เด็กชาย ค. มีปัญหาการปรับตัว
ค่อนข้างยาก และในครอบครัวขาดแบบอย่างของบทบาทผู้ชายที่มีผลต่อการพัฒนาความเป็นตัวของ
ตัวเอง โดยธรรมชาติของเด็กวัยนี้ควรจะพัฒนาตนเองให้เป็นไปตามบทบาทอย่างเหมาะสม
จากการขาดการดูแลเอาใจใส่ ประกอบกับปัญหาในครอบครัว ทำให้เกิดความกดดันทางอารมณ์
ก่อให้เกิดเด็กชาย ค. มีปัญหาอารมณ์ ปัญหาด้านการเรียน และปัญหาการปรับตัว จึงใช้พฤติกรรม
ดมกาวเป็นทางออก

สรุปการวินิจฉัยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน พบว่า นักเรียนมีปัญหาอารมณ์ ที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเกินไป (เด็กหญิง ก.) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (เด็กหญิง ข.) และการอบรมเลี้ยงดูที่อยู่ในสภาวะบ้านแตกสาแหรกขาด (เด็กชาย ค.) ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบนี้ มีผลต่อการพัฒนาตนเอง เกิดปัญหาการปรับตัวไม่ดี การสร้างสัมพันธภาพต่อผู้อื่นยาก นอกจากนี้เด็กเริ่มมีปัญหาด้านการเรียนเนื่องจากขาดแรงจูงใจ ขาดการเอาใจใส่ดูแล จากสภาพปัญหาเหล่านี้เมื่อเด็กต้องเผชิญปัญหาก่อให้เกิดความกดดันทางจิตใจ จึงใช้พฤติกรรมตมกาวเป็นทางออก

3. การช่วยเหลือ

3.1 เด็กหญิง ก. การช่วยเหลือที่ให้แก่เด็กหญิง ก. เพื่อให้เด็กเรียนมีอิสระที่จะระบายความไม่สบายใจและสามารถเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง และเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น โดยการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Counseling) นอกจากนี้ให้คำปรึกษากับมารดาเพื่อการมีสุขภาพจิตที่ดีในครอบครัวและแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูให้เหมาะสมกับวัยของเด็กหญิง ก. ตลอดจนขอความร่วมมือกับอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหญิง ก. ในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา การปรับตัวของเด็กหญิง ก. ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 เด็กหญิง ข. การช่วยเหลือที่ให้แก่เด็กหญิง ข. เพื่อให้เด็กเรียนมีอิสระที่จะระบายความไม่สบายใจและสามารถเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง และเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น โดยการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Counseling) นอกจากนี้ให้คำปรึกษากับมารดาเพื่อการมีสุขภาพจิตที่ดีในครอบครัวและแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูให้เหมาะสมกับวัยของเด็กหญิง ข. ตลอดจนขอความร่วมมือกับอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหญิง ข. ในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา การปรับตัวของเด็กหญิง ข. ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.3 เด็กชาย ค. การช่วยเหลือที่ให้แก่เด็กชาย ค. เพื่อให้เด็กเรียนมีอิสระที่จะระบายความไม่สบายใจและสามารถเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง และเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น โดยการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Counseling) นอกจากนี้ให้คำปรึกษากับมารดาเพื่อการมีสุขภาพจิตที่ดีในครอบครัวและแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูให้เหมาะสมกับวัยของเด็กชาย ค. ตลอดจนขอความร่วมมือกับอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ค. ในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา การปรับตัวของเด็กชาย ค. ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปการช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน โดยให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม ด้วยการให้คำปรึกษายึดทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Counseling) นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอความร่วมมือกับอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนตลอดจนผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

4. การติดตามผลและสรุปผล

4.1 เด็กหญิง ก. หลังจากการให้คำปรึกษา เด็กหญิง ก. มีสุขภาพจิตดีขึ้น ปัญหาด้านการเรียนลดน้อยลง มาโรงเรียนสม่ำเสมอ พฤติกรรมดกขาวลดลง และในขณะนั้นเลิกดกขาวแล้ว

4.2 เด็กหญิง ข. หลังจากการให้คำปรึกษา เด็กหญิง ข. มีสุขภาพจิตดีขึ้น รู้สึกมีความสุขบ้าง สนใจการเรียนรู้มากขึ้น ปัญหาพฤติกรรมดกขาวลดน้อยลง และในขณะนั้นเลิกดกขาวแล้ว

4.3 เด็กชาย ค. หลังจากการให้คำปรึกษา เด็กชาย ค. มีการปรับตัวในสังคมและปัญหาต่าง ๆ ดีขึ้น โดยเฉพาะด้านการเรียน มีความสนใจมากขึ้น รวมทั้งกิจกรรมด้านกีฬาในโรงเรียน และพฤติกรรมดกขาวลดน้อยลง จากลัปดาห์ละครั้ง เป็น 2 - 3 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง และยังมีการสูบบุหรี่บ้าง

สรุปการติดตามผลและสรุปผล พบว่า จากการติดตามผลเป็นระยะ ๆ นักเรียนมีการปรับตัวดีขึ้น ปัญหาการเรียนลดลง สุขภาพจิตดีขึ้น และพฤติกรรมดกขาวลดลง และเลิกดกขาว 2 คน คือ เด็กหญิง ก. และเด็กหญิง ข. แต่เด็กชาย ค. ยังดกขาวอยู่บ้าง

การอภิปรายผล

จากการวินิจฉัยนักเรียนทั้ง 3 คน ที่มีพฤติกรรมดกขาวนั้น ผลจากการศึกษารายกรณีพอจะสรุปสาเหตุได้ดังนี้

1. สาเหตุจากลักษณะส่วนบุคคล ปัญหาที่พบเป็นปัญหาเกี่ยวกับพื้นฐานเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม คือ บุคลิกภาพอ่อนแอ ต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่มีความมั่นคงทางจิตใจ ก้าวร้าวต่อต้านสังคม (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2524 : 146) กล่าวว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดในทางจิตเวชเชื่อว่า ผู้ที่ติดยาเสพติดมักมีพื้นฐานเดิมของบุคลิกภาพที่อ่อนแอ ต้องพึ่งพาผู้อื่น หรือมีขี้อายเกินไป เมื่อหาที่ยึดเหนี่ยวไม่ได้ก็พึ่งพายาเสพติดแทน จึงกล่าวได้ว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพไม่ดี (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 - 43) กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพประกอบด้วย พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล อีริคสัน

(Erikson" 1959 : 88 - 94) เชื่อว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้นจะพัฒนาลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับตลอดช่วงชีวิตของแต่ละบุคคล กล่าวคือ วิทยาการจะเพาะลักษณะความไว้วางใจบุคคลอื่น ซึ่งจะเป็นลักษณะอื่นถาวรของบุคคลต่อไป ส่วนลักษณะบุคลิกภาพอื่น ๆ ความเป็นอิสระ ความคิดริเริ่ม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ความสามารถในการสร้างหลักฐานและทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและบุคคลอื่น ตลอดทั้งความเชื่อในคุณค่าของการทำประโยชน์ให้กับมวลชนจะเกิดมามากน้อยในช่วงต่าง ๆ ของชีวิต เป็นลำดับ ฯลฯ นอกจากนี้

ณรงค์ศักดิ์ ตะละภัก (2526) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และรายงานว่าครอบครัวมีอิทธิพลมากที่จะพัฒนาเด็กไปในทางดีหรือเลว ได้แก่ ครอบครัวที่รักลูกมากเกินไป ครอบครัวที่ปฏิเสธลูก ครอบครัวที่ควบคุมลูกมากเกินไป และครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยลูกมากเกินไป ดังนั้น บิดามารดาควรตระหนักถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพให้กับนักเรียน เป็นไปอย่างสมบูรณ์ และมีสุขภาพจิตดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ทุกสถานการณ์

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่พบเป็นปัญหาในครอบครัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม (สมบัติ สุนัดขันธ์. 2534 : 19 - 20) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูหลาย ๆ รูปแบบที่เป็นปัจจัยทำให้เด็กมีโอกาสไปแสวงหาเสนาะจิต ดังนี้

2.1 การเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดใกล้ชิดมากเกินไป ทำให้เด็กไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ไม่สามารถตัดสินใจเองได้ เด็กเกิดความรู้สึกว่าถูกควบคุมมากเกินไป ขาดอิสระของความเป็นตัวของตัวเอง ทำให้เด็กพยายามหนีสิ่งควบคุม คือหนีครอบครัว ไปหาสิ่งที่ยอมรับเขาจากภายนอก นั่นก็คือเพื่อน การเลี้ยงดูแบบบังคับควบคุมมากเกินไป ทำให้เด็กต้องปรับตัวในการแสวงทำตามสิ่งที่ผู้ใหญ่พอใจเมื่ออยู่ต่อหน้า และทำตามใจอิสระของตนเองอย่างปราศจากการควบคุมเมื่ออยู่ลับหลัง บางครั้งดูครอบครัวมีความสมบูรณ์ มีระเบียบวินัยดี แต่เมื่อเด็กโตขึ้นถึงช่วงวัยรุ่นกลายเป็นคนมีปัญหา ตีอรั้นกับบิดามารดา กระทำความคิดเป็นการทดแทนที่บิดามารดาไม่ให้อิสระแก่ตน และมักพบว่าลูกหันไปมีวส์มกับเพื่อนโดยเฉพาะหันไปหาเสนาะจิต

2.2 การเลี้ยงดูอย่างตามใจมากเกินไป การตามใจคอยเอาใจใส่มากเกินไป ทำให้ลูกช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เชื่อคณ่าย ถูกหลอกลวงให้ไปในทางที่ผิดได้ง่าย ทำให้เด็กทำอะไรเอาแต่ใจตัวเอง บิดามารดาเลี้ยงดูแบบเป็นเด็กเสมอ ต้องให้อภัยในความไร้เดียงสาตลอดเวลา ลักษณะชีวิตครอบครัวจะเย็นชืด เด็กเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย เมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ชอบประสบการณ์ใหม่ ๆ เด็กจะหันหน้าไปแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ ที่ตื่นเต้นกว่า เด็กจะชอบทดลอง

สิ่งใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งดีหรือสิ่งไม่ดีก็ตาม โดยเฉพาะสิ่งที่ทดลองแล้วเกิดความติดอกติดใจได้มากคือ เรื่องทางเพศและยาเสพติด

2.3 การเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย เกิดขึ้นได้ในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน โดยเฉพาะในสังคมเมือง ทำให้เด็กรู้สึกวุ่น ว้าเหว่ ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ในวัยเด็กเล็กก็ต้องทนทุกข์ทรมาน ไม่มีตัวอย่างของบิดามารดาให้เลียนแบบ เมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นสามารถออกไปสู่สังคมภายนอกในหมู่เพื่อนฝูงได้ โอกาสที่จะคล้อยตามเพื่อนฝูง โดยเฉพาะยาเสพติดมีมาก การเลี้ยงดูแบบไม่มีการขาดแคลนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ เด็กจะเติบโตกลายเป็นคนที่เห็นแก่ตัว ไม่สามารถรักผู้อื่นและไม่สามารถรับความรักจากผู้อื่นได้ เด็กทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาทั้งวัตถุและความรัก แต่ก็ไม่เห็นคุณค่าของวัตถุหรือความรักนั้น เด็กเหล่านี้จะไม่ไว้วางใจผู้คนรอบข้าง ไม่สามารถเข้ากับผู้อื่นได้

2.4 เด็กขาดแคลนการเลี้ยงดูเพราะความจำเป็น เช่น ต้องอาศัยอยู่กับผู้อื่น บิดามารดาทำงานคนละทิศคนละทาง บิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดามารดาเสียชีวิตหมด เด็กถูกเลี้ยงดูโดยขาดการทดแทนบิดามารดา สภาวะที่ต้องมีบิดาเลี้ยง มารดาเลี้ยงตั้งแต่ยังเด็ก ๆ เด็กเกิดความรู้สึกสูญเสียและขาดแคลนความรัก มักมีปัญหาเกี่ยวกับบิดาเลี้ยง มารดาเลี้ยง หนีออกจากบ้าน ไปแสวงหากลุ่มเพื่อนที่ตนคิดว่าสามารถให้ความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น ถ้าหากได้เพื่อนที่ไม่มีปัญหาทางครอบครัวก็ดีไป แต่ถ้าพบเพื่อนฝูงที่มีปัญหาเช่นเดียวกัน ก็มีโอกาที่จะมั่วสุมกัน โดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด

2.5 การเลี้ยงดูที่อยู่ในสภาวะบ้านแตกสาแหรกขาด หรือครอบครัวแตกแยก บิดามารดามีความขัดแย้งกัน เด็กไม่สามารถเลียนแบบบทบาทของบิดามารดาได้ เมื่อมีโอกาส โดยเฉพาะช่วงวัยรุ่น เด็กก็จะหนีครอบครัวไปหาความเข้าใจและความอบอุ่นจากภายนอก คือกลุ่มเพื่อน ซึ่งนี่ไม่พ้นการใช้ยาเสพติด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กมากที่สุด ตั้งแต่แรกเกิด และคนที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดคือ บิดามารดา การอบรมเลี้ยงดูถ้าไม่ถูกต้องแล้ว เด็กจะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้อย่างเป็นสุข และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย

นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมภายนอกหรือในสังคม ก็ยังเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กมีโอกาสใช้ยาเสพติดได้ เช่น อยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติดคือแหล่งชุมชนแออัด ซึ่งมีการระบาดของยาเสพติด ทำให้วัยรุ่นอยากรู้อยากเห็นและอยากลอง หรืออยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดยาเสพติด ถูกแนะนำชักชวนให้ลองใช้ยาเสพติด หรือสังคมที่มีการขายยาเสพติดแพร่หลาย หาซื้อง่าย ราคาถูก จะเห็นได้ว่าปัจจุบันสารระเหยกำลังเป็นสิ่งเสพติดที่กลุ่มวัยรุ่นนิยมกันมาก โดยเฉพาะในแหล่งชุมชนแออัด และ

ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีปัญหาอารมณ์ทางครอบครัวที่ไม่ราบรื่น

การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ราย ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Counseling)
2. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) เป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันระหว่างผู้วิจัย อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่เป็นนักเรียน เพื่อหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น
3. การเยี่ยมบ้าน เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครอง ในการขอความร่วมมือที่จะช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน
4. การให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแนะนำวิธีการเรียนที่เหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาตนเองในทุกด้าน และการส่งเสริมกิจกรรมตามความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
5. ให้การดูแลเอาใจใส่นักเรียนด้วยการติดตามผล ตลอดเวลาที่นักเรียนยังเรียนอยู่ในโรงเรียนจนสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นใหม่ ให้นักเรียนสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างมีความสุข

การทํานายผล

จากการศึกษารายกรณีทั้ง 3 คน พบว่า การทํานายผลอยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจาก นักเรียนยังอยู่ในวัยที่สามารถแก้ไขปรับปรุง เปลี่ยนแปลงได้ และนักเรียนให้ความร่วมมือ ในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ได้แก่ ครู อาจารย์ เพื่อนนักเรียน และมารดา

การติดตามผล

จากการติดตามผลเป็นระยะ ๆ ตลอดเวลาที่ทำการศึกษานักเรียนพบว่า ปัญหา พฤติกรรมดกขาว ตลอดจนปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนของเด็ก มีแนวโน้มลดลง และเล็ก ดมขาวได้ 2 ใน 3 คน นอกจากนี้นักเรียนสามารถปรับตัวเองได้ดีขึ้น มีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความสนใจการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งแสดงว่านักเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรม ของตนเองไปในทางที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยขอกล่าวถึงผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 ผู้รับการศึกษา ในที่นี้แทนด้วยนักเรียน

1.1.1 นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น ยอมรับสภาพของตนเอง รู้จักใช้ศักยภาพของตนเอง มาคิดหาเหตุผลในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิต อย่างมีความสุข

1.1.2 นักเรียนรู้จักตนเองในเรื่องของความต้องการความสนใจ ความสามารถ ความถนัด เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อสังคม

1.2 มารดาหรือผู้ปกครอง

มารดาควรตระหนักถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ถูกต้อง ให้ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว การอบรมและการสร้างความรักความเข้าใจ ช่วยให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อครอบครัว เสริมสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ในกรณีของนักเรียนทั้ง 3 คน ทำให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมถูกต้อง ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้มากมาย นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมตามความสามารถและความสนใจของนักเรียน ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมในศูนย์เยาวชน กีฬา และการเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยไม่ไปมีวุ่นวายกับแหล่งที่มีการใช้สารเสพติด

1.3 ครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน

ครู อาจารย์ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจ เอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ให้กำลังใจ กระตุ้นให้นักเรียนทำในสิ่งที่ดีงาม นอกจากนี้ควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนให้เกิดความไว้วางใจ และกล้ามาปรึกษาอีกเมื่อเผชิญปัญหา

1.4 ผู้ที่จะศึกษาต่อไป

ผู้ที่จะศึกษาต่อไปควรสร้างสัมพันธภาพที่ดี ยอมรับและเข้าใจในตัวนักเรียน ให้ความสนใจ ดูแลในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือถ้ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้น ควรศึกษาสาเหตุของปัญหา เพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือตามความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและสภาพแวดล้อมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารายกรณีในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมเบี่ยงเบน

ทางเพศ ปัญหาการเรียน ปัญหาการติดยาเสพติดประเภทอื่น ๆ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมในเด็กที่เอื้อต่อสังคมในกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น เด็กที่มีภูมิฐานะอยู่ต่างจังหวัด ทำให้ผลการวิจัยเป็นที่ยืนยันได้สำหรับเด็กไทยทั่วประเทศ

2.3 การศึกษารายกรณีควรศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจใช้เวลา
นานถึง 1 ปี เพื่อให้ทราบผลพัฒนาการของพฤติกรรมต่อสังคมที่เด่นชัด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. การศึกษาคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- _____. สุขภาพจิตในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- การแพทย์, กรม. เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการสารระเหย. กรุงเทพฯ : กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2533.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. เอกสารอ่านประกอบสำหรับ
วิทยากร เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- จิราภรณ์ สิทธิสาณฑ์. การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- จารุวรรณ หัสติน. รูปแบบการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดของวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- จำเนียร ช่างโชติ. การให้บริการปรึกษาและแนะแนวเบื้องต้น. ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.
- _____. เทคนิคการแนะแนว. ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2518. 345 หน้า.
- เทพนม เมืองแมน, เดชาวุธ นิตยสุทธิ และสมศักดิ์ มั่นดา. "รายงานการศึกษาวิจัยอิทธิพลภูมิหลังของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมการเสพ "สารระเหย" ของเยาวชนในกทม.," วารสารต่อต้านยาเสพติด. 16 - 19 ; มกราคม - มิถุนายน 2529.
- ธีรวุฒิ ประทุมณรัตน์. การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2520.
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. สุขภาพจิตในโรงเรียน. ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2527.

- ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล. "วัยรุ่นกับสารระเหย," วารสารยูวประสาท. พฤษภาคม - สิงหาคม, 2533.
- ปราณี สร้อยสุนทร. การป้องกันสิ่งเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. ตำราอุดมศึกษา โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- ฝน แสงสิงแก้ว. เรื่องของสุขภาพจิต : ชวนพิมพ์, 2521.
- พนม ลัมอารีย์. การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530.
- ภรณ์ ธรรมมาภรณ์พิลาศ. การศึกษาสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียนห้าคนพร้อมทั้งวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อการช่วยเหลือ. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2513. อัดสำเนา.
- วัฒนี บุรณเขตต์. ลักษณะภูมิหลังและสภาวะทางจิตใจของหญิงที่ถูกข่มขืน. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. จิตวิทยาแนะแนว. คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม, 2522. 250 หน้า.
- ล้วน สายยศ, อังคนา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- วัชร มีทรัพย์. ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. ตำราอุดมศึกษา โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2533.
- ศึกษาริการ, กระทรวง. แผนพัฒนาการศึกษาเพื่อความอยู่รอดของชาติ. กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2522.
- สมบัติ สุพัฒชัย. "บทบาทของครอบครัวและสภาพแวดล้อมในการป้องกันยาเสพติดซ้ำใจเด็กและวัยรุ่น," วารสารต่อต้านยาเสพติด. 18 - 24 ; มกราคม - มิถุนายน 2534.
- สาธารณสุข, กระทรวง. เยาวชนของชาติไม่เป็นทาสสารระเหย. กรุงเทพฯ : กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2533.

ลิวรรณ โพธิ์ทอง. "กลิ่นมรณะ," วารสารสำนักงาน ป.ป.ส. 37 - 40 ; มีนาคม 2533 - กุมภาพันธ์ 2534.

สุภาพรณ โคตรจรัส. การศึกษาเฉพาะรายและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

โสภา ชูพิกุลชัย. "รายงานการวิจัย การศึกษาการแพร่ระบาดของ การติดสารเสพติดในเด็ก และเยาวชนย่านชุมชนแออัด ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร," วารสารต่อต้านยาเสพติด. 12 - 22 ; กรกฎาคม - ธันวาคม 2533.

อนนต์ อนันตรังสี. หลักการแนะแนว. พระนคร : โอเดียนสโตร์, 2517.

อารี ตันท์เจริญรัตน์. การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2526.

แอน อนาคตาชี. การตรวจสอบเชิงจิตวิทยา. แปลโดย ประชุมสาย อาชวอำรุง และ คณะ, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2519.

Berdie, Ralph F. Testing in Guidance and Counseling. New York, Toronto, London, McGrawHall, 1963.

Carkhuff, Robert R. The Art of helping. 5th ed. Amherest, Mass., Human Resource Development Press, 1983.

Erikson, E.H. "Identity and Life Cycle," Psychological Issues. 1959.

Paulson, Patricia C. "Psychological Factors in Drug Use among Community College Students," Dissertation Abstracts International : The Sciences and Engineering 31 : 5455 - 56 B ; March, 1971.

Tracler, Arthur E. and Robert D. North. Technique of Guidance. New York, Harper & Row Publishers, 1966.

Zarco, Richardo M. and Associates. A Study of Drug Use Among College Students. Quezon City : Narcotic Foundation of the Phillippines, Inc., 1971, 1972.

ตัวอย่างแบบฟอร์มการบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกต ครั้งที่

ชื่อผู้สังเกต อายุ ปี เพศ
 วัน, เวลาที่สังเกต
 สถานที่

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (บรรยายเหตุการณ์พร้อมกับความคิดเห็น

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ ผู้สังเกต

ตำแหน่ง

ตัวอย่างแบบฟอร์มการบันทึกการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ ครั้งที่

ชื่อ นามสกุล อายุ ปี

วันที่ เดือน พ.ศ.

เวลา น. สถานที่

.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....

.....

.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไป วันที่

เวลา น.

สถานที่

ลงชื่อ ผู้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ชื่อครูที่ไปเยี่ยม

ชื่อนักศึกษา อายุ ปี ชั้น

ชื่อครูประจำชั้น

ชื่อบิดา ชื่อมารดา ชื่อผู้ปกครอง

ที่อยู่

วันที่ไปเยี่ยม เวลา ถึงเวลา น.

1. บรรยายรูปร่างลักษณะภายนอกตัวบ้านและบริเวณสนามหญ้า
2. บรรยายลักษณะภายในบ้าน
3. บรรยายลักษณะของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง
4. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสถาบันการศึกษา
5. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสถาบันการศึกษา
6. บรรยายสถานการณ์การทำงานและโอกาสที่นักศึกษาได้ทำที่บ้าน
7. บันทึกถ้อยคำของผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือผู้ศึกษา และปรับปรุง
สถาบันการศึกษาให้ดีขึ้น
8. บันทึกถ้อยคำของผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือผู้ศึกษา และปรับปรุง
สถาบันการศึกษาให้ดีขึ้น

นี่คือชีวิตของฉัน

ฉันชื่อ นับจากวันเกิดครั้งสุดท้าย
 ฉันอายุ ตาของฉัน
 ได้เรียนชั้น
 ที่โรงเรียน ฉันมีพี่ คน
 มีน้อง คน เราชอบ ด้วยกัน
 พ่อและฉันชอบ ด้วยกัน
 ฉันอยู่ในเมือง
 ฉันมักไม่นอนเวลา
 ฉันตื่นนอนเวลา
 ฉันมักนอนหลับ ชั่วโมง ในทุก ๆ คืน

นี่คือเพื่อนของฉัน

ฉันและเพื่อนชอบเล่น กลางแจ้ง
 เราชอบเล่น ในบ้าน
 เพื่อนซึ่งฉันชอบเล่นด้วยมากที่สุดคือ
 เพราะเขาเป็น
 เพื่อนซึ่งฉันชอบทำงานด้วยที่โรงเรียนคือ
 เพื่อนที่ฉันชอบนั่ง ใกล้คือ
 เมื่อใดที่ฉันเล่นที่บ้าน ฉันมักจะเล่นกับ
 โดยปกติฉัน (ชอบ, ไม่ชอบ) เล่นคนเดียว เพื่อนที่ดีที่สุดของฉัน คือ

 เราชอบที่จะ

สิ่งที่ฉันเป็นเจ้าของ

ฉัน (ไม่, ไม่มี) สัตว์เลี้ยงเพราะว่า
 สัตว์เลี้ยงของฉันคือ
 ฉันมักเรียกมันว่า
 ฉัน (ชอบ, ไม่ชอบ) สัตว์เลี้ยง
 ฉัน (มี, ไม่มี) เงินใช้จ่ายส่วนตัว
 ทุก ๆ สัปดาห์ฉันได้เงินจาก
 ฉันชอบซื้อ
 และ
 ด้วยเงินของฉันเอง ฉันเก็บเงินไว้สำหรับ

งานอดิเรกของฉัน

งานอดิเรกของฉันคือ
 งานอดิเรกอื่น ๆ ที่ฉันอยากมีคือ
 ฉันสนุกกับการเก็บรวบรวม
 ทั้งหมดที่ฉันเป็นเจ้าของ ฉันชอบมากที่สุด คือ

สิ่งที่ฉันอ่าน

ฉัน (ชอบ, ไม่ชอบ) อ่าน ฉันอ่านหนังสือนวนิยายชื่อ
 หนังสือพิมพ์ชื่อ
 หนังสือรายสัปดาห์ชื่อ
 หนังสือการ์ตูนชื่อ ฉัน (ชอบ, ไม่ได้อ่าน)
 หนังสือมาจากห้องสมุด ฉันมี ที่บ้านของฉัน
 ฉันชอบเรื่องราวเกี่ยวกับ

สิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับฉัน

ที่โรงเรียนฉันสนุกสนานมากที่สุดเมื่อ

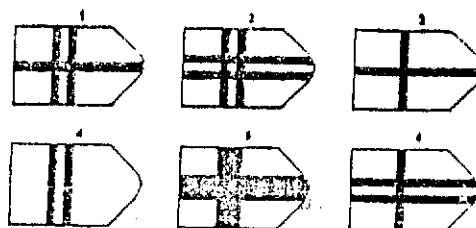
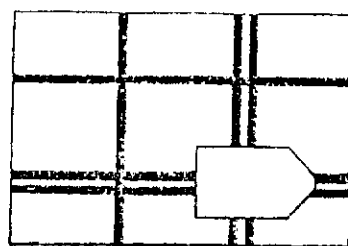
ถ้าฉันสามารถเปลี่ยนบางสิ่งบางอย่างที่โรงเรียนได้ ฉันอยากเปลี่ยน

ฉันสนุกน้อยที่สุดที่บ้านเมื่อ บางครั้งฉันนึกกลัว

สิ่งหนึ่งที่ทำให้ฉันประหลาดใจคือ

พ่อแม่ของฉันต้องการให้ฉันเป็น

ตัวอย่างแบบทดสอบแมทริกซ์สี่ก้าวหน้า

Progressive Matrices for Child.

Set A, B, C, D and E

Name Age Sex

School Grade

A			B			C			D			E		
No.	Answer	Check	No.	Answer	Check	No.	Answer	Check	No.	Answer	Check	No.	Answer	Check
1			1			1			1			1		
2			2			2			2			2		
3			3			3			3			3		
4			4			4			4			4		
5			5			5			5			5		
6			6			6			6			6		
7			7			7			7			7		
8			8			8			8			8		
9			9			9			9			9		
10			10			10			10			10		
11			11			11			11			11		
12			12			12			12			12		

TOTAL	I.Q.	GRADE

TESTER.

DATE OF TEST

แบบสอบถามไครเอ่ย์

- ชื่อ ชั้น
1. ผู้ที่ชอบช่วยเหลือเพื่อน คือ
 2. ผู้ที่ชอบทำงานกับเพื่อน คือ
 3. ผู้ที่พูดจาสุภาพ คือ
 4. ผู้ที่ตรงต่อเวลา คือ
 5. ผู้ที่แต่งกายเรียบร้อย คือ
 6. ผู้ที่รับผิดชอบ คือ
 7. ผู้ที่ไม่รับผิดชอบ คือ
 8. ผู้ที่กล้าหาญ คือ
 9. ผู้ที่ซื่อสัตย์ คือ
 10. ผู้ที่ชอบรังแกเพื่อน คือ
 11. ผู้ที่ขอยืมเงินเพื่อน คือ
 12. ผู้ที่ชอบออกความคิดเห็น คือ
 13. ผู้ที่ชอบหยิบของผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต คือ
 14. ผู้ที่มีอารมณ์เย็น คือ
 15. ผู้ที่ขี้บ่น คือ
 16. ผู้ที่พูดจาไม่มีเหตุผล คือ
 17. ผู้ที่ใจน้อย คือ
 18. ผู้ที่ชอบฟ้อง คือ
 19. ผู้ที่ชอบทำผิดกฎของโรงเรียนบ่อย คือ
 20. ผู้ที่พูดจาเหลวไหล คือ

ชื่อ เวลาเริ่มต้นทดสอบ

เวลาเสร็จการทดสอบ

คำแนะนำ ประโยคข้างล่างต่อไปนี้ เป็นประโยคที่มีข้อความไม่สมบูรณ์ โปรดอ่านประโยค
เหล่านั้นทีละข้อ และเติมข้อความที่ท่านนึกได้ครั้งแรกทันทีที่อ่านประโยคจบ
พยายามทำให้เร็วที่สุดที่จะเร็วได้ ถ้าท่านเติมข้อความประโยคหนึ่งประโยคใดไม่ได้
ให้ทำเครื่องหมายไว้ แล้วย้อนมาทำใหม่เมื่อทำข้ออื่น ๆ เสร็จแล้ว

1. ฉันรู้สึกว่าคุณพ่อของฉัน
2. เมื่อฉันพบอุปสรรค
3. ฉันต้องการ
4. ถ้าฉันได้เป็นหัวหน้า ฉัน
5. อนาคตของฉัน
6. ฉันรู้ว่าเป็นสิ่งไม่ดี แต่ฉันแก้แล้ว
7. ฉันคิดว่าเพื่อนแท้ คือ
8. เมื่อฉันยังเล็ก ๆ
9. เปรียบเทียบคนครอบครัวอื่น ๆ ครอบครัวของฉัน
10. ในเวลาทำงาน ฉันเข้าได้ดีกับ
11. คุณแม่ของฉัน
12. ฉันจะทำทุกอย่างเพื่อจะลืม
13. ถ้าเพียงแต่คุณพ่อของฉันจะ
14. ฉันเชื่อว่าฉันมีความสามารถที่จะ
15. ฉันคงมีความสุขที่สุดถ้า
16. ถ้ามีคนช่วยฉันทำงาน ฉัน
17. ฉันหวังว่า
18. ในโรงเรียน ครูของฉัน
19. เพื่อนของฉันส่วนมากไม่รู้ว่ ฉันกลัว
20. ฉันไม่ชอบคนที่
21. ฉันคิดว่า เด็กผู้หญิงส่วนมาก
22. ครอบครัวของฉันคิดว่าฉัน
23. คนที่ฉันเล่นด้วยเป็น

24. คุณแม่และฉัน
 25. คุณแม่และฉัน
 26. ฉันปรารถนาให้คุณพ่อ
 27. สิ่งที่คุณใฝ่ฝัน คือ
 28. วันหนึ่ง ฉัน
 29. เมื่อฉันพบผู้ใหญ่ ฉัน
 30. ฉันมีความปรารถนาที่จะไม่พลาดกลัว
 31. คนที่ฉันชอบมากที่สุด
 32. ถ้าฉันกลับเป็นเด็กเล็ก ๆ อีก
 33. ฉันเชื่อว่า ผู้หญิงส่วนมาก
 34. ครอบครัวที่ฉันรู้จักส่วนมาก
 35. ฉันชอบเล่น (ทำงาน) กับคนที่
 36. ฉันคิดว่า แม่ส่วนมาก
 37. ฉันรู้สึกว่าคุณพ่อของฉัน
 38. เมื่อฉันโชคร้าย ฉัน
 39. สิ่งที่คุณต้องการมากที่สุด คือ
 40. ถ้าฉันโตขึ้น
 41. บางคราวความกลัวทำให้ฉัน
 42. เวลาที่ฉันไม่อยู่ เพื่อน ๆ มัก
 43. เมื่อฉันเป็นเด็ก ครอบครัวของฉัน
 44. ฉันชอบคุณแม่ของฉัน แต่
 45. สิ่งร้ายแรงที่สุดที่ฉันเคยทำ
-

ภาคผนวก

ก

ข

ค

ด

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวอังสนา เปะนันท์

สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

ที่อยู่ปัจจุบัน 124 ซ.กุฎีจีน ถ.เทศบาลสาย 1 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กทม.

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515 ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนช่างตาครูส์คอนเวนท์

พ.ศ. 2517 ปกศ.ต้น วิทยาลัยครูธนบุรี

พ.ศ. 2521 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2536 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2524 - ปัจจุบัน นักจิตวิทยา 6 คลินิกสุขภาพจิต
ศูนย์บริการสาธารณสุข 3 บางซื่อ กทม.

การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส
สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมสุดโต่งส่วระเหย

บทคัดย่อ

ของ

อังสนา เปศะนันท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2536

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมสุดตมสารระเหย และวิธีดำเนินการช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหา ตลอดจนการป้องกันพฤติกรรมสุดตมสารระเหยในเด็กชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางโพธิ์มาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 จำนวน 3 คน วิธีการที่ใช้ศึกษาคือ การศึกษารายกรณี เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตและการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อดีตชีวิตประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ การวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละเครื่องมือแตกต่างกัน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

พฤติกรรมสุดตมสารระเหยของนักเรียน มีสาเหตุจากลักษณะส่วนตัวของเด็กที่พัฒนาบุคลิกภาพไม่เหมาะสม และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม สภาพครอบครัวแตกแยก และแหล่งชุมชนแออัดซึ่งมีการระบาดของยาเสพติด นอกจากนั้นผลของการศึกษาพบว่า การศึกษารายกรณีทำให้เด็กนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น สามารถพัฒนาตนเองหรือปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และเลิกสุดตมสารระเหยแล้ว 2 ราย

A CASE STUDY OF THE VOLATILE SOLVENTS INHALING STUDENTS
OF WAI BANG PO O MA WAS SCHOOL UNDER THE BANGKOK METROPOLITAN

AN ABSTRACT

BY

ANGSANA PESANANTHANA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology

Srinakharinwirot University

October 1993

The purpose of this research was to study the cause of student's behavior on the volatile solvents inhaling in encasing and the knowledge in various problem of helping on solve that prevent behavior on the volatile solvents of the Prathom Suksa students. The sample were 3 Prathom Suksa V students of Wat Bang Po O Ma Was School in Bangkok of academic year 1991. The Methodology was case study. The instruments were an observation and recording observation, an interview, home visits, an autobiography, a diary, sociometry, questionnaires and test. An analysis of data in various instruments by description.

The results were as follows:

The cause of volatile solvents inhaling students "were related to the students" unhealthy personality development, Parental Child rearing practices and parents marital separation and slum which spread of narcotic. The results also showed that case study had positive impacts on students abilities developing in self or improving existing ones and obtaining professional assistance. There were two students did not haled volatile solvents anymore.